

DUTCH BIRDING

VOLUME 29 • NO 3 • 2007

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Nederland
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN NEDERLANDSE AVIFAUNA

CDNA
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK NEDERLANDSE AVIFAUNA

CSNA, p/a George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN

0900-BIRDING (= 0900-2473464)
(vogellijn, EUR 0.35/min)
010-4281212 (inspreeklijn)

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024,
e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel 030-2961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585,
e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0222-316801, fax 0222-316802,
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

REDACTIERAAD Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet en Rik Winters

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel, Mark Constantine, Gunter De Smet, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, George Sangster, Hadoram Shirihai, Brian Small en Lars Svensson

REDACTIEMEDEWERKERS Rob van Bemmelen, Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Jan Eerbeek, Joris Elst, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum, Peter de Rouw en Vincent van der Spek

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René Pop

ADVERTENTIES Laurens Steijn, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2007 bedraagt: EUR 34.00 (Nederland), EUR 37.00 (Europa) en EUR 40.00 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), o/v 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Dutch Birding-namen* door A B van den Berg (2006, Amsterdam) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van West-Palearctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (derde editie) door E C Dickinson (redactie) (2003, Londen) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie. Voor (de voorbereiding van) bijzondere publicaties op het gebied van determinatie en/of taxonomie kan het Dutch Birding-fonds aan auteurs een financiële bijdrage leveren (zie Dutch Birding 24: 125, 2001, en www.dutchbirding.nl onder 'The Journal').

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Arjan van Egmond, Wietze Janse, Marc Plomp (secretaris) en Laurens Steijn; tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDWERKERS Jeannette Admiraal, René Alma, Johan van 't Bosch, Hans Bossenbroek, Menno van Duijn, Albert van den Ende, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Janneke Kimstra, Bertus de Lange, Arnold Meijer, Ies Meulmeester, Patrick Palmen, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Michel Veldt, Jeroen van Vianen, Kees de Vries en Peter Weiland.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk, Teus Luijendijk, Arjan Ovaas, Laurens Steijn (secretaris, tel 020-7765127), Roland van der Vliet (voorzitter, tel 030-2970013) en Arend Wassink. **MEDEWERKER** Max Berlijn (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris, tel 071-5143790). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2007 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel +31-302961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-222316801, fax +31-222316802, e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

EDITORIAL BOARD Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet and Rik Winters

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel, Mark Constantine, Gunter De Smet, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, George Sangster, Hadoram Shirihai, Brian Small and Lars Svensson

EDITORIAL ASSISTANTS Rob van Bemmelen, Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Jan Eerbeek, Joris Elst, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum, Peter de Rouw and Vincent van der Spek

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René Pop

ADVERTISING Laurens Steijn, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2007 is: EUR 34.00 (Netherlands), EUR 37.00 (Europe) and EUR 40.00 (countries outside Europe).

Subscribers in Belgium, Denmark, Finland, Germany, Norway and Sweden are kindly requested to pay the subscription fee to our local bank accounts in these countries. Details can be found on the internet (www.dutchbirding.nl).

British subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque. This cheque can be sent to Dutch Birding, c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands.

Subscribers in other countries can make their payment by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send an e-mail indicating your credit card type, account number, the expiry date and full address details to circulation@dutchbirding.nl. The subscription starts upon receipt of payment and already published issues will be sent.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Dutch Birding's names* by A B van den Berg (2006, Amsterdam) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of Western Palearctic birds); *Vogels van de wereld – complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (third edition) by E C Dickinson (editor) (2003, London) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors. For (preparation of) special publications regarding identification and/or taxonomy, the Dutch Birding fund can offer financial support to authors (see Dutch Birding 24: 125, 2001, and www.dutchbirding.nl under 'The Journal').

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Arjan van Egmond, Wietze Janse, Marc Plomp (secretary) and Laurens Steijn; the editors of Dutch Birding also have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, René Alma, Johan van 't Bosch, Hans Bossenbroek, Menno van Duijn, Albert van den Ende, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Janneke Kimstra, Bertus de Lange, Arnold Meijer, les Meulmeester, Patrick Palmen, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Michel Veldt, Jeroen van Vianen, Kees de Vries and Peter Weiland.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk, Teus Luijendijk, Arjan Ovaal, Laurens Steijn (secretary, tel +31-207765127), Roland van der Vliet (chairman, tel +31-302970013) and Arend Wassink. **ASSISTANT** Max Berlijn (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary, tel +31-715143790). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2007 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Netherlands
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

Artikelen / papers

Recensies / reviews

Varia

Masters of Mystery

WP reports

Recente meldingen / recent reports

DB Actueel

Voorplaat / front cover

JAARGANG 29 NUMMER 3 2007 VOLUME 29 NUMBER 3 2007

- 139 Falcated Ducks in the Netherlands and the WP *Max Berlijn*
- 147 Marmereend bij Doornenburg en Pannerden in augustus 2004 [MARBLED DUCK NEAR DOORNENBURG AND PANNERDEN IN AUGUST 2004] *Rik Winters*
- 153 Keizerarend bij Kamperhoek in april 2005 [EASTERN IMPERIAL EAGLE AT KAMPERHOEK IN APRIL 2005] *Ruud F J van Beusekom*
- 157 Dwerguil bij Sumarreheide in oktober 2002 [EURASIAN PYGMY OWL AT SUMARREHEIDE IN OCTOBER 2002] *Enno B Ebels & Jan Deinum*
- 159 Geelkoptroepiaal op Terschelling in juli 1982 [YELLOW-HEADED BLACKBIRD ON TERSCHELLING IN JULY 1982] *Enno B Ebels & Leo M J van den Bergh*
- 162 Unidentified nuthatch in Siberian Altay in July 2006 *John T Smit, Theo Zeegers, Esther van den Heuvel & Bas Roels*
- 163 *Birds of northern South America: an identification guide. Volume 1: species accounts; volume 2: plates and maps* by Robin Restall, Clemencia Rodner & Miguel Lentino *John van der Woude*
- 164 Diademed Plover *Eduard Sangster & Vincent van der Spek*
- 167 Solutions of second round 2007: Black-throated Accentor and Horned Lark; Third round 2007 *Rob S A van Bemmelen, Dick Groenendijk & Jan Eerbeek*
- 168 March-early May 2007 *Arnoud B van den Berg*
- 184 Nederland: maart-april 2007 *Ruud M van Dongen, Remco Hofland & Peter W W de Rouw*
- 194 België: maart-april 2007 *Gerald Driessens*
- 198 Dunbekmeeuw in Het Zwin [SLENDER-BILLED GULL]; Spectaculaire influx van Witvleugelsterns [WHITE-WINGED TERNS]
- Kroeskoppelikanen / Dalmatian Pelicans *Pelecanus crispus*, Kerkini-meer, Macedonië, Griekenland, 10 januari 2005 (*Jari Peltomäki/Birdphoto.fi*)

Falcated Ducks in the Netherlands and the WP

Max Berlijn

The occurrence of Falcated Duck *Anas falcata* as a vagrant in the Netherlands and the rest of the Western Palearctic (WP) has been a matter of discussion for a long time. Most WP rarities committees treat it as a presumed escape, assuming that sightings originate from wildfowl collections. In the Netherlands, however, it is treated as a (possible) genuine vagrant and placed on the national avifaunal list. In this paper, records of this species in the Netherlands and the WP are summarized. Hopefully, this helps to create a better understanding of the pattern of records and of the species' provenance.

Breeding and wintering range and population trends

Falcated Duck breeds in south-eastern Siberia, Russia, west to the Angara basin and south to the Mongolian border, Heilungkiang, China, and Hokkaido, Japan. In the north, it reaches southern Sakhalin and the Kurils, Russia. Its wintering grounds are in eastern China, Japan and Korea, south to the northern border of Vietnam, and reach west into India. In Russia, it has been recorded as far west as Tomsk in western Siberia, probably due to droughts in the regular wintering areas (Madge & Burn 1988). It is also regularly recorded in Pakistan in winter. Del Hoyo et al (1992) mention that the species is 'locally very common' but, in recent years, this situation seems to have changed for the worse. It appears that the species' wintering area retreats more and more to the north. For instance, Hong Kong's Mai Po marshes were once a good site for this species in winter but, according to annual numbers reported on the website of the Hong Kong Birdwatching Society (www.hkbws.org.hk), that is no longer the case. It is unknown if this is a possible effect of winters getting warmer in the north or caused by other factors. Wildfowl counts in China indicate that numbers are decreasing, probably due to hunting. The world population was estimated to number c 100 000 individuals in the 1990s (Ogilvie & Young 1998). In 2006, the species was 'uplisted' to the IUCN-status 'near threatened' by the World Conservation Union (also known as IUCN) because of the apparent strongly declining numbers in China and an estimated world population of only 35 000 (BirdLife International 2006).

Looking at its breeding and wintering range and migration distances, Falcated Duck must be considered capable of long-distance vagrancy, eg, to Europe. In many aspects, its vagrancy potential is comparable with that of Baikal Teal *A formosa* (which generally breeds further north in Siberia but overlaps in breeding range and which shares the same wintering area), a species that also provokes much discussion regarding

its possible occurrence as a wild bird in Europe. Recently, the vagrancy potential of Baikal Teal was confirmed when research on a first-winter accidentally shot at Skælskør, Sjælland, Denmark, on 24 November 2005 indicated that this individual had different isotope ratios in feathers of different generations, corresponding with a Siberian origin for the juvenile feathers. The researchers concluded: 'This individual constitutes the first authenticated occurrence of wild-reared Baikal Teal in Denmark and western Europe, suggesting that other observations of the species in Europe may also relate to genuine vagrancy of wild individuals' (Fox et al in press).

Records in the Netherlands

Up to and including 2006, nine records of Falcated Duck in the Netherlands (of which some refer to multiple sightings during several consecutive years) have been accepted by the Dutch rarities committee (CDNA); they are listed below. For these birds, it was ascertained and documented that they were wearing no rings and had no damaged or clipped wings (which is a prerequisite for acceptance by the CDNA of this species and a small number of other 'contentious' species). All were present at locations where one normally would expect wildfowl to be of wild origin. The data were collected from van den Berg & Bosman (2001) and the annual reports of the CDNA in subsequent years. Only records submitted and accepted by the CDNA are included. Some dates of long-staying or returning birds were added from the recent reports sections in Dutch Birding and, for the first record, from recent reports in Fitis (the journal of Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland; these additional dates are given as 'possible' because they have not (yet) been confirmed by the CDNA).

1 22-25 January 1992, Oranjekom, AW-duinen, *Bloemendaal*, Noord-Holland (possibly present from 20 January 1992); 16 March to 18 April 1992, Oost-einderpolder, *Hillegom*, Zuid-Holland (possibly also from 8 May to 15 June present at nearby Kraansvlak, *Zandvoort*, Noord-Holland); 1-2 January 1993, AW-duinen (possibly present from 28 November 1992; possibly also from 23 February to 5 May 1993 at nearby Schusterkanaal in AW-duinen, *Zandvoort*, and possibly from 29 October 1993 to 25 June 1994 at other sites in AW-duinen); 27 October to 9 November 1994, Oranjekom, AW-duinen (possibly present from 15 October to 24 December 1994); 2 January to 10 June 1995, Hekslootpolder, *Haarlem*, Noord-Holland; 22 December 1996, Oranjekom,

Falcated Ducks in the Netherlands and the WP

185 Falcated Duck / Bronskopeend *Anas falcata*, male, with Gadwall / Krakeend *A strepera* and Eurasian Coot / Meerkoet *Fulica atra*, Oranjekom, AW-duinen, Bloemendaal, Noord-Holland, Netherlands, 24 January 1992 (*Arnoud B van den Berg*) **186** Falcated Duck / Bronskopeend *Anas falcata*, male, with Tufted Duck / Kuifeend *Aythya fuligula*, Oranjekom, AW-duinen, Bloemendaal, Noord-Holland, Netherlands, January 1992 (*René Pop*) **187** Falcated Duck / Bronskopeend *Anas falcata*, male, Jaap Deensgat, Lauwersmeer, Groningen, Netherlands, 10 May 1996 (*Theo Bakker*) **188** Falcated Duck / Bronskopeend *Anas falcata*, male, Harlingen, Friesland, Netherlands, 3 January 2004 (*Max Berlijn*)

- AW-duinen (possibly to 28 December); photographed (*Birding World* 5: 91, 1992, *Dutch Birding* 14: 63, plate 60, 1992)
- 2** 2 February 1992, Rutbekerveld, *Enschede*, Overijssel
- 3** 7-28 March 1992, Engelermeer, 's-Hertogenbosch, Noord-Brabant
- 4** 7 June 1992, Philipsdam, *Bruinisse*, Zeeland
- 5** 21-31 May 1994, Lauwersmeer, *De Marne*, Groningen; 3 May to 12 June 1995, Lauwersmeer; 10-28 May 1996, Lauwersmeer; 2 May 1998, Jaap Deensgat, Lauwersmeer (possibly present from 22 April to 12 June at nearby Ezumakeeg, *Dongeradeel*, Friesland); photographed
- 6** 9-12 February 2002, Asselt, *Roermond*, Limburg; photographed, videoed (*Dutch Birding* 24: 117, plate 102, 2002)
- 7** 23 December 2003 to 22 May 2004, *Harlingen*, and Surch (Zurich) and Koarnwert (Cornwerd), *Wûnseradiel*, Friesland; photographed, videoed
- 8** 26 February to 2 March 2005, Roelofsput, *Twente-land*, Overijssel, photographed (*Dutch Birding* 27: 148, plate 184, 2005)
- 9** 26 March to 5 May 2005, Nuldernauw, *Putten*, Gelderland (possibly also at nearby Nuldernauw, *Zeewolde*, Flevoland, into June); photographed (*Birding World* 18: 148, 2005, *Dutch Birding* 27: 222, plate 273, 2005, 28: 347, plate 481, 2006)

Plumage and sex
All records relate to adult males in summer plumage. The bird at Harlingen, Surch and Koarnwert, Friesland, in 2003-04 was first tentatively identified as a first-

189 Falcated Duck / Bronskopeend *Anas falcata*, male, Nuldernauw, Gelderland, Netherlands, 27 March 2005 (*Rik Winters*) **190** Falcated Duck / Bronskopeend *Anas falcata*, male, Nuldernauw, Gelderland, Netherlands, 1 April 2005 (*Jan den Hertog*) **191-192** Falcated Duck / Bronskopeend *Anas falcata*, male, Asselt, Limburg, Netherlands, 10 February 2002 (*Max Berlijn*)

winter, due to short elongated tertials, which grew longer and more curved during its stay (Rommert Cazemier in litt); however, first-year birds appear to retain shorter and straighter tertials into their first summer, so this bird was probably also an adult. So far, females of possibly wild origin have not been reported in the Netherlands.

Company

The Falcated Duck at Zuid-Kennemerland, Noord-Holland, in 1992-96 mainly associated with Gadwalls *A strepera*. In spring 1995, this individual appeared to be paired with a female Gadwall at Hekslootpolder and behaved aggressively towards male Gadwalls (Roy Slaterus in litt). The individuals at Rutbekerveld, Overijssel, in 1992, at Asselt, Limburg, in 2002 and in Friesland in 2003-04 mostly associated with European Wigeons *A penelope*. The Asselt bird sometimes also accompanied Gadwalls (pers obs). The returning bird

at Lauwersmeer in 1994-98 mainly associated with Eurasian Wigeons (Rik Winters in litt). The bird at Philipsdam, Zeeland, in early June 1992 associated with Gadwalls and sometimes with Mallards *A platyrhynchos* (Bert de Bruin pers comm).

Hybrids

There is one record in the Netherlands of a presumed hybrid male Falcated Duck (possibly with Gadwall) that was photographed at Eijsder Beemden, Limburg, on 19 March 2005 (see www.dutchbirding.nl/pics/pictures.php?page=7&id=2039); it was presumably still present on 21 April 2005 (reported as 'Falcated Duck'). This bird clearly showed characters of Falcated Duck but had unusually large creamy-white areas on the forehead, throat and side of neck and a much broader black neck ring. A hybrid origin is not fully proven and it may have been 'just' an aberrant bird with some plumage anomalies.

Falcated Ducks in the Netherlands and the WP

193-194 Falcated Duck / Bronskopeend *Anas falcata*, first-winter male, with Eurasian Wigeons / Smienten *A penelope*, Exminster Marshes, Devon, England, November 2006 (*Rob Laughton*) **195-196** Falcated Duck / Bronskopeend *Anas falcata*, female, Zürich-Honggerberg, Zürich, Switzerland, 10 February 2007 (*Jan Bisschop*)

A possible hybrid (or aberrant) Falcated Duck was seen at Nuldernauw, Gelderland, on 6 May 2007 (at the same site where a 'good' male was present in March-May 2005). According to the two observers, the bird showed too much yellow on the lower head and a slighter rounder head than in pure Falcated Duck (www.dutchbirding.nl).

Identification

There have been no serious problems regarding identification as all birds in the Netherlands were adult males. The combination of a largely grey body with scaly dark breast markings, elongated ornamental grey tertials, paler grey coverts, prominent creamy-white ventral area surrounded by black, dark purple-brown head with shiny green area behind the eye extending onto the elongated rear crown, small white patch above the upper mandible, white collar bordered below by a thin black neck band, grey bill and greenish-grey legs easily excludes all other duck species

(cf Madge & Burn 1988, Ogilvie & Young 1998, Svensson et al 1999). The only real pitfall for males can be hybrids showing characters of Falcated Duck, such as the bird in Limburg in March 2005 described above. McCarthy (2006) lists 14 known hybrid types involving Falcated Duck as parent species; some of these have been recorded in the wild, including hybrids with Gadwall, Eurasian Wigeon, Mallard and Garganey *A querquedula*. For example, a presumed hybrid Falcated Duck x Gadwall was photographed by Mike Prince at Harike, Punjab, India, in February 2003 (see photographs at www.birdskorea.org/hybducks.asp). The Dutch hybrid has not (yet) been considered by the CDNA; it may well have been an escape (hybridization of wildfowl in captivity is commonplace; cf McCarthy 2006).

Identification of immature males is slightly more difficult because they show less pronounced plumage characters (see Langman 2006). Identification of females and eclipse males is more complicated and may be a

reason for the absence of records in these plumages in the Netherlands – apart from escaped females accompanying escaped males – and almost total absence in the rest of the WP (see below). For identification of females and eclipse males, see Madge & Burn (1988), Ogilvie & Young (1998) and Svensson et al (1999).

Unauthenticated reports, rejected records and proven ‘escapes’ in the Netherlands

The first Falcated Duck reported in the Netherlands was a male at Ooijpolder, Gelderland, on 11-22 February 1975 but it was not photographed and not submitted. A male was photographed at Smalle Easterzanding near Drachten, Friesland, on 17 May 1984 but was not (yet) submitted and the observer could not confirm the absence or presence of rings or wing damage (Klaas Vledder in litt; www.waarneming.nl). The first seen by a few 10s of birders was a male at Zaltbommel, Noord-Brabant, on 15-31 March 1985, mostly associating with Mallards (Gerard Steinhaus pers comm). At the time, it was accepted as the first for the Netherlands (cf Blankert et al 1985). Later, it was rejected when the CDNA decided that records of this (and a few other) species are only acceptable when there is no doubt that the bird was unringed and fully winged (see www.dutchbirding.nl under ‘Committees’).

Two records have been rejected because of serious doubts about the bird’s origin due to its behaviour and/or location, although both were reported to be unringed. The first was a male at Makkum, Friesland, in March 1983 which was foraging in a farm’s yard (Dutch Birding 5: 33, plate 17, 1983; Arnoud van den Berg pers comm, Enno Ebels pers comm). The second was a male at Emmeloord, Flevoland, in early June 1991 which stayed by itself in a small urban harbour and was very approachable (cf van den Berg & Bosman 2001; date for bird at Makkum erroneously given as March 1993).

Probably, most birders will not submit obvious escapes to the CDNA (see reports on www.waarneming.nl). These include the following recent examples. On 26 November 2006, three females and an immature male were photographed by Gooitzen Koops near Eernewoude, Friesland (photographs on www.lauwersmeer.com and www.jandurkspolder.nl). On 4 January 2007, seven birds were reported at this site and, on 11-13 January 2007, five were seen here (three males and two females), of which at least two were wing clipped. Therefore, these birds were regarded as escapes (www.lauwersmeer.com; Gooitzen Koops in litt). On 22-24 December 2006, an escaped (flightless) male was seen together with two Red-crested Pochards *Netta rufina* in a ditch along the A28 near Meppel, Drenthe, where it was still present on 23 February 2007 (www.lauwersmeer.com, www.waarneming.nl). On 24 March 2007, an adult male wearing a small blue ring on the left leg was photographed near Sellingeren, Groningen (Mark de Vries in litt). On 7 April 2007, presumably the same bird was seen at Geeserbrug, Coevorden, Drenthe, c 40 km south-west of Sellingeren.

A male was photographed at close range at Nieuwendijk, Noord-Brabant, on 29 March 2003 (René Pop in litt); it has recently been submitted but will not be acceptable under current rules because it was not seen well enough to confirm the presence or absence of rings and was not seen in flight.

Records in the WP outside the Netherlands

Most birders and rarities committees in WP countries pay little attention to records of Falcated Duck, even when there are no obvious indications of a dubious provenance. In some countries, eg, Belgium, Britain and Spain, records are retained in Category D (cf de Juana et al 2001, 2006; Gunter De Smet in litt; www.bou.org.uk/recbrlst3.html). In Germany and Switzerland, birds are treated as presumed escapes (Category E; cf Deutsche Seltenheitenkommission 1994, 1996; Peter Knaus in litt). In table 1, all known records in the WP outside the Netherlands are listed in chronological order (60 records involving 61 birds). Not all records have been checked by the rarities committees of the countries involved so mistakes are possible; references for all records are mentioned. Obvious escapes such as birds wearing rings or having damaged wings are not included.

The records in Britain until 1999 relate probably to just six birds (Evans 1994). The records at Walem, Antwerpen, in Belgium all relate to one bird (Gunter De Smet in litt).

As could be expected, almost all WP records refer to males, which are easy to identify; only three females have been recorded (apart from proven escapes in the Netherlands): one in Jordan in 1969, one in Switzerland in January 1996 and one in Switzerland (of dubious origin) in January-March 2007. The latter bird stayed at a small pond on the university grounds of the ETH at Zürich-Honggerberg, Zürich, from mid January to 20 March, in the company of six Mallards (Jan Bisschop in litt).

Status in captivity in Europe

Nowadays, Falcated Duck is quite common in wild-fowl collections in Europe but less common than, for instance, Bufflehead *Bucephala albeola* and Hooded Merganser *Lophodytes cucullatus*. In 1988, in Britain, just 63 pairs were counted in captivity. At that time, the normal price for a pair was c GBP 100 (Evans 1994). Investigations in 2000 showed that there was not an increase in numbers in captivity for the Netherlands (pers obs). However, several recent reports of proven escapes in the Netherlands (see above) indicate that the species has a rather high ‘escape potential’.

Status in North America

In North America, Falcated Duck is a casual visitor to the Pribilofs and western Aleutians, Alaska, USA (National Geographic Society 1999), with reliable reports also in British Columbia, Canada, and from Washington and Oregon south to at least central California, USA. Pacific coast reports include birds in British Columbia (Vernon, 5 April 1932*; Vancouver

Falcated Ducks in the Netherlands and the WP

TABLE 1 Records of Falcated Duck *Anas falcata* in the WP (excluding the Netherlands) / gevallen van Bronskopeend *Anas falcata* in de WP (met uitzondering van Nederland)

1839, Apleton, Burgenland, Austria, male (Evans 1994)	12 December 1992 to 8 May 1993, Ría de Camariñas-Muxía and Traba lagoon, A Coruña, Spain, male (Ardeola 41: 106, 1994; 42: 103, 1995)
April 1853, Norrland, Sweden, two males (Lewington et al 1991)	5 June 1993, Thun, Bern, Switzerland, male (Peter Knaus in litt)
March 1916, Iraq, male (Cramp 1977)	26-29 May 1994, Rügen, Mecklenburg-Vorpommern, Germany, male (Limicola 8: 145, 1994)
December 1916 to February 1917, Sweden, male (Lewington et al 1991)	29 October to 18 December 1994, Tagebau-Restloch, Saarland, Germany, male (Limicola 8: 323, 1994)
September 1939, Austria, male (Peter Barthel in litt; Bauer & Glutz von Blotzheim 1968)	19-21 February 1995, Kirkby, Lincolnshire, England, male (Dutch Birding 17: 76, 1995)
November 1968, Van lake, Turkey, male (Cramp 1977)	1995, Czech Republic, male (Sylvia 31: 105, 1995)
January 1969, Azraq, Jordan, female (Cramp 1977)	5 January 1996, Boquilobo Marsh, Portugal, male, shot (Dutch Birding 18: 39, 1996)
winter 1968/69, Iraq, male (Cramp 1977)	7 January 1996, Morges, Vaud, Switzerland, female (Peter Knaus in litt)
14 January 1971, Ouse Washes, Cambridgeshire, England, male, shot (Evans 1994)	13 November 1998, Roksem, West-Vlaanderen, Belgium, male (Gunter De Smet in litt)
27 December 1975 to 27 March 1976, Cropston Reservoir, Leicestershire, England, male (Evans 1994)	14-25 February 1999, Doel, Antwerpen, Belgium, male (Gunter De Smet in litt)
3 January to 3 February 1976, Walem, Antwerpen, Belgium, male (Gunter De Smet in litt)	24 May 1999, Kalmthout, Antwerpen, Belgium, male (Gunter De Smet in litt)
15-21 August 1976, Finland, male (Rønneest 1994)	10-18 December 1999, Ria de Eo, Asturias, Galicia, Spain, first-winter male (Ardeola 48: 124, 2001)
23 February 1978, Bulgaria, male (Peter Barthel in litt)	7 August to 1 September 2000, Grove Ferry NR, Kent, England, first-winter male (Birding World 13: 304, 2000)
7-14 January 1979, Walem, Antwerpen, Belgium, male (Gunter De Smet in litt)	24 November 2000, Orkney, Scotland, male, shot (Birding World 13: 431, 2000)
October 1979, Malta, male (Lewington et al 1991)	28 November 2001 to January 2002, Krikenbeckersee/Baggersee Graverdyk, Nordrhein-Westfalen, Germany, male (Limicola 16: 49, 2002)
winter 1979/80, Schelde, Antwerpen, Belgium, male (Gunter De Smet in litt)	20 May to 10 June 2002, Minsmere, Suffolk, England, male (Birding World 15: 226, 2002)
22 February 1980, Walem, Antwerpen, Belgium, male (Gunter De Smet in litt)	17 January to 30 March 2004, Llobregat delta, Barcelona, Catalunya, Spain, male (Ardeola 53: 168, 2006)
24 October to 6 December 1981, Kingsbury, Warwickshire, England, male (Evans 1994)	April to 10 May 2004, Baden-Württemberg, Germany, male (Limicola 18: 181, 2004)
16 January 1983, Harchies, Hainaut, Belgium, male (Gunter De Smet in litt)	14 to 15 April 2004, near Piemanson, Bouches-du-Rhône, France, male (Enno Ebels in litt)
4-7 February 1984, Potteric Carr NR, South Yorkshire, England, male (Evans 1994)	14 January 2005, Illnau-Effretikon, Zürich, Switzerland, male (Peter Knaus in litt)
28 November to 21 December 1986, Camargue, Bouches-du-Rhône, France, immature male (Rønneest 1994)	8 February 2005 and 31 January to 29 March 2006, Freiburg, Freiburg, Switzerland, male (Peter Knaus in litt)
27 December 1986 to 5 April 1987, Pitsfort Reservoir, Northamptonshire, England, male (Evans 1994)	3 February 2006, Aalter, Oost-Vlaanderen, Belgium, male (Dutch Birding 28: 125, 2006)
May 1987, Sweden, male (Lewington et al 1991)	6-7 April 2006, Riehen, Basel-Stadt, Switzerland, male (Peter Knaus in litt)
20 August to 8 October 1987, Welney, Norfolk, England, male (Evans 1994)	18 November 2006 to 11 January 2007, Exminster Marshes, Devon, England, first-winter male (Dutch Birding 29: 43, 2007; Langman 2006)
6 February to 31 May 1987, Motney Marshes, Kent, England, male (Evans 1994)	early November 2006 to 3 February 2007, Cliffe Pools, Kent, and Coalhouse Fort, Essex, England, male (Birding World 20: 3, 2007)
12 December 1987 to 5 May 1988, Trapston GP and Cley, Norfolk, England, male (Evans 1994)	mid January to 20 March 2007, Zürich-Honggerberg, Zürich, Switzerland, female (Jan Bisschop in litt)
8-11 May 1988, Finland, male (Rønneest 1994)	
28 October 1988, Hammern, Bornholm, Denmark, male (Rønneest 1994)	
11-29 May 1989, Cley, Norfolk, England, male (Evans 1994)	
27 January 1991, Villeneuve, Vaud, Switzerland, male (Peter Knaus in litt)	
18-20 March 1992, Rewa, Puck Bay, Poland, male (Peter Barthel in litt)	
25 April 1992, Zwillbrocker Venn, Niedersachsen, Germany, male (Limicola 8: 203, 1994)	
28 June 1992, Denmark, male (Rønneest 1994)	
28 June 1992, Braunschweig, Niedersachsen, Germany, male (Limicola 6: 207, 1992)	

Island, 19-22 April 1994, returning late January to 23 March 1995 and again 20 February 1996*); in California (San Francisco, 5 April to 21 May 1953*; Upper Newport Bay, 2 January to 21 February 1969; Butte County, 15 February 1998; Lassen County, 19 March to 9 April 2002 and returning from 2 January to 11 March 2003*); and in Washington (Willapa Bay, 3 January 1979 (shot)*; Clallam County, 3 July 1993*; Skagit County, 21 February into March 2002*). The observations marked with an asterisk (*) have been accepted by the relevant rarities committee as birds of presumed wild origin (San Miguel & McGrath 2005; www.wfo-cbrc.org/cbrc/ca_list.html, www.wos.org/WAList01.htm). In Oregon, a male was found with 10 Eurasian Wigeons in Lane County, on 14 February 2004 and stayed to 6 March; it reappeared here in three subsequent winters (16 January into April 2005, 14 March 2006, and 18 November 2006 into March 2007) and has also been accepted as a 'bona fide vagrant' (cf www.refugenet.org/birding/janSBC06.html, www.oregonbirds.org/obrc_accepted.html). These acceptances followed after many years of discussion about the possible natural occurrence of this species. The accepted birds stayed in concentrations of wintering waterfowl. As in the Netherlands, most were accompanied by Gadwalls and wigeons (Eurasian Wigeon and American Wigeon *A americana*). Sightings from North Carolina, Ohio, Ontario and Virginia are generally considered to refer to escapes. As in Europe, the species is quite common in captivity in North America.

Conclusions

From the above-mentioned records a few conclusions can be drawn. **1** Almost all records date from October to June, fitting the main wintering period of a migratory wildfowl species. Falcated Duck is not a very northerly breeder, so late spring records in May and June are

197 Falcated Duck / Bronskopeend *Anas falcata*, male, with Gadwalls / Krakeenden *A strepera*, male, Kallo, Antwerpen, Belgium, 15 February 1999 (Patrick Beirens)

compatible with records in the main breeding area at the same latitude. **2** The records are quite evenly spread over the decades, with two in the 19th century, which may be seen as an indication of natural occurrence. **3** Records in late spring and early summer are from the more northerly countries, in line with what should be expected for migrating birds, suggesting a possible wild origin. **4** 1992 and also the winter of 2003/04 seem to have been good years with a number of records in the WP. **5** There are more records in the western part of the WP than in the central and eastern part. Because wild birds should come from the east, one would expect this to be the other way around. Note, however, that the same is true for regular migrants from the north-east, such as Barnacle Geese *Branta leucopsis*, which are rarely seen during their westwards flights but numerous in their wintering grounds along the North Sea coasts. This, combined with the higher number of observers in this western part of the WP, makes it more likely that eastern vagrants in waterfowl are more common in the WP's west than in the east. **6** Proven or strongly suspected escapes occur rather frequently in the WP (at least in the Netherlands) and make it difficult to get a clear picture of the pattern of occurrence of possibly or presumably wild birds.

Acknowledgements

I like to thank Arnoud van den Berg, Jan Bisschop, Bert de Bruin, Rommert Cazemier, Gunter De Smet, Adrian Jordi, Paul Knolle, René Pop, Roy Slaterus, Gerard Steinhaus, Klaas Vledder and Rik Winters for supplying all kinds of useful information. Peter Barthel and Ricard Gutiérrez provided information on records in Austria, Germany and Spain, respectively. Peter Knaus from the Swiss Rarities Committee (SRC) provided details of the records in Switzerland. Steve Gantlett helped to contact British photographers. Theo Bakker, Patrick Beirens, Arnoud van den Berg, Jan Bisschop and Rob Laughton provided photographs for reference or publication. Enno Ebels took care of the editing of this paper.

Samenvatting

VOORKOMEN VAN BRONSKOPEEND IN NEDERLAND EN HET WEST-PALEARCTISCHE GEBIED In dit artikel wordt het voorkomen van Bronskopeend *Anas falcata* in Nederland en de overige landen van het West-Palearctische gebied (WP) en ook in Noord-Amerika beschreven. In de meeste landen van de WP (en oostelijk Noord-Amerika) wordt deze Siberische soort als 'escape' behandeld; Nederland is hierop (met westelijk Noord-Amerika) een uitzondering omdat de soort hier wel op de nationale avifaunistische lijst is geplaatst. Er zijn in totaal negen gevallen, waarvan enkele betrekking hebben op vogels die enkele jaren achtereenvolgend terugkeerden naar dezelfde locatie(s). Alle gevallen betreffen mannetjes. Voor aanvaarding is cruciaal dat met zekerheid is vastgesteld en gedocumenteerd dat de vogel ongeringd was en onbeschadigde vleugels had. Waarnemingen waarbij dit niet is vastgesteld komen niet voor aanvaarding in aanmerking ('omgekeerde bewijslast'). Naast degelijke 'onbesliste' exemplaren zijn er in Nederland meerdere waarnemingen van (vrijwel) zekere 'escapes'; hiervan wordt een aantal recente voorbeelden besproken.

Falcated Ducks in the Netherlands and the WP

De determinatie van deze soort kent bij adulte mannetjes weinig problemen en er zijn geen waarnemingen afgewezen op basis van een onzekere determinatie. Wel is er een geval in Limburg van een vermoedelijke hybride Bronskopeend (mogelijk met Krakeend *A strepera*) die veel kenmerken van Bronskopeend vertoont, maar met name wat koppatroon betreft afwijkend was, en werd in mei 2007 een mogelijke hybride gemeld bij het Nuldernauw, Gelderland. Er zijn geen gevallen van vrouwtjes, waarschijnlijk doordat deze veel lastiger te herkennen zijn dan mannetjes. Wel zijn er enkele vrouwtjes als 'escape' vastgesteld of gemeld. In het artikel wordt ingegaan op het verspreidingsgebied in Oost-Azië en het trekgedrag en wordt aangegeven dat de soort tegenwoordig als 'bijna bedreigd' ('near threatened') wordt beschouwd, met een wereldpopulatie van nog maar 35 000 exemplaren (geschat 100 000 in het begin van de jaren 1990).

Een overzicht wordt gegeven van alle bekende waarnemingen in de WP buiten Nederland, van 1839 tot en met 2007; het gaat om 61 exemplaren (60 gevallen), op drie na alle van mannetjes en het merendeel adulte. Omdat de soort in de meeste landen niet wordt beschouwd als potentiële dwaalgast en dus niet wordt beoordeeld is het overzicht van gevallen waarschijnlijk niet compleet en is ook niet duidelijk of in alle gevallen de determinatie correct is (al zal dat laatste vanwege de eenvoudige herkenning meestal wel het geval zijn). In dit overzicht zijn geen waarnemingen opgenomen van exemplaren die duidelijk van niet-wilde herkomst waren (op basis van ringen en/of vleugelbeschadigingen). Vrijwel alle waarnemingen in de WP vallen in de periode oktober-juni. In 1992 en in de winter van 2003/04 was sprake van hogere aantallen dan normaal. In Noord-Amerika wordt de soort ook af en toe waargenomen, met name in Alaska, VS, en verder zuidelijk langs de westkust en worden eveneens discussies gevoerd over de status. In recente jaren zijn in Noord-Amerika zeven gevallen aanvaard als vermoedelijk wilde vogels.

Op basis van een aantal aspecten wordt geconcludeerd dat een wilde herkomst van (een deel van) de vogels in de WP goed denkbaar is dat er op basis van het verspreidingsgebied en trekgedrag geen reden is om deze soort niet als potentiële dwaalgast te beschouwen. Het feit dat een aanzienlijk deel van de gevallen in de WP op zekere of vermoedelijke 'escapes' betrekking heeft doet aan die conclusie niets af maar zorgt wel voor een 'vertroebeld' beeld van het werkelijke voorkomen.

References

- Bauer, K M & Glutz von Blotzheim U N, 1968. Handbuch der Vogel Mitteleuropas 2. Anseriformes. Frankfurt am Main.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W, 1999, 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Eerste, tweede druk. Haarlem.
- BirdLife International 2006. *Anas falcata*. In: IUCN 2006. 2006 IUCN Red list of threatened species. Website: www.iucnredlist.org.
- Blankert, J J, Moerbeek, D J & CDNA 1987. Rare birds in the Netherlands in 1985. Dutch Birding 9: 46-54.
- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1977. The birds of the Western Palearctic 1. Oxford.
- Deutsche Seltenheitenkommission 1994, 1996. Seltene Vogelarten in Deutschland 1991 und 1992; 1994. Limicola 8: 153-209; 10: 209-257.
- Dubois, P J & Yésou, P 1992. Les oiseaux rares en France. Bayonne.
- Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.
- Fox, A D, Christensen, T K, Bearhop, S & Newton, J in press. Using stable isotope analysis of multiple feather tracts to identify moulting provenance of vagrant birds: a case study of Baikal Teal *Anas formosa* in Denmark. Ibis 149.
- del Hoyo, J, Elliott, A & Sargatal, J (editors) 1992. Handbook of the birds of the world 1. Barcelona.
- de Juana, E & Comité de Rarezas de la Sociedad Española de Ornitología 2001, 2006. Observaciones de aves raras en España, año 1999; año 2004. Ardeola 48: 117-136; 53: 163-190.
- Langman, M 2006. The Falcated Duck in Devon. Birding World 19: 456.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. London.
- McCarthy, E M 2006. Handbook of avian hybrids of the world. Oxford.
- National Geographic Society 1999. Field guide to the birds of North America. Third edition. Washington, DC.
- Ogilvie, M & Young, S 1998. Photographic handbook of the wildfowl of the world. London.
- Rønnest, S 1994. Sjaeldne fugle i Danmark. Skjern.
- San Miguel, M & McGrath, T 2005. Report of the California bird records committee 2003. Website: www.wfo-cbrc.org/cbrc/03report/03report.pdf.

Max Berlijn, Wilhelminastraat 9, 6285 AS Epen, Netherlands (max.berlijn@nn.nl)

Marmereend bij Doornenburg en Pannerden in augustus 2004

Rik Winters

Op zaterdagmiddag 14 augustus 2004 ontdekte ik een Marmereend *Marmaronetta angustirostris* in de Klompenwaard bij Doornenburg, Bemmel, Gelderland. Later die middag verplaatste de vogel zich naar de oostzijde van het Pannerdensch Kanaal en verbleef daar op een plas bij Pannerden, Rijnwaarden, Gelderland. Hier werd hij door veel vogelaars gezien tot de avond van 16 augustus (Winters 2004). De waarneming werd ingediend bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en is aanvaard als eerste geval voor Nederland (Steijn & van der Vliet 2006, van der Vliet et al 2006).

Beschrijving

Voor het opstellen van de beschrijving is gebruik gemaakt van eigen notities, schetsen en foto's en van foto's van onder anderen Phil Koken en Patrick Palmen (cf Dutch Birding 26: 346, plaat 491; 357, plaat 512-513, 2004, 28: 347, plaat 482, 2006).

ALGEMENE INDRUK Kleine, lichte zwemeend met lange snavel en vrij hoekige kop, oppervlakkig gelijkend op klein vrouwtje

Pijlstaart *Anas acuta* of klein, licht vrouwtje Krooneend *Netta rufina*. In vlucht vrij langgerekte en slanke indruk makend.

GROOTTE & BOUW Vrij klein, duidelijk kleiner dan Wilde Eend *A platyrhynchos* en iets groter dan Wintertaling *A crecca*, waarmee direct vergelijkbaar. Lange, slanke nek. Hoekige kop; indien alert korte kuif zichtbaar. Lange snavel; snavelbasis soms hoog lijkend maar indien recht van opzij gezien dit kenmerk niet of nauwelijks opvallend. Snavelvorm vergelijkbaar met snavel van Pijlstaart. Handpennen net voorbij tertials reikend maar lang niet tot punt van staart.

KOP Licht grijsbruin tot zandkleurig met contrasterende bruine vlek, donkerst rond oog, vervagend naar achteren en doorlopend van voor oog tot aan achterhoofd en van ooghoogte tot aan kruin. Centrale kruin zeer licht zandgrijs met fijne zwarte streepjes; zijkruin, achterhoofd, nek en hals licht zandkleurig. Voorhoofd, teugel, oorstreek, kin en keel ('gezicht') zeer licht zandgrijs (in fel zonlicht wit lijkend) met fijne donkere streepjes met name op oorstreek, contrasterend met bruine vlek rond oog. BOVENDELEN Mantel- en schouderveren bruin met vrij smalle, lichtcrème- tot zandkleurige top; met hard zonlicht opvallend licht en effen lijkend maar bij gematigde belichting licht gevlekte bruine rug tonend. Bovenstaartdekveren bruin met smalle lichtzandkleurige tot crèmekleurige zoom, op goede

198 Marmereend / Marbled Duck *Marmaronetta angustirostris*, Pannerden, Gelderland, 15 augustus 2004
(Patrick Palmen)

Marmereend bij Doornenburg en Pannerden in augustus 2004

foto's en bij meer neutrale belichting wat gevlekt lijkend, vrij egaal licht grijsbruin tot zandkleurig ogend bij direct zonlicht. **ONDERDELEN** Hals en borst vrij licht grijsbruin tot zandkleurig. Op borst alleen bij goede belichting smalle bruine zomen te zien, dan wat gebandeerd of gevlekt ogend. Buik vrij effen vuilwit met fijne lichtbruine bandering met name tegen flank en bij borst. Flank vrij effen grijsbruin, vrij smalle licht zandkleurige toppen of zomen zichtbaar bij goed licht en op foto's; in hard licht flank effen licht grijsbruin lijkend. Onderstaartdekveren op afstand vrij egaal licht grijsbruin tot zandkleurig, op enkele foto's veren bruin lijkend met brede lichte zoom, waardoor patroon van fijne bruine vlekjes ontstaat.

VLEUGEL Handpennen met zwartachtige buitenvlag en grijsbruine binnenvlag ('luxaflexeffect'); handpendekveren bruin, alula contrasterend licht. Armvleugeldekveren vrij licht grijsbruin, met lichte zandkleurige zomen; armpennen licht grijsbruin/zandkleurig. Tertiairs effen licht grijsbruin tot zandkleurig. Ondervleugel zeer licht, vrijwel wit afgezien van zwartachtige rand langs voor- en achterzijde van handvleugel.

STAART Staartpennen grijsbruin tot zandkleurig met smalle lichte top.

NAAKTE DELEN Snavel zwart met grijze driehoek op basis doorlopend tot op ruim eenderde van lengte van snavel; zwarte lijn langs ondersnavel. Oog donker. Tibia grijsgroen, bij bepaalde lichtval soms geelgroen; voet grijs, soms grijsgroen ogend maar mogelijk kleur van modder betreffend en niet van poot.

RUI & SLEET Verenkleed over algemeen gaaf, op goede foto's wat sleet zichtbaar aan lichte zomen en toppen. Op enkele foto's wat veren aan kop, Hals en flanken ogenschijnlijk ontbrekend in patroon indicatief voor rui.

GEDRAG Als zwemend rondzwemmend in droogvallende plasjes, foeragerend langs oevers. Ook na verplaatsing altijd in open water met vrij brede slik- of strandoevers (niet in nabijgelegen, met hoge wilgen begroeide kleiputten waargenomen). Alert en schuw in vergelijking met andere aanwezige eenden. Slecht te benaderen maar ook eenmaal op oever staand op slechts enkele 10-tallen m van visser. Als eerste wegvliegend bij verstoring van eerste locatie, pas later gevolgd door andere eenden. Niet met andere eenden associërend maar hun nabijheid niet mijdend. Indien alert met gestrekte nek en eenmaal kopknikkend gezien, vergelijkbaar met alerte Krooneend. Regelmatig staand op oever (poetsend en slapend).

GELUID Niet gehoord.

Determinatie

De combinatie van klein formaat, overwegend lichte kleur, grotendeels zwarte snavel en bruin masker sluit alle andere eendensoorten uit en past alleen op Marmereend. De vrij kleine, crème-zandkleurige vlekken op de rug en flanken, het tamelijk contrastarme kleed, de zeer zwak ontwikkelde kuif en de tekening op de onderstaartdekveren geven aan dat het een juveniele vogel was (Cramp & Simmons 1977, Madge & Burn 1988). In het veld werden de snavelvorm en de lichte kleur door sommige waarnemers als ongewoon beoordeeld. Vergeleken met foto's van Marmereenden uit de reguliere gebieden heeft de vogel geen afwijkende snavelvorm of bijzonder lange snavel. Ook is de vogel niet opmerkelijk lichter. Deze indruk kan deels ontstaan zijn door het felle zonlicht en mogelijk door het weinig contrastrijke kleed.

Verspreiding en voorkomen

Marmereend broedt lokaal rond de Middellandse Zee en naar het oosten tot het uiterste westen van China, verdeeld over vier min of meer gescheiden populaties

(Scott & Rose 1996). De wereldpopulatie is in de 20e eeuw sterk afgenomen als gevolg van het verdwijnen van geschikte broedgebieden door irrigatie – en landbouw. De vanuit Nederland gezien dichtstbijzijnde broedgebieden liggen in het West-Mediterrane gebied in Spanje, met name de Coto Doñana, Andalucía, en in Valencia (Scott & Rose 1996, Martí & del Moral 2003). Hier wisselen de aantallen broedvogels jaarlijks sterk afhankelijk van de beschikbaarheid van geschikte broedgebieden. Als gevolg van 'mismanagement' zijn de aantallen broedvogels in het – voorheen – belangrijkste broedgebied, El Hondo, Valencia, sinds 2001 drastisch afgenomen (Green 2003). Sinds 2000 broedt een enkel paar regelmatig in Italië (Daniele Occhiato in litt). In Frankrijk is sinds 1926 niet meer met zekerheid gebroed (Dubois & Yésou 1992). In westelijk Noord-Afrika (Marokko en Tunesië en waarschijnlijk Algerije) broeden grote aantallen en recent zijn buiten de broedtijd in Tunesië 4266 vogels geteld (Azafaf 2001). In het oostelijke Middellandse Zeegebied broedt de soort in Turkije en is hij vrij schaars. Deze populatie omvat waarschijnlijk niet meer dan 1000 exemplaren (Scott & Rose 1996); grotere aantallen broeden in West-Azië.

Het trekgedrag van Marmereend is slecht bekend. Na de broedtijd treedt dispersie op waarbij grote afstanden afgelegd kunnen worden. De beschikbaarheid van geschikte gebieden – ondiepe plassen met begroeiing – lijkt de belangrijkste drijvende kracht te zijn achter deze verplaatsingen. De noordoostelijke populatie betreft trekvogels die in april in de broedgebieden verschijnen en in oktober vertrekken (Scott & Rose 1996). Vogels van de West-Mediterrane populatie verlaten in het najaar deels de broedgebieden maar blijven doorgaans in de regio. Kleine aantallen worden ten zuiden van de Sahara gezien, wat soms resulteert in een broedgeval (Scott & Rose 1996). Spaanse broedvogels vertonen dispersie in noordoostelijke richting als de broedgebieden droogvallen (Andy Green in litt). Het regelmatige optreden van kleine aantallen vanaf begin augustus in gebieden als de Llobregatdelta, Catalunya, in Noordoost-Spanje is hiervoor exemplarisch. Waarschijnlijk is dit ook de verklaring voor de meldingen in Zuidoost-Frankrijk, waar de soort tegenwoordig zelden wordt waargenomen maar waar bijvoorbeeld in augustus-september 1957 11 exemplaren werden geschoten. Dit suggereert een incidenteel invasieachtig optreden, een fenomeen dat ook wordt vermeld voor Midden-Europa (Bauer & Glutz von Blotzheim 1968), alhoewel die vogels gezien de relatieve nabijheid waarschijnlijk van de Oost-Mediterrane populatie afkomstig waren. In Spanje geringde vogels zijn teruggemeld uit Marokko en Algerije en er is ook één waarneming uit Frankrijk: een exemplaar dat in 1990 werd geringd in de Coto Doñana werd in september 1992 geschoten bij Chalamont, Ain, c 50 km ten noordoosten van Lyon op c 1800 km van de ringplek (Andy Green in litt).

In Frankrijk zijn behalve van de Mediterrane kust gevallen bekend uit het oosten van het land en enkele van de westkust, noordelijk tot de Baie de Somme, Somme, met een duidelijke piek van midden augustus tot begin oktober (19 van de 31) en de rest tussen

199 Marmereend / Marbled Duck *Marmaronetta angustirostris*, Pannerden, Gelderland, 15 augustus 2004 (Phil Koken)

200 Marmereend / Marbled Duck *Marmaronetta angustirostris*, Pannerden, Gelderland, 15 augustus 2004 (Patrick Palmén)

februari en mei (Dubois & Yésou 1992). Aangenomen wordt dat de (grote) meerderheid van de Franse waarnemingen betrekking heeft op vogels van wilde herkomst, hoewel ook het voorkomen van ontsnapte vogels wordt onderkend (Dubois et al 2000). De ringteugmelding en de overeenkomst tussen het Franse seizoenspatroon met dat in Noordoost-Spanje maken een overwegend wilde herkomst zeer aannemelijk. Frankrijk is – nu samen met Nederland – het enige land in West-Europa ten noorden van de Middellandse Zee waar de soort in de 'A-categorie' staat.

Het beeld van het voorkomen verder noordelijk en oostelijk in Europa wordt vertroebeld doordat van vrijwel alle vogels wordt vermoed of aangenomen dat deze uit gevangenschap afkomstig zijn. Waarnemingen worden daarom meestal in de 'D-categorie' geplaatst (voor een korte uitleg van de D-categorie en andere categorieën, zie van den Berg & Bosman 1999, 2001). Daarbij wordt doorgaans geen onderscheid gemaakt tussen vogels die wel en vogels die geen tekenen van een herkomst uit gevangenschap vertonen terwijl in Nederland zulke tekenen beslissend zijn voor het al dan niet aanvaarden van waarnemingen van soorten die zowel wild als ontsnapt zijn te verwachten. Er zijn meldingen bekend uit Duitsland, Hongarije, Polen en Tsjechië uit eind 19e en begin 20e eeuw (Bauer & Glutz von Blotzheim 1968), wat aangeeft dat de soort destijds als dwaalgast of onregelmatige gast tot in Midden-Europa voorkwam, vermoedelijk deels afkomstig van de Oost-Mediterrane populatie. Met name enkele Duitse meldingen kunnen ook betrekking hebben gehad op vogels van de West-Mediterrane populatie.

Om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen in West-Europa ten noorden van de Middellandse Zee heb ik meldingen verzameld oostelijk tot Finland, Oostenrijk en Polen (tabel 1). Het zijn er 61 waarvan 51 na 1980. Hoewel ik vrij uitgebreid heb gezocht, is deze verzameling waarschijnlijk nog onvolledig, mede omdat waarnemingen niet altijd ingediend zullen zijn

bij de betreffende dwaalgastencommissie. Met name vogels van zekere of vermoedelijke niet-wilde herkomst zullen ontbreken.

Een analyse van de 61 gevallen (72 exemplaren) waarvan 51 (60 exemplaren) na 1980 laat een aantal opmerkelijke gegevens zien. Zo wordt de soort niet vermeld op de 'A-, D- of E-lijst' van Finland, Ierland, Noorwegen of Zweden en is de meest noordelijke waarneming in Zuid-Denemarken, in april-mei 2002.

De 17 Franse waarnemingen na 1980 vallen afgezien van één in januari en één in december in augustus (10), september (vier) en oktober (vier). De periode van deze piek ligt in het verlengde van het optreden in Noordoost-Spanje. De vroegste augustuswaarneming in Frankrijk is van 8 augustus 2004.

De 35 meldingen in West-Europa buiten Frankrijk zijn verspreid over alle maanden van het jaar, behalve januari. Ook hierin is augustus sterk oververtegenwoordigd (13; 37%) en zijn er ook voor september meer meldingen dan gemiddeld (vijf). Meer dan de helft van de waarnemingen (19; 54%) valt in de periode augustus-oktober.

Het patroon van het voorkomen van Marmereend in die delen van Europa waar de soort doorgaans als ontsnapt wordt beschouwd komt in belangrijke mate overeen met het patroon in delen van West-Europa waar waarnemingen (buiten de broedgebieden) worden verondersteld betrekking te hebben op wilde vogels. Van de vogels waarvan aannemelijk is dat ze uit gevangenschap afkomstig zijn dateert er één van augustus; uiteraard is een melding in de goede tijd dan ook niet per definitie 'onverdacht'.

Navraag bij kwekers maakt duidelijk dat in België en Nederland naar schatting maximaal 1000-1200 Marmereenden worden gehouden. Dit aantal komt overeen met een schatting gemaakt door de BOU (Blair et al 2000). Een schatting suggereert dat de aantallen sinds 1991 sterk zijn afgenomen; destijds werden door eenderde van de leden van Aviornis 1697 exemplaren

Marmereend bij Doornenburg en Pannerden in augustus 2004

TABEL 1 Meldingen van Marmereend *Marmaronetta angustirostris* in West-Europa tot 2005. Meldingen zonder verwijzingen zijn verkregen door persoonlijke correspondentie of niet-gedocumenteerde waarnemingenoverzichten op websites / Reports of Marbled Duck *Marmaronetta angustirostris* in western Europe up to 2005. Reports without references have been obtained from personal communications or unauthenticated listings of observations on websites.

<p><i>België (D) (10)</i> 17 december 1977, Zeebrugge, West-Vlaanderen, juveniel (Gunter De Smet in litt) 29 juni tot 1 juli 1980, Kalmthout, Antwerpen, vrouwtje (Gunter De Smet in litt) 11 februari 1981, Blokkersdijk, Antwerpen (Gunter De Smet in litt) 18 september 1982, Oorderen, Antwerpen (Gunter De Smet in litt) 1 september 1985, Kallo, Oost-Vlaanderen, mannetje (Gunter De Smet in litt) 29 augustus tot eind oktober 1987, Taviet, Achene, Namur (Gunter De Smet in litt) 13 maart 1993, Lier/Duffel, Antwerpen, veronderstelde 'escape' (Gunter De Smet in litt) 2-9 november 1996, Zonhoven, Limburg, veronderstelde 'escape' (Gunter De Smet in litt) 4 augustus 2000, Netekanaal, Viërsel, Antwerpen (Driessens 2000; Gunter De Smet in litt) 14 & 20 december 2001 & 5 januari 2002, Leie, Menen, West-Vlaanderen (Gunter De Smet in litt)</p>	<p>Niedersachsen, aanvaard als 'escape' (Bundesdeutscher Seltenheitenausschuß 1989) 7-8 augustus en 9 september 1989, Sachsen-Anhalt 8-9 augustus 1995, Empfingen, Kreis Freudenstadt, Baden-Württemberg (Deutsche Seltenheitenkommission 1997) 5 september tot 12 oktober 1996, Glabbacher Bruch, Kreis Viërsen, Nordrhein-Westfalen (Deutsche Seltenheitenkommission 1998) 14 juni & 27-31 augustus 1997, Stausee Windischleuba, Kreis Altenburg, Thüringen (Deutsche Seltenheitenkommission 2000, Rost & Grimm 2004) 29 augustus tot 3 september 1999, Salziger See, Kreis Mansfelder Land, Sachsen-Anhalt, met kleurring (Deutsche Seltenheitenkommission 2005)</p>
<p><i>Brittannië (D) (13)</i> maart 1973, Shotton, Clwyd, Wales, adult (Evans 1994) 24 augustus 1984 tot 5 januari 1985, diverse locaties in Avon en Somerset, Engeland, adult (Evans 1994) september 1984, Staines Reservoirs, Surrey (Evans 1994) 16-21 juni 1990, Rutland Water, Leicestershire, Engeland, waarschijnlijke escape (Evans 1994) 29 juni tot 16 september 1990, diverse locaties in Northamptonshire, Warwickshire en Leicestershire, Engeland, juveniel (Evans 1994) 15 september tot 14 oktober 1990, Poterric Carr NR, South Yorkshire, Engeland (Evans 1994) 10-30 augustus 1991, Barn Elms Reservoir, Greater London, Engeland (Evans 1994) 23 augustus 1992, Huttoft Pits, Lincolnshire, Engeland (Evans 1994) 3 mei 1993, Dungeness, Kent, Engeland, (Evans 1994) 30 augustus tot 4 september 1999, Dorset, Engeland, twee (van den Berg 1999) 13-16 oktober 2001, Suffolk, Engeland (van den Berg 2001) 31 juli tot 3 augustus 2002, West-Yorkshire, Engeland</p>	<p><i>Frankrijk (A) (23)</i> 17 september 1981, Baie de Somme, Somme, jachtsslachtoffer (Dubois et al 2000) 18 augustus 1984, Camargue, Bouches-du-Rhône, vrouwtje, jachtsslachtoffer (Dubois et al 2000) 4 oktober 1989, Lac de Vaivre, Vesoul, Haute-Saône (Dubois et al 2000) 10-17 augustus 1991, Coussoles/Leucate, Oise, mannetje (Dubois et al 2000) 22 augustus tot 2 september 1991, Chevières, Oise, juveniel (Dubois et al 2000) september 1992, Chalamont, Ain, jachtsslachtoffer, geringd in Coto Doñana, Andalucía, Spanje, in 1990 (Andy Green in litt) 30 december 1992, Camargue, Bouches-du-Rhône (Dubois et al 2000) 24 augustus tot 4 september 1994, Camargue, Bouches-du-Rhône (Dubois et al 2000) 18 augustus 1996, Camargue, Bouches-du-Rhône, jachtsslachtoffer (Dubois et al 2000) 10 augustus 1997, Villars-Dombe, Ain, juveniel (Dubois et al 2000) 22-27 september 1997, Val-d'Oise, adult, geringd, verondersteld escape (Dubois et al 2000) 20 oktober tot 16 november 1997, Longué-Jumelles, Maine-et-Loire (Dubois et al 2000) 17 januari 1999, Canet-de-Salars, Aveyron 27 augustus 1999, Lattes, Hérault, vijf 7 september 2001, Bagnas, Hérault, drie (van den Berg 2001) 8 augustus 2004, La Faute-sur-Mer, Vendée (Frémont et al 2006) 15 oktober 2004, Thénelles, Aisne (Frémont et al 2006)</p>
<p><i>Denemarken (D) (1)</i> 16 april tot 31 mei 2002, Ribe Holme, Ribe, Jylland (Klein et al 2003)</p>	<p><i>Oostenrijk (D) (1)</i> 29 augustus tot september 1998, Linz, Oberösterreich, veronderstelde 'escape' (Ranner sine dato)</p>
<p><i>Duitsland (D) (14)</i> eind juni 1892, Wasserburg am Inn, Bayern, twee, mannetje en vrouwtje (Bauer & Glutz von Blotzheim 1968) winter 1904, Laufamholz, Bayern (Bauer & Glutz von Blotzheim 1968) 10 januari 1928, Bayern, twee, mannetje en vrouwtje 27 december 1941, Rheinland-Pfalz, vrouwtje (Bauer & Glutz von Blotzheim 1968) 3-6 september 1969, Nordrhein-Westfalen 31 mei 1971, Schleswig-Holstein 22 april 1976, Nörten-Hardenberg, Kreis Northeim,</p>	<p><i>Polen (D) (1)</i> 15 maart 1989, Zbiornik Turawski, Opolskie (Komisja Faunistyczna 1991)</p>
	<p><i>Zwitserland (D/E) (9)</i> 30 augustus tot 6 september 1991, Ägelsee, Frauenfeld,</p>

Marmereend bij Doornenburg en Pannerden in augustus 2004

- Thurgau (Maumary et al 2007)
- 29 augustus tot 28 september 1991, Stausee Klingnau, Aargau (Maumary et al 2007)
- 5-6 april 1996, Niedergösken, Solothurn & Gretzenbach, Solothurn, twee (Maumary et al 2007)
- 4-10 november 1997, Ermatingen, Thurgau, waarschijnlijk dezelfde vogel als vermeld in van den Berg (1997) (Maumary et al 2007)
- 9-10 februari 1998, Tägerwilen, Thurgau (Maumary et al 2007)
- 15-16 en 18 mei 2004, (& december 2004 tot februari 2005), Winznaau, Solothurn, adult (Schweizer 2005, Maumary et al 2007)
- 19-21 mei 2004, Aegelsee, Thurgau, adult (Schweizer 2005, Maumary et al 2007)
- 19-20 juni & 9 juli 2004, Marin, Neuchâtel (Schweizer 2005, Maumary et al 2007)
- 25 juni 2004, Greifensee/Schwerzenbach, Zürich (Schweizer 2005, Maumary et al 2007)
- 4-13 juli 2004, Rottenschwil, Aargau, adult (Schweizer 2005, Maumary et al 2007)
- 3-23 augustus 2004, Chavornay, Vaud, twee juveniele, eerste dag ongeringde en geringde vogel aanwezig, daarna alleen geringde die zeer tam was (Schweizer 2005, Maumary et al 2007)
- 13, 17, 21 november en 20 december 2004, Mauensee, Luzern (Schweizer 2005, Maumary et al 2007)
- 14-15 november 2004, Seengen, Aargau (Schweizer 2005, Maumary et al 2007)

Gezien de datums en locaties hebben de acht waarnemingen vanaf mei 2004 mogelijk betrekking op niet meer dan drie vogels: een adulte en twee juveniele. Bij de analyse is van dit minimum aantal uitgegaan en is voor de adulte vogel 15 mei als ontdekkingsdatum aangehouden.

gehouden (van der Laar et al 1994). Een reden voor deze afname is mij niet bekend.

Sinds 1995 moeten alle Marmereenden verplicht worden geringd (van der Laar et al 1994) en de meeste vogels zijn geleewiekt. Dit suggereert dat van alle door kwekers gehouden exemplaren in België en Nederland hooguit enkele 10-tallen ongeringd en niet geleewiekt zijn maar waarschijnlijk minder. De situatie in omliggende landen is mij niet bekend maar de ringplicht is een gevolg van wetgeving van de Europese Unie.

Ontsnapte Marmereenden worden in Nederland zelden aangetroffen: ik heb zes meldingen gevonden, alhoewel er ongetwijfeld meer zullen zijn. Deze vogels waren allemaal geleewiekt, geringd of (zeer) tam; recente voorbeelden betreffen exemplaren bij Dirksland, Zuid-Holland, van 5 november 2006 tot 21 februari 2007 (tot op 1 m te benaderen) en bij Noordbeemster, Noord-Holland, op 13-16 april 2007 (met blauwe ring aan rechterpoot en beschadigde vleugels) (www.waarneming.nl). Het aspect van tamheid is een interessanter gegeven dan het op het eerste gezicht lijkt. Van in het wild geboren maar in gevangenschap opgegroeide exemplaren wordt expliciet vermeld dat ze na vrijlating opmerkelijk minder schuw waren dan hun soortgenoten in hetzelfde gebied (Green et al 2004). Dit maakt aannemelijk dat een ontsnapt exemplaar een (sterk) verminderde schuwheid zal tonen, wat in het veld is vast te stellen. Er zijn dus ten minste drie criteria die doorgaans goed te beoordelen zijn en die van belang zijn bij de beoordeling en alle drie spreken bij de vogel van Doornenburg/Pannerden tegen een herkomst uit gevangenschap.

De kans om een Marmereend aan te treffen die geen enkel teken van een niet-wilde herkomst toont en die desondanks uit een collectie afkomstig is, lijkt op basis van de verzamelde informatie klein. Daar komt bij dat het optreden als dwaalgast in recente tijden tot in Midden-Frankrijk is bewezen en het zeer waarschijnlijk is dat de soort af en toe ook verder noordelijk opduikt. De beperkte omvang van de Spaanse broedvogelpopulatie – de waarschijnlijkste bron van dwaalgasten – zal niet zozeer resulteren in een beperking van het gebied waar de soort als dwaalgast kan opduiken maar wel in

de frequentie waarmee dat gebeurt. Op basis van al deze overwegingen heeft de CDNA besloten de vogel van Doornenburg/Pannerden te aanvaarden en toe te voegen aan de Nederlandse lijst. Eerdere meldingen (Culemborg, Gelderland, 20 augustus 1984; Zwartewaal, Zuid-Holland, vanaf juni 2001; en Oostvaardersplassen, Flevoland, 24 augustus 1991) betreffen vogels die weliswaar mogelijk van wilde herkomst waren maar die niet werden voorgelegd aan de CDNA. De vogel van Zwartewaal was ongeringd en schuw en had geen schade aan de vleugels. Destijds bevond zich bij een nabijgelegen boerderij een paartje geringde Marmereenden. Omdat in dezelfde periode ook regelmatig één of twee ongeringde Marmereenden op het plasje bij de boerderij zaten, wordt vermoed dat het om jongen van het geringde paar gaat, waarvan ten minste één vogel tot in de zomer van 2002 regelmatig in de omgeving werd gezien (Arthur Geilvoet in litt). De vogel in de Oostvaardersplassen is door een aantal vogelaars enige tijd gezien, was opmerkelijk schuw en vloog goed. Over de determinatie bestond geen twijfel, maar er kon niet worden vastgesteld of de vogel geringd was (Remco Wester in litt). Onderzoek naar het voorkomen van Marmereend in Europa bracht de waarneming aan het licht van twee volwassen exemplaren bij Bath, Zeeland, op 27-28 september 1980 (Slootmaekers & van der Veeken 1981). Ook deze waarneming is ingediend bij de CDNA maar is niet aanvaard, met name omdat wordt betwijfeld of de exemplaren op de foto wel de waargenomen vogels zijn (van der Vliet et al 2005). De vogel van Doornenburg en Pannerden betreft daarmee het eerste aanvaarde geval voor Nederland.

Dankzegging

Voor het toesturen van informatie en/of de stimulerende discussies bedank ik Peter Adriaens, Theo Bakker, Arnoud van den Berg, Gunter De Smet, Jochen Dierschke, Nils van Duivendijk, Enno Ebels, Arthur Geilvoet, Andy Green, Ricard Gutiérrez, Marcel Haas, Justin Jansen, Adrian Jordi, Robert Keizer, Norbert Kwint, Daniele Occhiato, Manuel Schweizer, Gerard Steinhaus, Remco Wester en enkele anonieme kwekers. Daarnaast dank aan vele websitebeheerders.

Marmereend bij Doornenburg en Pannerden in augustus 2004

Summary

MARBLD DUCK NEAR DOORNENBURG AND PANNERDEN IN AUGUST 2004 On 14-16 August 2004, a Marbled Duck *Marmaronetta angustirostris* stayed near Doornenburg and Pannerden, Gelderland, the Netherlands. The bird was aged as a juvenile based on, among others, poorly contrasting pale markings on the upperparts, absence of obvious spotting on breast and flanks, and weakly developed crest. Because the bird had no signs suggesting a captive origin it was accepted by the Dutch rarities committee (CDNA) as the first record of this species for the Netherlands. There has been a handful of previous reports in the Netherlands, including some of presumed or proven captive origin, but none was fully documented and/or submitted.

The occurrence of Marbled Ducks in north-western Europe is analyzed to shed some light on the probable origin of the bird. A total of 61 reports (72 individuals) of which 51 (60 individuals) since 1980 were gathered from European countries east to Austria, Finland, Italy and Poland. The most northerly report is from southern Denmark and, apparently, the species is lacking from any list (A through E) of Finland, Ireland, Norway and Sweden. The reports show a strong peak in August-October and this coincides with the peak occurrence of the species in north-eastern Spain. The latter is thought to be the result of a northward dispersion of birds fleeing from drought in the breeding areas. This was probably also the driving force behind the movements of a Spanish ringed bird that was shot north-east of Lyon, France, in September 1992 (at c 1800 km distance from the ringing site). The occurrence of the species in western central Europe shows strong similarities to the occurrence in France and is compatible with a wild origin. It is concluded that vagrancy to western and central Europe is likely but only with low frequency because of the small size of the Spanish breeding population, where such vagrants are supposed to come from, although an eastern origin is also possible.

Numbers of Marbled Duck in captivity in Belgium and the Netherlands seem to have decreased strongly since 1991. Furthermore, all these birds legally have to be ringed since 1995 and, in addition, almost all are pinioned. The total number of unringed and not-pinioned individuals in captivity is believed not to exceed a few 10s of birds in these countries. According to consulted wildfowl breeders, Marbled Ducks kept in captivity show a reduced shyness. Wild birds captured as ducklings, reared to adulthood in captivity and then released into their natal areas also showed a notably reduced shyness. The species is very rare or absent in parks and similar 'open collections', presumably because it lacks an attractive plumage. In conclusion, the chances of an escaped individual to be unringed, shy and well flying like the Dutch bird in August 2004 seem to be small.

Verwijzingen

Azafzaf, H 2001. Threatened waterfowl in Tunisia in 2001. Threatened Waterfowl Specialist Group News 13: 11.
Bauer, K M & Glutz von Blotzheim, U N (redactie) 1968. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 2. Frankfurt am Main.
van den Berg, A B 1997,1999, 2001. WP reports: November-December 1997; September-October 1999; September-October 2001. Dutch Birding 19: 302-308; 21: 284-295; 23: 354-369.
van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999, 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Eerste, tweede druk. Haarlem.
Blair, M J, McCay, H, Musgrove, A J & Rehfish, M M 2000. Review of the status of introduced non-native waterbird species in the agreement area of the African-Eurasian waterbird agreement. BTO Report 229. Norfolk.
Bundesdeutscher Seltenheitenausschuß 1989. Seltene Vogel-

arten in der Bundesrepublik Deutschland von 1977 bis 1986. Limicola 3: 157-196.
Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1977. The birds of the Western Palearctic 1. Oxford.
Deutsche Seltenheitenkommission 1997, 1998, 2000, 2005. Seltene Vogelarten in Deutschland 1995; 1996; 1997; 1999. Limicola 11: 153-208; 12: 161-227; 14: 273-340; 19: 1-63.
Driessens, G 1996. Recente meldingen België: oktober-november 1996. Dutch Birding 18: 336-339.
Driessens, G 2000. Recente meldingen België: juli-augustus 2000. Dutch Birding 22: 244-247.
Dubois, P J & Yésou, P 1992. Les oiseaux rares en France. Bayonne.
Dubois, P J, le Maréchal, P, Oliosio, G & Yésou, P 2000. Inventaire des oiseaux de France. Avifaune de la France métropolitaine. Parijs.
Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.
Frémont, J-Y, Duquet, M & Comité d'Homologation National 2006. Les oiseaux rares en France en 2004. Ornithos 13: 73-113.
Green, A J 2003. Critical situation at El Hondo threatens Marbled Teal and White-headed Duck. Threatened Waterfowl Specialist Group News 14: 89-90.
Green, A J, Fuentes, C, Vázquez, M, Viedma, C & Ramón, N 2004. Use of wingtags and other methods to mark Marbled Teal (*Marmaronetta angustirostris*) in Spain. Ardeola 51: 191-202.
Klein, S, Pedersen, K & Thorup, K 2003. Sjøldne fugle i Danmark og Grønland i 2002. Dansk Ornithol Foren Tidsskr 97: 289-302.
Komisja Faunistyczna 1991. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 1989. Not Ornitol 32: 125-142.
van der Laar, B, Maas, P A, Vossen, P & van den Berg, A B 1994. Geese and ducks in captivity in the Netherlands in 1991. Dutch Birding 16: 148-149.
Madge, S & Burn, H 1988. Wildfowl: an identification guide to the ducks, geese and swans of the world. Londen.
Martí, R & del Moral, J C (redactie) 2003. Atlas de las aves reproductoras de España. Madrid.
Maumary, L, Vallotton, L & Knaus, P 2007. Die Vögel der Schweiz. Montmollin.
Ranner, A (sine dato). Nachweis seltener und bemerkenswerter Vogelarten in Österreich 1996-1998. Website: www.birdlife.at/_afk3.pdf.
Rost, F & Grimm, H 2004. Kommentierte Artenliste der Vögel Thüringens. Anzeiger des Vereins Thüringischer Ornithologen. 5 (Sonderheft): 3-78. Website: www.ornithologenthuringen.de/downloads/artenliste_gedruckt.pdf.
Schweizer, M 2005. Seltene Vogelarten und ungewöhnliche Vogelbeobachtungen in der Schweiz im Jahre 2004. Orn Beob 102: 251-270.
Scott, D A & Rose, P M 1996. Atlas of Anatidae populations in Africa and Western Eurasia. Wetlands International Publication 41. Wageningen.
Slootmaekers, M & van der Veecken, H 1981. Waarneming van een paartje Marmereenden (*Marmaronetta angustirostris*) in Zeeland. Wielewaal 47: 123-124.
Steijn, L B & van der Vliet, R E 2006. CDNA-mededelingen: Recente CDNA-besluiten. Dutch Birding 28: 310.
van der Vliet, R E, van der Laan, J & CDNA 2005. Rare birds in the Netherlands in 2004. Dutch Birding 27: 367-394.
van der Vliet, R E, van der Laan, J, Berlijn, M & CDNA 2006. Rare birds in the Netherlands in 2005. Dutch Birding 28: 345-365.
Winters, R 2004. DB Actueel: Marmereend bij Pannerden. Dutch Birding 26: 357-358.

Rik Winters, Aquamarijnstraat 60, 9743 RB Groningen, Nederland (groenebieneneter@home.nl)

Keizerarend bij Kamperhoek in april 2005

Ruud F J van Beusekom

Op 3 april 2005 werd bij de trekpost Kamperhoek nabij Swifterbant, Dronten, Flevoland, een derde-kalenderjaar Keizerarend *Aquila heliaca* waargenomen. Het verhaal rond deze waarneming en de daarbij gepaard gaande emoties is al eerder gepubliceerd (van Beusekom 2005). Dit artikel richt zich daarom vooral op determinatie en leeftijdsbepaling van de vogel en het voorkomen in Noordwest-Europa.

Het weer was op 3 april ideaal voor gestuwde roofvogel trek: warm, zonnig en een matige oostenwind. Rond 11:10 zag ik (Ruud van Beusekom) een *Aquila*-arend opschroeven boven reservaat De Kamperhoek, c 400 m ten zuiden van de telpost. Dit gebied bestaat uit rietland, open water, struwelen en opgaand bos. Kort na deze ontdekking zagen ook alle andere aanwezige waarnemers (René Alma, Thijs Knol, Mervyn Roos, Lennaert Steen en David Uit de Weerd) de vogel. Hij bevond zich in gezelschap van Bruine Kiekendieven *Circus aeruginosus* en Buizerds *Buteo buteo*. Hij maakte hoogte om na korte tijd in een steile duikvlucht naar beneden uit zicht te verdwijnen. Het tegenlicht en de vrij korte waarnemingsduur maakten het lastig om er een soortnaam op te plakken. Bovendien leek alles wat we aan de vogel zagen niet te passen op kenmerken van in Nederland voorkomende grote roofvogels. Snel werd een strategie bedacht: RA, LS, DUdW en ik besloten de vogel te gaan zoeken en TK en MR bleven op de telpost, met goed zicht over het hele gebied. Na korte tijd zagen RA en ik vanaf de Visvijverweg de vogel recht overvliegen onder zeer gunstige omstandigheden: laag (onder de 100 m), met licht mee en tegen een strakblauwe hemel. Ik herkende hem nu als onvolwassen Keizerarend en kon met een eenvoudige digitale compactcamera met 8x zoom enkele foto's maken, terwijl hij in glijvlucht de Visvijverweg in oostelijke richting overstak. LS en DUdW zagen hem ook maar van wat grotere afstand. Ook zij hadden de roofvogel inmiddels herkend als Keizerarend.

De Keizerarend verloor hoogte en vloog inmiddels in actieve vlucht verder oostwaarts, in de richting van de Ketelmeerdijk. We besloten hem daar 'op te vangen'. MR voegde zich ook bij het gezelschap, korte tijd later gevolgd door Hans ter Haar die de telpost net voor de ontdekking had verlaten en telefonisch was gewaarschuwd om rechtsomkeert te maken. Toen de vogel weer ging schroeven en de Ketelmeerdijk kruiste konden alle waarnemers hem vanaf de Ketelmeerdijk minutenlang uitstekend bekijken door verrekijkers en telescopen, schuin van onderen, van boven en met licht mee. MR slaagde erin nog een serie dia's te maken voordat de vogel om c 11:25 boven het Ketelmeer definitief in oost-noordoostelijke richting uit

beeld verdween. Zoekacties in de Noordoostpolder later die dag leverden niets op.

Op grond van de reeds eerder gepubliceerde foto's (van Beusekom 2005) en de bevestiging van de leeftijdsbepaling door Dick Forsman heeft de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) in haar vergadering van augustus 2006 dit geval aanvaard als derde-kalenderjaar Keizerarend, waarmee deze soort nu officieel tot de Nederlandse avifauna behoort (van der Vliet et al 2006).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op foto's van RvB en MR en op aantekeningen van RvB kort na de waarneming.

GROOTTE & BOUW Veel groter dan Bruine Kiekendief en Buizerd, met ruim anderhalf keer zo grote spanwijdte en met veel bredere vleugels. Lange, brede, diep gevingerde vleugels; bij schroeven zeven vingers duidelijk zichtbaar. Staart niet uitgesproken kort of lang, in schroefvlucht sterk afgerond, in glijvlucht licht afgerond. Achterrand van vleugel met lichte S-bocht. Zware borst. Kop redelijk uitstekend. Zware, sterk gekromde snavel, opvallend groot. Zware, dikke poten met opvallende klauwen. Lange broekveren.

KOP Licht geelbruin, in nek iets donkerder vlekking, rond oog ook donkerder.

BOVENDELEN Mantel lichtbruin. Rug iets lichter dan mantel. Stuit en bovenstaartdekveren opvallend veel lichter, crèmewit.

ONDERDELEN Grondkleur licht geelbruin. Borst en flank met duidelijke, donkerbruine streping, in het veld erg goed zichtbaar maar op foto's minder duidelijk uitkomend. Keel en kin lichter, evenals onderstaartdekveren en broek.

VLEUGEL Bovenvleugel contrast vertonend tussen slagpennen en dekveren, maar minder opvallend dan op ondervleugel want grondkleur van dekveren niet licht geelbruin maar donkerder bruin. Handpennen van bovensleugel donkerst en zwartachtig, op binnenste na: deze licht geelbruin en samen met lichtere buitenste armpennen licht venster vormend, met enige bandering naar basis toe. Armpennen donkerbruin maar over achterrand van arm- en binnenste handvleugel onregelmatige lichte achterrand lopend, breedst op buitenste armvleugel en naar lichaam toe smal en onopvallend. Grote handdekveren donker, zwartachtig, buitenste met zeer smalle lichte rand, binnenste met opvallend lichte top. Overige handdekveren donker, zwartachtig; top van middelste lichter. Grote armdekveren donker met onregelmatige brede, lichte toppen. Rest van bovenarm lichtbruin met smalle donkere streping, toppen van met name buitenste middelste armdekveren lichter, duidelijke lichte vlek vormend. Ondervleugel met groot contrast tussen overwegend donkere slagpennen en veel lichtere dekveren. Hand- en armpennen overwegend donker (zwartachtig), naar basis toe iets lichter wordend door onopvallende lichtere bandering. Binnenste hand- en buitenste armpennen veel lichter, duidelijk venster vertonend, als op bovensleugel; basale bandering hier meest opvallend. Achterrand van ondervleugel met zeer zwakke, onregelmatige, lichte rand, meest opvallend op handpennen net buiten venster. Ondervleugel-

Keizerarend bij Kamperhoek in april 2005

201-206 Keizerarend / Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca*, derde-kalenderjaar, Kamperhoek, Flevoland, 3 april 2005 (Mervyn Roos)

dekveren licht geelbruin, met opvallende, donkerdere vlekking/streping, geen regelmatig patroon tonend in vorm van banen of iets dergelijks, hoewel pols aan distaal deel lichter.

STAART Onderzijde donker (zwartachtig of donkerbruin) met distaal nauwelijks zichtbare, smalle lichte rand. Bovenzijde donker, maar distaal met veel opvallendere lichte rand dan aan onderzijde.

NAAKTE DELEN Poot geel, nagels donker. Snavel aan basis licht, naar punt toe donkerder. Iris licht.

RUI & SLEET Geen opvallend actieve rui zichtbaar. Brede witte toppen van binnenste vier tot vijf grote handdekveren op bovenvleugel aanwijzing voor versheid en buitenste gesleten. Ook deel van binnenste hand- en armpennen vers, herkenbaar aan brede lichte toppen contrasterend met oudere pennen, waarvan toppen afgesleten. Met name halverwege armvleugel (rond s5) ook verse armpen zichtbaar met brede lichte top, contrasterend met gesleten andere pennen.

GEDRAG Schroevend in grote cirkels samen met Bruine Kiekendieven en Buizerds. Vleugel hierbij vlak tot licht gebogen houdend met sterk gekrulde vingers. Actieve vlucht met zware, langzame vleugelslagen. Duikvlucht steil en met hoge snelheid. Geen interactie waargenomen met andere vogels.

Determinatie

Het grote formaat vergeleken met Bruine Kiekendief en Buizerd, de brede, diep gevingerde vleugels, de ver uitstekende kop, de grote snavel en de opvallende, krachtige klauwen maakten duidelijk dat het een arend *Haliaeetus/Aquila* betrof. Zeearend *H albicilla* heeft een korte, wigvormige staart, zou nóg groter moeten zijn, heeft nooit zo'n bleek geelbruine grondkleur en mist de vensters in de vleugels. Ook Steenarend *A chrysaetos* kent in geen enkel kleed de combinatie van een bleek zandbruine grondkleur en lichte vensters en houdt bovendien tijdens het schroeven de vleugels in een opvallende V-vorm. Arenden van vergelijkbare grootte en kleed die in aanmerking komen zijn onvolwassen Stepparend *A nipalensis* en Savannearend *A rapax*, onvolwassen Bastaardarend *A clanga* van het bleke *fulvescens*-type en onvolwassen Spaanse Keizerarend *A adalberti*. Deze soorten zijn echter alle uit te sluiten door de combinatie van de regelmatig gestreepte borst met opvallend lichte kop, buik en broek, de opvallende vensters in de vleugel en het ontbreken van een opvallende lichte vleugelband op de ondervleugel, een combinatie die alleen past op Keizerarend. Spaanse Keizerarend (vroeger als ondersoort van Keizerarend beschouwd) is een zeldzame broedvogel op het Iberisch Schiereiland en als dwaalgast waargenomen in Zuid-Frankrijk; een optreden veel verder noordelijk is onwaarschijnlijk. Deze soort toont in onvolwassen kleed een ongestreepte borst en meer roodbruine onderdelen, bovendien en voorvleugel (Forsman 1999, 2005, Ferguson-Lees & Christie 2001, Génsbøl 2005).

Leeftijd

Reeds na het bekijken van de eerste foto's was het idee dat de Keizerarend géén juveniel in het tweede kalenderjaar kon zijn omdat er ruicontrasten en andere onregelmatigheden in het kleed te zien waren. Hij werd daarom aanvankelijk als 'onvolwassen' gedetermineerd. Met behulp van beschikbare literatuur (Forsman 1999, 2005) en na het bestuderen van foto's op internet werd

later duidelijk dat de vogel van Kamperhoek een derde-kalenderjaarsvogel moest zijn. Om bevestiging van dit standpunt te verkrijgen werden de foto's ter consultatie opgestuurd naar Dick Forsman, die uitgebreide studie heeft gemaakt van onvolwassen Keizerarenden en daarin zes onderscheidbare kleden definiëert (Forsman 2005). Hij bevestigde de juistheid van de leeftijdsbepaling (Dick Forsman in litt). De S-vormige achterrand van de vleugels is tamelijk kenmerkend voor een vogel in het eerste en tweede kleed, zoals Forsman (2005) die definieert. Vogels in het derde kleed en latere kleden hebben meer rechthoekige vleugels. Op het eerste gezicht heeft ook het kleed van de vogel van Kamperhoek nog veel weg van een juveniel in het tweede kalenderjaar (eerste kleed). Een belangrijke aanwijzing voor de leeftijdsbepaling als derde-kalenderjaar (tweede kleed) is echter het verschil van de nieuwe, geruilde, binnenste vier tot vijf handdekveren op de bovenvleugel (met een brede witte top) met de ongeruilde, gesleten, buitenste handdekveren. Daarnaast is ook een deel van de binnenste hand- en armpennen vers. Deze zijn herkenbaar aan de brede lichte toppen, die contrasteren met de oudere pennen waarvan de toppen zijn afgesleten. Met name halverwege de armvleugel (rond s5) is een verse armpen met een brede lichte top te zien.

Voorkomen en verspreiding

Keizerarend broedt in een groot gebied van Slowakije, Hongarije, Macedonië en Bulgarije in het westen, via de bossteppenzone van Zuid-Rusland en de voormalige Sovjetrepublieken tot het gebied rond het Baikalmeer en Noord-Pakistan in het oosten. Ferguson-Lees & Christie (2001) geven aan dat er geen recente broedgevallen meer in Pakistan zijn. In Europa broeden thans naar schatting 1000-1600 paren waarvan (slechts) 200 buiten de voormalige Sovjet-republieken (Stoychev & Iankov 2003). Hier broeden ze in open en half-open landschappen met verspreide bomen en open bossen, in laaggelegen gebieden of in laaggebergten, vaak in de buurt van water. Adulte verblijven 's winters veelal in de buurt van het broedgebied; dit geldt vooral voor de westelijke populaties; de oostelijke populaties vertonen meer trekgedrag. Jonge vogels trekken verder dan adulte, naar het Midden-Oosten en Noord-Afrika (Cramp & Simmons 1980). De soort overwintert ook in delen van Zuid- en Zuidoost-Azië (Ferguson-Lees & Christie 2001). In Eilat, Israël, vindt voorjaarstrek plaats van februari tot begin mei, waarbij de adulte eerder (eind februari-begin maart) en de juveniele en subadulte vogels later (mid-maart-begin april) doortrekken (Forsman 1999). Een aantal overwintert in Israël (bijvoorbeeld 35 in de noordelijke Negev en 23 in de Hulavallei in de winter van 1996/97; van den Berg 1997a).

In Europa zijn de aantallen in het verleden enorm afgenomen maar recentelijk neemt de soort door beschermingsmaatregelen weer licht toe. De meeste hiervan broeden in Rusland, maar ook in Bulgarije (20-25 broedparen; Stoychev & Iankov 2003), Hongarije, Macedonië, Oekraïne, Slowakije (21 broedparen in 1997; van den Berg 1997b) en Turkije broeden belangrijke aantallen (BirdLife International 2004). In 1998 broed-

Keizerarend bij Kamperhoek in april 2005

de de soort voor het eerst op Tsjechisch grondgebied (cf van den Berg 1998) en in 1999 voor het eerst in 180 jaar weer in Oostenrijk (cf van den Berg 2000, 2003).

Voor de context van de waarneming bij Kamperhoek is vooral het voorkomen in Noordwest-Europa relevant. In deze regio is Keizerarend vooral in het westen een grote zeldzaamheid, die naar het noordoosten toe als dwaalgast snel minder zeldzaam wordt. Zo is de soort in België en Brittannië nooit vastgesteld. In Frankrijk is het een dwaalgast met acht gevallen (Frémont et al 2006). In Scandinavië wordt de soort echter aanzienlijk vaker gemeld, met in Denemarken in totaal 25 gevallen (Amstrup et al 2006), waarvan acht sinds 1990. In Zweden werden sinds 1990 acht waargenomen (naast negen in de jaren voor 1990) en in Finland tot in 2005 acht maar in Noorwegen is de soort pas in februari 2007 voor het eerst vastgesteld (Breife et al 1990, 2003, van den Berg & Haas 2005, 2007). In Duitsland zijn er sinds 1990 drie gevallen waaronder een vogel die naar verluid in vijf achtereenvolgende zomers terugkeerde naar de Hakel, Sachsen-Anhalt, in 1990-94 en een andere die dankzij het feit dat hij in 2005 in westelijk Hongarije was gezenderd in de zomer van 2006 rond Hamburg bleek te verblijven (van den Berg & Haas 2005). In Denemarken en Zweden zijn Keizerarenden vooral vastgesteld in de maanden mei tot en met september maar er zijn gevallen bekend uit alle andere maanden van het jaar. Relatief veel waarnemingen werden gedaan op bekende trekstuwplaatsen voor roofvogeltrek: Falsterbo in Skåne, Zuid-Zweden, en Skagen in Noordjylland, Noord-Denemarken (van den Berg 1993, 1994, 2002, van den Berg & Haas 2006).

Bijna alle gevallen in Noordwest-Europa betreffen onvolwassen vogels, zowel juveniele als subadulte. Adulte zijn veel zeldzamer maar bijvoorbeeld wel in Denemarken en Zweden enkele malen waargenomen (cf www.wpbirds.com). Dit verschil is te verwachten omdat jongere vogels een grotere trek- en dispersiedrang hebben en dus ook eerder als dwaalgast zullen opduiken.

Op basis van bovenstaand patroon van waarnemingen in Noord-Europa is het verschijnen van een Keizerarend in Nederland niet onverwacht. Ook voor wat betreft leeftijd en kleed past het exemplaar in het verwachtingspatroon. Het is weliswaar een tamelijk vroege waarneming in het jaar maar toch niet zó ongebruikelijk, ook gezien de voor roofvogeltrek ideale weersomstandigheden, met een zuidoostelijke stroming en zonnig weer op en vlak voor 3 april. Interessant is verder dat de vogel is waargenomen op een telpost voor gestuwde vogeltrek, net als veel gevallen in Scandinavië. Dat dit geen toeval is blijkt uit de waarneming van een exemplaar op 24-26 april 2005 bij Skagen in Denemarken: op grond van de foto's was dit waarschijnlijk dezelfde vogel als van Kamperhoek (cf van den Berg & Haas 2006; zie www.netfugl.dk).

Summary

EASTERN IMPERIAL EAGLE AT KAMPERHOEK IN APRIL 2005 On 3 April 2005, a third calendar-year Eastern Imperial Eagle *Aquila*

heliaca was observed at Kamperhoek, Flevoland, the Netherlands. Kamperhoek is situated in the north of Oost-Flevoland and is a good spot for observing high numbers of migrating birds. The bird was discovered during counts of diurnal migration and was seen by seven observers. It stayed in the area for a short while (in flight) before moving on in a north-easterly direction. It was identified by the combination of the pale, yellowish-brown ground colour of the underparts and underwing coverts with the dark streaked chest, pale head and trousers, conspicuous pale 'window' in the remiges and the lack of a light wing-bar on the underwing. Several characters point to a third calendar-year bird. In particular on the photographs showing the upperparts, the difference between moulted and retained remiges can be seen. The inner four to five upper primary coverts have broad white tips and must have been replaced shortly before. This is the first record of Eastern Imperial Eagle for the Netherlands and as such long awaited, since the species occurs as a regular vagrant in countries north-east of the Netherlands, notably in Denmark. Most records in north-western Europe concern young birds in spring or autumn, often at well-known (raptor) migration hotspots.

Verwijzingen

- Amstrup, O, Sand Frich, A, Hesselballe Hansen, T, Haaning Nielsen, H, Pedersen, K & Thorup, K 2006. Sjældne fugle i Danmark og Grønland. Dansk Ornithol Foren Tidsskr 100: 359-371.
- van den Berg, A B 1993, 1994, 1997ab, 1998, 2000, 2002, 2003ab. WP reports: July-August 1993; April-July 1994; January-February 1997, May-June 1997; March-April 1998; January-February 2000; March-April 2000; September-October 2002; May-early July 2003, July-mid September 2003; Dutch Birding 15: 230-235; 16: 157-166; 19: 29-36, 131-138; 20: 84-91; 22: 112-121; 24: 370-382; 25: 257-271, 334-344;
- van den Berg, A B & Haas, M 2005, 2006, 2007. WP reports: late March-early May 2005; late July-early September 2006; late January-February 2007. Dutch Birding 27: 211-219; 28: 316-325; 29: 106-119.
- van Beusekom, R F J 2005. DB Actueel: Keizerarend bij Kamperhoek. Dutch Birding 27: 232-233.
- BirdLife International 2004. Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. BirdLife Conservation Series 12. Cambridge.
- Breife, B, Hirschfeld, E, Kjellén, N & Ullman, M 1990. Sällsynta fåglar i Sverige. Vår Fågelvärld Suppl 13. Lund.
- Breife, B, Hirschfeld, E, Kjellén, N & Ullman, M 2003. Sällsynta fåglar i Sverige. Stockholm.
- Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1980. The birds of the Western Palearctic 2. Oxford.
- Ferguson-Lees, J & Christie, D A 2001. Raptors of the world. Londen.
- Forsman, D 1999. The raptors of Europe and the Middle East: a handbook of field identification. Londen.
- Forsman, D 2005. Eastern Imperial Eagle plumages. Alula 11: 146-152.
- Frémont, J-Y, Duquet, M & CHN 2006. Les oiseaux rares en France en 2004. Ornithos 73-113.
- Gensbøl, B 2005. Veldgids roofvogels. Utrecht.
- Stoychev, S & Iankov, P 2003. Helping the Lords of the Air. Sofia.
- van der Vliet, R E, van der Laan, J, Berlijn, M & CDNA 2006. Rare birds in the Netherlands in 2005. Dutch Birding 28: 345-365.

Ruud F J van Beusekom, Noordwal 56, 1274 AG Huizen, Nederland (tjiftjaf@wanadoo.nl)

Dwerguil bij Sumarreheide in oktober 2002

Enno B Ebels & Jan Deinum

Op 4 oktober 2002 rond 15:00 vloog een kleine ongeringde uil tegen een raam van een huis aan de Bosweg 15 in Sumarreheide, enkele kilometers ten zuiden van de dorpskern van Sumar (Suameer), Friesland, en bleef versuft op de grond liggen. De bewoners, Jan Deinum en Mintsje Deinum-Hartz, maakten een videofilm van ruim 30 s van het uiltje in de hand. Hersteld van de klap vloog hij plotseling weg, verdween in een houtwal en werd niet weer gezien. Jan Deinum gaf de melding door aan Jan de Jong uit Joure, Friesland, en noteerde de vogel als Steenuil *Athene noctua* omdat dit de enige kleine uil is die normaliter in Friesland voorkomt. Een jaar later, na een oproep voor Omrop Fryslân om waarnemingen van Steenuilen door te geven, werd Johan de Jong dan ook gebeld met de mededeling dat in oktober 2002 een Steenuil was gezien in Sumarreheide.

In februari 2004 had JD bij een computercursus enkele digitale videostills van de vogel meegenomen voor bewerking. De cursusleider, Dries de Vries uit Sumar, was vrijwilliger van de Werkgroep Kerkuilen Friesland (WKFF) en stuurde één van de foto's naar Johan de Jong. Tot diens verrassing bleek het niet om een Steenuil te gaan maar om een Dwerguil *Glaucidium passerinum* (de Jong 2004ab).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op de videobeelden van JD (cf Dutch Birding 28: 351, plaat 486, 2006).

GROOTTE & BOUW Zeer kleine uil, niet groter dan volwassen mensenhand.

KOP Bruin met witte spikkeltekening, vooral op voorhoofd en meer verspreid op bovenkop. Witte wenkbrauwstreep boven en voor oog. Rondom oog twee vage 'kringen' van witte dwarsstreping.

BOVENDELEN Op videobeelden niet zichtbaar.

ONDERDELEN Kin en keel bruin met witte vlekking. Borst en buik wit met duidelijke donkere lengtestrepen.

VLEUGEL Op videobeelden slecht zichtbaar, donker lijkend met beperkte witte tekening.

NAAKTE DELEN Snavel bleek hoornkleurig tot geel, iris diepgeel, poot op videobeelden niet zichtbaar.

Determinatie

Het kleine formaat, het ontbreken van oorpluimen, de witte onderdelen met zware donkere streping en het koppatroon duiden op een Dwerguil. Steenuil is groter, heeft meer witte vlekking op de kop en bovendelen, zwaarder getekende en daardoor donkerdere onderdelen en een andere koptekening. Ruigpootuil *Aegolius funereus* is duidelijk groter en heeft meer egale en gewolkte onderdelen en een sterk afwijkende koptekening met witte oorstreek en wangstreek met donkere

begrenzing. Dwergooruil *Otus scops* is ook groter, heeft duidelijke oorpluimen, geen witte vlekking op de kop en donkerdere onderdelen met fijne zwarte tekening (König et al 1999, Svensson et al 2002).

Dwerguil is de kleinste Europese uil en ongeveer zo groot als een Spreeuw *Sturnus vulgaris*, met een gewicht van 55-85 g. De donkere staart (op de videobeelden niet zichtbaar) is vrij lang en heeft vijf lichte dwarsbanden. Het geslacht *Glaucidium* bevat 29 andere soorten die voorkomen in tropisch Afrika, Amerika en Zuid-Azië; Dwerguil is de enige vertegenwoordiger van dit geslacht in Europa en de rest van het Palearctische gebied (König et al 1999). Voor het onderscheid met andere kleine uilensoorten die als ontsnapte vogel in Nederland zouden kunnen voorkomen (hoewel daar geen voorbeelden van bekend zijn) wordt verwezen naar König et al (1999). Dankzij het feit dat van de vogel van Sumarreheide videobeelden in de hand zijn gemaakt, kunnen een paar soortspecifieke details worden vastgesteld die Dwerguil onderscheiden van andere *Glaucidium*-soorten. Met name een aantal Amerikaanse *Glaucidium*-soorten is wat verkleed en kleur van de naakte delen betreft vrijwel identiek aan Dwerguil, zoals Noord-Amerikaanse Dwerguil *G. californicum* en Midden-Amerikaanse Dwerguil *G. gnoma*. Voor alle Amerikaanse *Glaucidium*-soorten geldt dat de naakte huid rond de twee neusgaten is opgezwollen, zodat duidelijk zichtbare bultjes ontstaan. Bij Dwerguil zijn deze 'zwellingen' afwezig of in ieder geval minder sterk aanwezig. Op de

207 Dwerguil / Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*, Sumarreheide, Friesland, 4 oktober 2002 (Jan Deinum)

Dwerguil bij Sumarreheide in oktober 2002

videobeelden van de vogel van Sumarreheide is te zien dat er geen 'zwellingen' aanwezig zijn rond de neusgaten. Een ander verschil met Dwerguil (niet zichtbaar op de videobeelden) is dat beide Amerikaanse soorten tenen met 'borstelbehaaring' in plaats van bevedering hebben. Midden-Amerikaanse Dwerguil verschilt verder in een aantal structurele kenmerken van Dwerguil (staartlengte en vorm van de vleugelpunt). Braziliaanse Dwerguil *G. brasilianum* (waarvan het voorkomen in gevangenschap in Nederland bekend is, zie onder) is erg variabel in kleed en formaat maar is vaak groter dan Dwerguil, heeft een gestreepte in plaats van gevlekte kruin en heeft ook de 'gezwollen' neusgaten. De Afrikaanse en Aziatische *Glaucidium*-soorten zijn gemakkelijker uit te sluiten dan de Amerikaanse omdat het verenkleed van deze soorten op een aantal onderdelen verschilt van Dwerguil, met name in de tekening van de bovenkop en van de onderdelen (cf König et al 1999).

Verspreiding en voorkomen

Dwerguil broedt in een brede gordel van (boreaal) sparrenbos in Eurazië, van Scandinavië en Oost-Frankrijk oostelijk tot Sachalin, Rusland. In de Balkan broedt de soort tot in Noord-Griekenland. In Midden-Europa komt hij vooral voor in oude naaldbossen en gemengde bossen in het hoog- en middengebergte, zoals in de Alpen, Beierse Woud, Bohemer Woud, Ertzgebergte, Fichtelgebergte, Harz, Jura, Thüringer Woud, Vogezen en Zwarte Woud; het eerste broedgeval voor Hongarije dateert van mei 2001 (van den Berg 2001) en het voorkomen in de Pyreneeën is onzeker (Cramp 1985, König et al 1999). In Duitsland is de laatste decennia sprake van een gestage uitbreiding in noordwestelijke richting, onder andere naar de Lüneburger Heide, Nedersachsen, waar in het voorjaar van 2005 minimaal 120 en mogelijk 150 broedparen werden geteld, met nog eens 30-60 paren in het zuiden van Nedersachsen (cf van den Berg & Haas 2005). Deze uitbreiding volgde op herintroductie in het Zwarte Woud, Bayern, in 1968-71 (König et al 1999). De dichtst bij Nederland gelegen broedgebieden zijn in Nedersachsen en ook in Nordrhein-Westfalen, waar in 1994 voor het eerst drie broedparen werden ontdekt te Wittgenstein bij Siegen (twee) en in Ebbegebirge op 110 km van de Nederlandse grens (Pfenning 1995, Sonneborn & Daus 1995). Vooral eerstejaars vogels die vanuit deze gebieden uitzwermen kunnen als dwaalgast in omringende landen voorkomen. De grootste afstand waarover geringde vogels zich hebben verplaatst bedraagt c 300 km (König et al 1999). De afstand van de Lüneburger Heide tot Sumarreheide is c 230 km. De vogel kan ook afkomstig zijn uit Scandinavië waar, na een jaar met zeer goede broedresultaten, een invasieachtige trek naar het zuiden kan optreden, soms over enkele 100-en kilometers (Mebs & Scherzinger 2004). Bij dergelijke invasies worden af en toe exemplaren tot in Noord-Denemarken waargenomen. In totaal zijn er tot en met 2004 48 gevallen in Denemarken, waarvan 17 uit de jaren voor 1950 en de meeste andere uit de winter van 1999/2000 (toen er 41

meldingen waren waarvan een aantal als dubbeltellingen wordt beschouwd) (Amstrup et al 2005, cf van den Berg 2000). Het is niet uit te sluiten dat een exemplaar via Denemarken nog verder naar het zuiden vliegt. In het najaar van 2002 was echter geen sprake van een dergelijke invasie (in tegenstelling tot het najaar van 2003 toen volgend op een invasie in met name Finland drie of vier exemplaren in Denemarken werden aangetroffen; van den Berg 2004, www.netfugl.dk). Een herkomst uit Duitsland ligt daarmee meer voor de hand. Omdat de soort in staat geacht wordt om op eigen kracht Nederland te bereiken en omdat er bij de vogel van Sumarreheide geen directe aanwijzingen waren voor een niet-wilde herkomst is de waarneming aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Het betreft het eerste geval voor Nederland (cf van der Vliet et al 2006).

Op 10 december 2005 werd door Koert Scholten een Dwerguil waargenomen in een open bosperceel tussen Bakkeveen en Ureterp, Friesland. Een zoektocht de volgende dag met c 300 vogelaars leverde niets op. Deze waarneming is eveneens aanvaard door de CDNA en betreft dus het tweede geval voor Nederland. Het is opmerkelijk dat beide dicht bij elkaar werden vastgesteld; de afstand tussen Sumarreheide en Ureterp is hemelsbreed c 15 km.

Voorkomen in gevangenschap

Een herkomst uit gevangenschap kan – ondanks de afwezigheid van een ring of andere indicaties van gevangenschap – bij de vogel van Sumarreheide niet worden uitgesloten. In het najaar van 2003 werden bijvoorbeeld Dwerguilen aangetroffen bij een particulier op c 10 km van Sumarreheide (Bert de Bruin in litt). Navraag bij kwekers door Rob Bouwman (in litt) in december 2005 gaf aan dat er in recente jaren twee exemplaren zouden zijn ontsnapt in Noord-Nederland; volgens deze bronnen komen ze gemakkelijk tot broeden in gevangenschap en kunnen ze door hun kleine formaat snel ontsnappen. Ook werd gemeld dat alle Dwerguilen in gevangenschap geringd (moeten) zijn. Overigens is het de vraag of het altijd zeker is dat het hierbij daadwerkelijk om Dwerguil gaat en niet om andere *Glaucidium*-soorten, die een sterke gelijkenis kunnen tonen met deze soort. Op internetfora van vogelhandelaren en -kwekers (bijvoorbeeld www.faunamarkt.nl, www.valkeniers.be) wordt bijvoorbeeld regelmatig melding gemaakt van in Nederland gehouden en gekweekte Braziliaanse Dwerguilen.

Dankzegging

Wij danken Johan de Jong voor zijn medewerking bij het schrijven van dit artikel.

Summary

EURASIAN PYGMY OWL AT SUMARREHEIDE IN OCTOBER 2002 On 4 October 2002, a small owl was picked up alive after colliding with a window at Sumarreheide, Friesland, the Netherlands. The residents took c 30 sec of video footage of the owl, after which it escaped and flew off. It was tentatively identified as Little Owl *Athene noctua* (the only small owl species regularly occurring in the area). In February 2004, a few video-stills

were shown to a local owl expert, who re-identified the bird as Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*. The observation was submitted and the bird was accepted as the first Eurasian Pygmy Owl for the Netherlands. It was identified by its very small size, facial pattern, spotted crown and brown-streaked underparts. Some North American *Glaucidium* species (which could theoretically occur as escapes) can be very similar in morphology but the Nearctic taxa always show 'swollen' nostrils, which Eurasian Pygmy Owl lacks.

The bird may have originated from Germany, where the species is spreading north-west and where the closest breeding areas are c 110 km from the Dutch border; one of the northerly strongholds (Lüneburger Heide, Niedersachsen) is situated at c 230 km from Sumarreheide. Dispersal of (especially first-year) birds is well known and ringed birds have been recorded up to 300 km from the breeding site. A Scandinavian origin is also a possibility (during invasion years, birds regularly come as far south as northern Denmark) but, since there were no notable southward movements in Scandinavia in autumn 2002 (contrary to autumn 2003, when there was a small invasion with three to four birds reaching Denmark), this is less likely.

The second record for the Netherlands concerns a bird seen and heard by a single observer on 10 December 2005 at Bakkeveen, Friesland; this site is only c 15 km from Sumarreheide.

Verwijzingen

Amstrup, O, Sand Frich, A, Hesselballe Hansen, T, Pedersen, K & Thorup, K 2005. Sjældne fugle i Danmark og Grønland.

- Dansk Orn Foren Tidsskr 99: 169-181.
van den Berg, A B 2000, 2001, 2004. WP reports: March-April 2000; March-April 2001; November 2003-early January 2004. Dutch Birding 22: 112-121; 23: 220-230; 26: 56-68.
van den Berg, A B & Haas, M 2005. WP reports: late July-early September 2005. Dutch Birding 27: 344-352.
Cramp, S (redactie) 1985. The birds of the Western Palearctic 4. Oxford.
de Jong, J 2004a. Erstfeststellung eines Sperlingskauzes (*Glaucidium* [sic!] *passerinum*) in den Niederlanden. Eulen-Rundblick 51/52: 40-41.
de Jong, J 2004b. Dwerguil (*Dwerchûle*), nieuwe soort voor Nederland. Vanellus 57: 50-51.
König, C, Weick, F & Becking, J-H 1999. Owls: a guide to the owls of the world. Mountfield.
Mebs, T & Scherzinger, W 2004. Uilen van Europa: biologie, kenmerken, populaties. Baarn.
Pfennig, H G 1995. Erfolgreiche Nistkastenbrut des Sperlingskauzes (*Glaucidium passerinum*) im Ebbegebirge. Charadrius 31: 126-129.
Sonneborn, D & Daus, W 1995. Brutnachweis des Sperlingskauzes (*Glaucidium passerinum*) im Kreis Siegen-Wittgenstein. Charadrius 31: 130-132.
Svensson, L, Grant, P J, Mullaney, K & Zetterström 2002. Tweede druk. ANWB vogelgids van Europa. Den Haag.
van der Vliet, R E, van der Laan, J, Berlijn, M & CDNA 2006. Rare birds in the Netherlands in 2005. Dutch Birding 28: 345-365.

Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wx.nl)
Jan Deinum, Bosweg 15, 9262 SX Sumar, Nederland (jandeinum@planet.nl)

Geelkoptroepiaal op Terschelling in juli 1982

Enno B Ebels & Leo M J van den Bergh

Op 2 juli 1982 waren Leo van den Bergh, Francien van Driel, Dick Visser en Fer Jan de Vries bezig met het ringen van jonge weidevogels in de Terschellinger Polder op Terschelling, Friesland. Nabij het Formerumer Wiel ontdekten zij in een slecht geëgaliseerd weiland met veel natte en moerassige plekken een vogel die hen aanvankelijk deed denken aan een mannetje Wielewaal *Oriolus oriolus* doordat slechts de heldergele kop, hals en borst boven de vegetatie uitstaken. Hij bevond zich te midden van een groep van enkele 10-tallen Spreeuwen *Sturnus vulgaris*. Toen de groep na enige tijd opvloog bleek dat de afwijkende vogel een voor hen onbekende soort betrof. De groep streek op geringe afstand van de waarnemers neer in een met mest gedempte sloot, zodat zij in staat waren om een beschrijving te maken. De vogel bleef steeds in de nabijheid van de Spreeuwen ook toen deze op een gegeven moment in noordelijke richting verdwenen. Op 3 juli 1982 werd de vogel samen met de groep

Spreeuwen wederom in hetzelfde terrein aangetroffen.

Op basis van de genoteerde kenmerken werd de vogel naderhand door de waarnemers gemakkelijk gedetermineerd als Geelkoptroepiaal *Xanthocephalus xanthocephalus*. De waarneming werd door LMJvdb middels een brief ingediend bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Hij maakte daarbij melding van twee waarnemingen die vermoedelijk op dezelfde vogel betrekking hadden. Enkele dagen na de waarneming op Terschelling sprak LMJvdb namelijk met Herman N Leijs aan de koffietafel op het RIN te Leersum, Utrecht; HNL verteld dat hij op 14 juni in Waal en Burg op Texel, Noord-Holland, 'een volkomen identieke vogel [had] waargenomen die zich ophield in een rietland en vergezeld werd door een groep Spreeuwen'. Daarnaast 'bleek de vogel al enkele dagen voor de waarneming bij het Formerumer Wiel te zijn gesignaleerd, ook in het gezelschap van Spreeuwen'. Navraag bij HNL in februari 2007 leverde

Geelkoptroepiaal op Terschelling in juli 1982

geen nadere gegevens op; hij had destijds geen aantekeningen gemaakt en wist zich verder niets van de waarneming te herinneren (Herman Leijs in litt).

Zes weken eerder, op 20 mei 1982, namen Wim J Wolff en zijn familieleden omstreeks 20:00 een hen onbekende vogel waar in reservaat Het Molenkil in polder Waal en Burg op Texel. De vogel werd alleen met het blote oog gezien, op een afstand van c 10 m. Hij deed denken aan een Merel *Turdus merula* maar leek iets groter en forser. De verhouding van de staartlengte tot de rest van het lichaam was als bij een Merel. Opvallend waren de dooiergele borst en nek, terwijl de buik, rug, vleugels en staart zwart leken, evenals de kop. In vlucht had hij aan de voorrand van beide vleugels twee witte vlekken, waarvan de één groter was dan de ander. WJW hoorde zelf het geluid niet maar volgens zijn zoon herinnerde het geluid aan een Zwarte Kraai *Corvus corone*. Het gedrag deed WJW onmiddellijk denken aan een Roodschoudertroepiaal *Agelaius phoeniceus* die hij in moerassen in de VS vele malen had gezien. De vogel op Texel vloog op dezelfde wijze van weidevegetatie naar een rietbegroeiing en bleef daar zonder moeite in de riethalmen zitten. Hij was niet erg schuw maar deed de waarnemers in zijn gedrag ook niet aan een ontsnapte kooivogel denken. Hij leek in goede conditie. WJW determineerde hem als Geelkoptroepiaal en stelde een dag na de waarneming een brief met bovenstaande beschrijving op en zond die aan de CDNA. Navraag bij WJW in maart 2007 leverde slechts beperkte extra informatie op: 'Ik herinner me de waarneming nog wel maar ik weet geen details meer. Ook heb ik geen aantekeningen, schetsen of foto's. Het enige wat ik nog te berde kan brengen is dat ik toen thuis de waarneming heb vergeleken met de afbeeldingen en de summier beschrijving in Robbins et al (1966). Ik had daarna geen enkele twijfel dat ik een Yellow-headed Blackbird had gezien. Maar of de kop werkelijk zwart leek of dat er een 'slip of the pen' in mijn beschrijving is geslopen, kan ik niet meer controleren' (Wim Wolff in litt).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op de aantekeningen van de waarnemers op Terschelling.

GROOTTE& BOUW Formaat ongeveer als Merel, duidelijk forser dan Spreeuw. Snavel fors en spits.

VERENKLEED Kop, hals en borst zeer opvallend heldergeel, met uitzondering van zwartachtige oogstreek. Rest van verenkleed zwart tot diep zwartbruin. Opvallende witte vlekken aan voorvleugels, vooral in vlucht zichtbaar.

NAAKTE DELEN Snavel donkergrijs tot zwart. Poot donkerbruin tot zwart.

Determinatie

De combinatie van zwart verenkleed met gele kop en borst, donkere teugelvlak ('oogstreek') in de vorm van een zwart maskertje, witte vlekken aan de voorrand van de vleugel, formaat (groter dan Spreeuw, vergelijkbaar met Merel) en forse en spitse snavel past alleen op een adult mannetje Geelkoptroepiaal (Yellow-headed Blackbird). Verwarring is mogelijk met Geelkoptroepi-

aal (Yellow-hooded Blackbird) *Chrysomus icterocephalus* uit noordelijk Zuid-Amerika die in Europa als 'escape' is vastgesteld. Van laatstgenoemde is bijvoorbeeld een exemplaar op 5 juli 2006 in Genk, Limburg, België, gefotografeerd (Carlo Vandereydt in litt; foto's bestudeerd door de eerste auteur). Beide soorten hebben een combinatie van zwart verenkleed en gele kop en borst. Geelkoptroepiaal is vergeleken met Geelkoptroepiaal echter kleiner, heeft een kortere staart en een kleiner zwart masker en mist de witte vlekken in de vleugel. Ook loopt het geel op de borst minder ver door naar de buik. Saffraantroepiaal (Saffron-cowled Blackbird) *Xanthopsar flavus* uit oostelijk centraal Zuid-Amerika heeft ook zwarte bovendelen, een gele kop en borst en een donkere teugelstreep maar kan gemakkelijk worden onderscheiden doordat alle onderdelen geel zijn, aansluitend op de gele stuitvlek, en door de gele vlek aan de voorrand van de bovenvleugel. Ook deze soort is duidelijk kleiner dan Geelkoptroepiaal. Wielewaaltroepiaal (Oriole-Blackbird) *Gymnomystax mexicanus* uit noordelijk Zuid-Amerika is groter, heeft geheel gele onderdelen, een gele vlek op de voorvleugel en een andere koptekening met een brede zwarte oogring en een smalle zwarte baardstreep (Jaramillo & Burke 1999).

De beschrijving van de vogel van Texel in mei duidt weliswaar ook op een Geelkoptroepiaal maar de beschreven 'kop die zwart leek' klopt niet voor deze soort. Het is mogelijk dat de waarnemer hiermee het zwarte masker bedoelde ('gezicht' in plaats van 'kop') maar dit is speculatief en mag geen interpretatie zijn om de determinatie als Geelkoptroepiaal 'goed te praten'. De beschreven roep (herinnerend aan Zwarte Kraai) past op het rauwe ('throaty') *tjek* of *tjuk* dat als meest voorkomende roep voor Geelkoptroepiaal wordt vermeld door Jaramillo & Burke (1999) of op de beschrijving die Mitchell & Young (1997) geven: 'a hoarse *krack*'. Ook in een aantal andere opzichten biedt de waarneming van Texel meer gedetailleerde informatie dan die van Terschelling; zo is de beschrijving van de witte vleugelvlekken preciezer ('aan de voorrand van elke vleugel twee witte vlekken, waarvan de een groter was dan de ander') en geeft deze beschrijving inzicht in de staartlengte ('verhouding als bij Merel'). De 'zwarte kop' van de vogel op Texel zou alleen verklaarbaar zijn voor een tweede-kalenderjaar mannetje, terwijl de beschrijving van de vogel op Terschelling op een adult mannetje duidt (derde-kalenderjaar of ouder) vanwege de geheel gele kop. Volgens Jaramillo & Burke (1999) heeft een tweede-kalenderjaar mannetje pas in het najaar een complete rui naar het geelkoppige adulte kleed, zodat een ingrijpende verandering in uiterlijk tussen eind mei en begin juli zeer onwaarschijnlijk is. Een tweede-kalenderjaar mannetje heeft altijd ten minste een gele wenkbrauwstreep en een geel gebied rond de mondstreep; hierover wordt in de beschrijving niets vermeld. Op basis van deze inconsistenties in beschrijving en/of verenkleed achtte de CDNA het onverstandig om ook de waarneming van Texel te aanvaarden (Nils van Duivendijk in litt).

Verspreiding en voorkomen

Geelkoptroepiaal is een algemene broedvogel in grote delen van Noord-Amerika. De broedgebieden bevinden zich in de zuidelijke staten van Canada en de staten in het midden en westen van de VS, bijna tot aan de Pacifische kust. De meest noordoostelijke broedpopulaties bevinden zich in het gebied van de Grote Meren (Lake Erie en Lake Huron). Het is een trekvogel (middellange- tot langeafstandstrekker) die overwintert in de zuidelijkste staten van de VS (Arizona, New Mexico en Texas) en grote delen van Mexico. De soort wordt regelmatig vastgesteld in de oostelijke staten van de VS en wordt langs de gehele oostkust (van Newfoundland, Canada, tot Florida, VS) gezien, vooral in herfst en winter (Lewington et al 1991, Jaramillo & Burke 1999, Sibley 2000). De soort heeft een reputatie als dwaalgast ('tendency for vagrancy') met verschillende waarnemingen in het Caribische gebied (Cuba, drie gevallen in de Bahamas (oktober 1965, oktober 1966, november 1976), één geval in de Grote Kaaimaneilanden en één op Barbados, het oostelijkste eiland in het Caribische gebied. Er zijn drie najaarsgevallen op Bermuda, ruim 1000 km van het meest dichtbijzijnde vasteland van de VS. In de winter zijn exemplaren waargenomen zuidelijk tot in Costa Rica en Panama (Jaramillo & Burke 1999). Er is een waarneming bekend van een vogel die landde op een schip in de Atlantische Oceaan, c 560 km ten noordoosten van New York, New Jersey, VS, en er zijn twee gevallen, beide van eerstejaars exemplaren, bekend van Groenland (2 september 1840 en 7 augustus 1900; Lewington et al 1991, Evans 1994, Proctor & Donald 2003).

In Europa zijn verschillende waarnemingen verricht, alle van (adulte) mannetjes; in de meeste gevallen wordt aangenomen dat het om ontsnapte vogels gaat. In Brittannië zijn ten minste zes waarnemingen bekend (naast twee onvolledig gedateerde waarnemingen uit Norfolk, Engeland, in 1964), waarvan meestal wordt aangenomen dat het om 'escapes' gaat, zeker bij de oudere gevallen (Lancashire, Engeland, 4-10 augustus 1964; Northumberland, Engeland, 17-29 juli 1965; Cheshire, Engeland, 20 september 1970; Kent, 8 en 14 juni 1975; Unst, Shetland, Schotland, 10-13 mei 1987; en Fair Isle, Schotland, 26-30 april 1990) (Osburn 1990, Evans 1994, Proctor & Donald 2003). De laatste vogel had een beschadigd rechteroog maar gedroeg zich verder normaal. Alleen de twee Schotse gevallen zijn gefotografeerd en (daardoor) met zekerheid gedermineerd; bij de vier Engelse gevallen sluiten de beschrijvingen Geelkoptroepiaal niet met zekerheid uit (cf Proctor & Donald 2003). De volgende waarnemingen zijn bekend buiten Brittannië: Denemarken (Kerteminde, Funen, 2 oktober 1918), Frankrijk (Baie de Somme, Somme, augustus-september 1979), IJsland (2; Hafnarnes í Nesjum, 23-24 juli 1983, en Fontur, Langanes, juli 2002), Kanaaleilanden (Guernsey, juli 1978), Noorwegen (Sør-Trøndelag, 30 mei 1979) en Zweden (Fjällnäs, Lappland, 23 mei 1956).

Evans (1994) vermeldt dat de soort tot 1978 talrijk was in gevangenschap maar veel zeldzamer is gewor-

den na het stopzetten van de vogelhandel vanuit Mexico in september 1982; hij geeft aan dat er tot ten minste 1989 'kleine aantallen' verhandeld werden op het vasteland van Europa.

Status

In Europa staat de soort alleen in IJsland op de A-lijst (Pétursson & Ólafsson 1985). In Brittannië werd de soort recent 'gepromoveerd' van categorie E ('zekere escapes') naar categorie D ('soorten waarvan een wilde herkomst niet wordt uitgesloten maar waarbij de kans op een escape groot of groter wordt geacht'), op basis van de waarneming in Shetland in mei 1987 (www.bou.org.uk/recreps.html). De CDNA heeft de waarnemingen van Terschelling aanvankelijk ook als escape beschouwd (cf Ebels 1996); enkele jaren geleden is besloten tot een herbeoordeling omdat een wilde herkomst niet op voorhand meer uitgesloten werd geacht. Als uitkomst van deze herbeoordeling (waarbij de determinatie geen punt van discussie meer was) is de vogel aanvaard als eerste geval voor Nederland en tweede voor Europa (buiten categorie D). De CDNA achtte het trekgedrag in combinatie met de vele waarnemingen aan de Amerikaanse oostkust voldoende onderbouwing om aan te nemen dat deze soort in staat moet worden geacht om op eigen kracht naar Europa af te dwalen. Omdat de meeste waarnemingen van dwaalgasten van deze soort in Noord-Amerika uit de herfst en winter stammen, is het denkbaar dat de vogel van Terschelling in de voorgaande herfst of (vroeg) winter naar Europa is overgestoken. Proctor & Donald (2003) gaven op basis van een aantal overwegingen aan dat de soort ook (of juist) in het voorjaar direct de oversteek naar Europa zou kunnen maken, net zoals wordt aangenomen voor verschillende soorten Noord-Amerikaanse 'sparrows'. De mogelijkheid van een overtocht die (gedeeltelijk) als 'verstekeling' per schip is gemaakt is natuurlijk altijd aanwezig.

Dankzegging

Wij danken Nils van Duivendijk (CDNA) en Roland van der Vliet (CDNA) voor hun hulp bij het schrijven van dit artikel. Herman Leijs en Wim Wolff groeven in hun geheugen en/of archieven om te kijken of er nog aanvullende informatie over de waarnemingen op Texel gevonden kon worden.

Summary

YELLOW-HEADED BLACKBIRD ON TERSCHELLING IN JULY 1982. On 2-3 July 1982, an adult male Yellow-head Blackbird *Xanthocephalus xanthocephalus* was seen by four observers on Terschelling, Friesland, the Netherlands. The description fits only this species and safely excludes similar species, especially Yellow-hooded Blackbird *Chrysomus icterocephalus* (which has been recorded as escape in Europe). The bird had been regarded as a presumed escape for many years but has recently been reconsidered by the Dutch rarities committee (CDNA) and has been admitted to the Dutch list as a bird of possibly wild origin. Probably, the same bird was seen on Texel, Noord-Holland, on 20 May and 14 June 1982 but the description contained some incorrect details for this species regarding the head coloration and these sightings were, therefore, not accepted.

Geelkoptroepiaal op Terschelling in juli 1982

Verwijzingen

- Ebels, E B 1996. Probable escapes in the Netherlands. Dutch Birding 18: 75-78.
Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.
Jaramillo, A & Burke, P 1999. New World blackbirds: the Icterids. Londen.
Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
Mitchell, D & Young, S 1997. Photographic handbook to the rare birds of Britain and Europe. Londen.

- Osburn, K 1990. Yellow-headed Blackbird on Fair Isle. Birding World 3: 160.
Pétursson, G & Ólafsson, E 1985. [Rare birds in Iceland in 1983]. Bliki 4: 57-67. [In Icelandic, with English summary.]
Proctor, B & Donald, C 2003. Yellow-headed Blackbirds in Britain and Europe. Birding World 16: 69-81.
Robbins, C S, Bruun, B & Zim, H S 1966. A guide to field identification. Birds of North America. New York.
Sibley, D 2000. The North American bird guide. New York.

Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)
Leo M J van den Bergh, Bieskamp 74, 6651 JN Druten, Nederland (leo.vandenbergh@gmail.com)

Unidentified nuthatch in Siberian Altay in July 2006

In the summer of 2006, Esther van den Heuvel, Bas Roels, John Smit and Theo Zeegers participated in an entomological expedition to the Altay mountains in southern Siberia, more or less on the crossing of China, Kazakhstan, Mongolia and Russia. At one of our campsites, at an altitude of c 2000 m up in the Aktru valley in the central Chuiskiy range, we saw a small nuthatch *Sitta* which resembled, in our frame of reference, Corsican Nuthatch *S whiteheadi*. Of course, we knew that this was impossible but with nothing more than a European field guide (Heinzel et al 1996) at hand, we were not able to identify it properly.

The place where we observed the nuthatch was: Aktru, south of Karay, at 2000 m above sea level (50°05'12.2" N, 87°46'59.4" E), Kosh-Arachskiy Rajon, Respublika Altay, southern Siberia, Russia. This site is a valley at the end of two glaciers, and more or less at the timberline, c 100 km from the Mongolian border. The forest was a pure stand of larch *Larix*.

Because it turned out that a pair of this nuthatch was breeding in a larch, we saw the species repeatedly. The two were sexually dimorphic: the male had a black cap, whereas the female had no black cap; both had a distinct dark eye-stripe and a white supercilium. These are exactly the features of Chinese Nuthatch *S villosa* (cf Harrap & Quinn 1996). The underparts, however, showed relatively little buff coloration, as compared with typical *villosa*.

The only nuthatch species with a distribution that is known to include southern Siberia is Eurasian Nuthatch *S europaea* (Harrap & Quinn 1996). However, the clear black cap in the male as well as the white supercilium in both sexes and the small size exclude Eurasian.

According to Nazarenko (2006), the distributional area of Chinese Nuthatch is situated somewhere between 33-45° N and 100-133° E. Its breeding range is quite patchy. If the nuthatch we observed was indeed Chinese, then this would be a breeding record far outside its known breeding range. Another possibility is that our nuthatch could represent a new, undescribed *Sitta* species. At this moment, based on our field observation, this remains an open question. Either way, the discovery of a breeding pair of *Sitta* (cf *villosa*) in the Russian part of the Altay mountains remains a surprising discovery and requires further investigations.

Interestingly, nuthatches have something of a reputation when it comes to remaining undiscovered for a long time; the two most recently described new species for the Western Palearctic were both nuthatches: Corsican Nuthatch (described in 1883) and Algerian Nuthatch *S ledanti* (described in 1976).

References

- Harrap, S & Quinn, D 1996. Tits, nuthatches & treecreepers. Londen.
Heinzel, H, Fitter, R S R & Parslow, J 1996. Gids Europese vogels – alle vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Negende druk. Baarn.
Nazarenko, A A 2006. The range of the Chinese Nuthatch *Sitta villosa* and an evaluation of subspecies validity. Systematic notes on Asian birds 64. Zoöl Meded 80: 265-271.

John T Smit, Wolvenstraat 62, 3512 CH Utrecht, Netherlands (jtsmit@planet.nl)
Theo Zeegers, Eikenlaan 24, 3768 EV Soest, Netherlands (th.zeegers@xs4all.nl)
Esther van den Heuvel, Eikenlaan 24, 3768 EV Soest, Netherlands (e.vdheuvel@xs4all.nl)
Bas Roels, Rembrandtkade 57-1, 3583 TR Utrecht, Netherlands (broels@xs4all.nl)

Recensies

ROBIN RESTALL, CLEMENCIA RODNER & MIGUEL LENTINO 2006. *Birds of northern South America: an identification guide. Volume 1: species accounts; volume 2: plates and maps*. Christopher Helm/A&C Black Publishers Ltd, 38 Soho Square, London W1D 3HB, UK; e-mail ornithology@acblack.com, website www.acblack.com. Volume 1: 880 pp, ISBN 0-7136-7242-0, GBP 60.00; volume 2: 656 pp, ISBN 0-7136-7243-9, GBP 40.00.

Central and South America (the Neotropics) constitute the most species-rich bird region on earth. The northernmost part of South America (Ecuador, Colombia, Venezuela and the Guyanas) takes a prominent position within the Neotropics and is home to a stunning 2300 species. Good field guides exist for most of the separate countries in northern South America but now we have one for the whole area, including the islands near Venezuela (Aruba, Bonaire and Curaçao, Trinidad & Tobago). It is a pleasure to examine this new guide by Restall and his colleagues Rodner and Lentino and to consider what it has to offer birders visiting South America.

At first sight, one might be tempted to ask why we need another field guide for an area already well covered with country-specific field guides. This is particularly so as two other countries in South America with enormous bird lists, Brazil and Peru, still don't have comprehensive field guides but only 'extended illustrated checklists' (although the one for Peru is quite good). As a result, the greatest need for a new field guide would have been in those two countries but we will have to wait a little more for that. Another approach would have been to extend the idea behind Fieldså & Krabbe's *Birds of the High Andes* (1990) – in other words, a field guide for a bio-region instead of a country. In this context, the obvious choice would have been a field guide for the Amazon basin, covering much of Brazil and touching most of the other countries of South America. However, a visiting birder to many of these countries would still need at least two field guides (one for the Andes and one for the Amazonian lowlands).

As Restall, Rodner and Lentino are all based at the Phelps bird collection in Venezuela, the choice of the northern countries of South America is a logical one. Moreover, this area offers an excellent cross-section of Neotropical habitats, and many birders who first visit, say, Venezuela will probably, sooner or later, also want to visit Ecuador or vice versa. Having more species in a field guide than you need for a single country may appear rather bulky. However, this is only a minor disadvantage compared with the benefits of its broader scope concerning distribution and related species, and the possibility of using the same field guide in another country. Moreover, the distribution maps extend well into Brazil (down to the Amazon river), so this field

guide will be of use in northern Brazil as well, although no additional Brazilian species or subspecies have been covered.

Restall depicts far more subspecies and plumages than all other field guides of northern South America combined, and this is a magnificent achievement. Volume 2 (plates and maps) has c 6400 (!) bird illustrations, which means an average of 2.8 illustrations per species. Given the abundance of subspecies in the area, this is still not sufficient to cover all subspecies but Restall's aim (page 9) was to depict every 'visually distinct' plumage or subspecies of the 2300 species. In my opinion, the author should have given a fuller explanation of the criteria for this 'distinctiveness' and for the choices that inevitably had to be made. I conducted a brief review of this question for two parts of the region which may be of special interest to Dutch birders because of the past or present ties with the Netherlands, ie, Aruba, Bonaire and Curaçao (the ABC islands) and Surinam. For the ABC islands, Voous (*Birds of the Netherlands Antilles*, 1984, page 13) mentions 19 endemic subspecies which are also described in Restall's guide; 13 of these are depicted in the new guide. Of the six ABC endemic subspecies which are not depicted, some are not 'visually distinct' but others (like Barn Owl *Tyto alba bargei*, a remarkable small subspecies restricted to Curaçao) should have been incorporated in the new guide. For Surinam, I counted (in the annotated checklist which the authors published in 2000 as a basis for this new field guide) c 33 passerine subspecies which occur in Surinam but not in Venezuela, Colombia or Ecuador. Of these 33, only 12 are depicted in the new guide. Although I am willing to believe that the other 21 are not very distinct, this still leaves a faintly uneasy feeling. In any case, I hope that the omission of some subspecies illustrations for the ABC islands and Surinam is not simply the result of a lack of specimens in the collections visited by Restall. He visited several collections in the Americas but not, for example, the collection in Leiden, the Netherlands. Restall admits with regret that he could not visit all the collections he wished but the coverage is considerable and all the more remarkable given the fact that he had to pay all of his travel expenses out of his own pocket! Anyway, volume 1 (the species accounts) contains a clear description (much better than in the other field guides) of all subspecies of the area, so this successfully complements the content of volume 2. It cannot be emphasized too strongly how important a good knowledge of subspecies is for birders – particularly in the Neotropics where so many species may be split in the future. This new field guide is of enormous value for this reason alone, and it may also encourage scientists and birders alike to discover new subspecies.

When a birder visits northern South America for the first time, there is an inevitable concern about the weight of the necessary field guides. This is, of course,

Recensies

mainly a consequence of the spectacular bird diversity in those countries. Nevertheless, it helps the birder sweating on an Andean hill slope if the weight can be kept low. For example, Steve Hilty's thorough single volume field guide for Venezuela (2003) is a heavy 1.9 kg (and is 4.6 cm thick). Other field guides have become so bulky that authors have opted to split them into two volumes – with one being the true field guide and the other more a reference work to consult on your desk or in the car. The field guide for Ecuador (Ridgely & Greenfield 2001) was the first to adopt this strategy, and Restall et al follow the same path. As the field guide volume for Ecuador is still 1.6 kg and 5.0 cm, Restall's field guide volume at 1.4 kg and 3.4 cm has the merit of being more compact – particularly given the far greater number of species and subspecies covered. Another significant advantage for the user of this volume is that Restall has helpfully chosen to put all the identification information in volume 2 on the plates themselves. Unlike many other field guides, therefore, the plates include the distribution maps (with an approximate location of subspecies too), plus codes for altitudinal range, status, and abundance, and often a few additional diagnostic remarks, mostly about habitat or habits.

If there is any criticism of volume 2, it is that there is no indication of the sound, although I would be the first to admit that nowadays in the field we rely far more on prepared mp3 or minidisk collections for this purpose than on textual descriptions of bird sounds. Moreover, the sounds are amply described in volume 1 and Restall is to be praised for including a huge discography (compiled by Shaun Peters), identifying where which sound of each species can be found. Volume 1 (1.9 kg and 4.6 cm) also naturally contains more detail on habitat, habits and details about identification, subspecies and status. The frequently included and very practical separate section on 'similar species' is lacking in this guide but this information has been well incorporated into the identification paragraph. Nevertheless, both this 'similar species' feature and the diagnostic sounds might have been coded somehow in volume 2 too.

What about the quality of the bird illustrations? Most birders will agree that the finest bird illustrations for

South America are those by Guy Tudor in the passerines handbook *The birds of South America* (Ridgely & Tudor 1989, 1994). Although only a cross-section of the full range of species was illustrated there, the quality of Tudor's plates is so outstanding that one would inevitably have liked all the species (and subspecies) of South America to be covered by this same artist and with the same refinement – but this, of course, would take an enormous amount of time. When compared with the quality of the plates in the field guides for Colombia, Ecuador and Venezuela, Restall's illustrations are actually pretty good. Indeed, I found many instances of well-known species where Restall's illustrations seem more accurate than in any of the other field guides (with the Ecuador guide as second best). As Restall puts it himself (page 13), the birds are shown in a 'strictly comparative style, somewhat ritualized', but we are familiar with this technique from other field guides like that of Mexico by Howell & Webb (1995) and Ecuador. Birds may not always be shown in an entirely typical posture but the uniformity of Restall's illustrations (he painted all 6400 illustrations himself!) is better than the big differences between plates in for instance Hilty's Venezuela field guide. There is only one bird family where I think that the birds are not life-like enough, and these are the thrushes: in my opinion they are too thin. However, this does not make any difference for the identification. A welcome feature of Restall's plates is the uniform scale employed for each family, which helps to judge the relative size of a bird in the field by comparing it with those family members with which you are familiar.

All in all, I think that for birders visiting any of the countries in northern South America, this new field guide is the best option. Only when you are sure you will never visit any of the other countries covered (hardly imaginable), or when you would stay a very long time in only one country, would it be better to stick to the single country field guide. Visiting birders should always have volume 2 in their bag, and volume 1 should be within easy reach in the vehicle, in your room, or even better, in the bag of a companion. In any case, do bring a sound collection as well. And then go and find that yet undescribed (sub)species! JOHN VAN DER WOUDE

Varia

Diademed Plover

Judging from trip reports made by world twitchers, South America holds some of the finest and most sought after waders of the world. The four seedsnipes Thinocoridae, Tawny-throated Dotterel *Oreopholus ruficollis* and Magellanic Plover *Pluvianellus socialis*, to name just a few, are high on the wish lists of many visiting birders. Another one of these is Diademed

Plover *Phegornis mitchellii*. This species occurs from north-central Peru through western Bolivia, northern and south-central Chile and south-central Argentina. Diademed Plover is generally considered rare within its range and is classified as 'near threatened' by BirdLife International (2006). It is placed in a unique genus. Taxonomically, the species has long been somewhat of a mystery, in some features resembling a plover but in others resembling a sandpiper. The old generic name –

208-209 Diademed Plover / Diadeemplevier *Phegornis mitchellii*, adult, Marcapomacocha, near Milloc, Peru, 4 February 2006 (Eduard Sangster)

Varia

Sandpiper-plover, commonly abbreviated as 'DSP' by its admirers – reflected this taxonomic uncertainty. Recent studies place it close to plovers *Charadrius* (Baker et al 2007). This Dunlin *Calidris alpina*-sized bird has a unique plumage, unlikely to be confused with other shorebirds, showing a black face with a conspicuous white superciliary line ('diadem'), a white breast-band and a rufous-red neck. The legs are yellow to orange and the bill is black. Sexes are very similar, with the female believed to be somewhat duller. Juveniles lack the characteristic facial pattern and are brownish, with cinnamon-banded upperparts (Clements & Shany 2001, Jaramillo et al 2003). Diademed is a mountainous species, occurring in the alpine ('Puna') zones of the Andes only. The preferred habitat is waterlogged, mossy tundra and bogs, between 2000 and 5000 m above sea level, mostly above 4000 m. The world population is estimated to be less than 10 000 individuals and declining, though the occupation of a harsh environment at a high altitude suggests it may be relatively secure at least in parts of its range (BirdLife International 2000). This wader seems to have very specific habitat requirements that are not yet fully understood; it is often absent from bogs that look perfectly suitable, possibly due to overgrazing (Jaramillo et al 2003). Perhaps it is naturally scarce (Hayman et al 1986). The southernmost birds disappear in the austral winter, although there is no notable increase of numbers further north around that time. Therefore, seasonal movements are not fully understood either (Jaramillo et al 2003). The low number of known accessible occupied areas, the often dramatic scenery and the harsh conditions for observers (altitude sickness, cold, wet feet and long searches for the bird) contribute to the near-mythical status this species appears to have among birders.

A relatively accessible, and possibly the most reliable place to add Diademed Plover to your list is a bog near Marcapomacocha in the central Andes of Peru, at 4400 m. With a 4-WD car, this site can be visited on a (long) day trip from Lima. Early 2006, I (Eduard

Sangster) visited Peru for five weeks. In the south, near the city of Arequipa, I dipped on the species twice at another (but less reliable) stake-out. To me, Diademed is *the* species to see in South America, so on 4 February the tension was high: it was D(SP)-Day for me. We left Lima at 04:00 with Lucho, a reliable driver from Tanager Tours, a Dutch-owned but Peru-based birding company. His last attempt, a week earlier, failed due to the large cover of snow. We were somewhat delayed on our way up, as a policeman pulled us over for a traffic offence we did not commit. After paying a small bribe, we finally arrived at the site at 09:00. Fortunately, Lucho found an adult bird within a minute. This was what I had been looking forward to for all those weeks! I approached the bird to a distance of c 5 m. Lucho was very surprised to witness this: he stated that the pair at this site is never very wary but that they normally keep a safe distance of 10-15 m. I spent about an hour observing and photographing the bird, while an Andean Condor *Vultur gryphus* flew overhead. I did not manage to find the second bird. In June 2006, a large part of the area turned out to have been broken up with spades, so this site may be under (immediate) threat. However, a pair was still present at the time (Vincent van der Spek pers obs).

References

- Baker, A J, Pereira, S L & Paton, T A 2007. Phylogenetic relationships and divergence times of Charadriiformes genera: multigene evidence for the Cretaceous origin of at least 14 clades of shorebirds. *Biol Lett* 3: 205-209.
- BirdLife International 2000. Threatened birds of the world. Barcelona.
- BirdLife International 2006. Species factsheet: *Phegornis mitchellii*. Website: www.birdlife.org.
- Clements, J F & Shany, N 2001. A field guide to the birds of Peru. Barcelona.
- Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds. An identification guide to the waders of the world. London.
- Jaramillo, A, Burke, P & Beadle, D 2003. Birds of Chile, including the Antarctic Peninsula, the Falkland Islands and South Georgia. London.

Eduard Sangster, Meerum Terwogtlaan 201, 3056 PP Rotterdam, Netherlands (esangster@zonnet.nl)
Vincent van der Spek, Koningin Emmakade 92, 2518 RM Den Haag, Netherlands (vincent@vwgdenhaag.nl)

Masters of Mystery

Solutions of second round 2007

The solutions of mystery photographs III and IV (Dutch Birding 29: 105, 2007) of the second round of the 2007 Masters of Mystery competition appear below.

III The third mystery photograph of the 2007 competition obviously shows an accentor *Prunella* with bold black head markings and buffish underparts. Three rather similar species with these characters occur in the Western Palearctic. Of these, Radde's Accentor *P. ocularis* shows a pure white supercilium and a malar stripe which extends on to the lower breast and which is formed by fine streaks. Both characters are not present in the mystery photograph and, therefore, the mystery bird must be either a Siberian Accentor *P. montanella* or a Black-throated Accentor *P. atrogularis*. Due to the posture of the mystery bird, the amount of black on the throat is impossible to judge properly (note that, in some Black-throated in fresh autumn plumage, the black throat can be partly or even largely obscured by buff feather-tips). Therefore, other characters are necessary to discriminate between the two candidates. In Siberian, the supercilium is on average more buff compared with Black-throated in autumn plumage. In the mystery bird, the supercilium is obviously tinged buffish and this might be the reason why 45% of the entrants opted for Siberian. Note, however, the cold brown ground colour of the mantle and the bold black mantle-streaks. In Siberian, the mantle is normally more warmly coloured and the mantle streaks are usually distinctly reddish-brown. Some Siberian, however, might show a colder brown ground colour and darker mantle-streaks and these birds can be very difficult to

210 Black-throated Accentor / Zwartkeelheggenmus
Prunella atrogularis, Pangot, Uttarakhand, India,
9 December 2006 (Nils van Duivendijk)

[Dutch Birding 29: 167-168, 2007]

distinguish from Black-throated. Note, however, that in Siberian the tips of the greater coverts are distinctly tipped white, creating an obvious wing bar. In the mystery bird, the tips of the greater coverts are indeed pale-tipped, but not so as may be expected in Siberian. Furthermore, in Siberian the entire underparts are yellowish rusty-buff, whereas in Black-throated, the orange-buff breast contrasts with the whiter belly, which is also visible on the mystery photograph, enabling a safe identification as Black-throated.

This Black-throated Accentor was photographed by Nils van Duivendijk at Pangot, Uttarakhand, India, on 9 December 2006. Another photograph of the same bird is shown in plate 210. This mystery bird was correctly identified by 55% of the entrants. All other participants identified the mystery bird as Siberian Accentor.

IV As fledglings are generally less well illustrated in regular field guides than fully grown individuals, identifying the bird depicted in mystery photograph IV is not straightforward. That the mystery bird is a fledgling is revealed by the yellow gape and the few downy feathers on the head. This ageing is supported by the fact that the photograph was taken in August.

Several species of the thrushes family were mentioned, of which Bluethroat *Luscinia svecica* was the most popular (16%). Although fledglings of this species and of European Stonechat *Saxicola rubicola* (2%) and Northern Wheatear *Oenanthe oenanthe* (2%) have a strongly speckled appearance rather similar to the mystery bird, these species would show less yellowish feathers on chin and forehead and a black, slender bill. Moreover, the stout bill strongly suggest a lark, a conclusion that was reached by 68% of the entrants. The yellowish supercilium, throat and side-neck, and the black malar stripe and lore, and the pinkish tone to the bill, all fit Horned Lark *Eremophila alpestris* perfectly. Three other lark species were mentioned (Black Lark *Melanocorypha yeltoniensis* (2%), Lesser Short-toed Lark *Calandrella rufescens* (2%) and Eurasian Skylark *Alauda arvensis* (10%)), which can all be excluded using one or more of the aforementioned characters.

This Horned Lark was photographed at Taymyr peninsula, Siberia, Russia, in August 2005, by Bram Fey. Based on the breeding area, it belongs to the subspecies *E. a. flava* (Shore Lark). It was correctly identified by 55% of the entrants.

In the second round of the 2007 Masters of Mystery competition, there were 44 entrants of which 17 (39%) managed to identify both mystery birds correctly. From these, Peter Zwaan was drawn as the winner of a copy of *Birds of Southern Africa* by Ian Sinclair, Phil Hockey and Warwick Tarboton. After two rounds, eight entrants managed to identify all mystery photographs correctly. They are closely followed by 10 entrants with three and nine entrants with two correct identifications. The

Mystery photograph V (September)

Mystery photograph VI (December)

names of all entrants with at least one correct identification can be viewed at www.dutchbirding.nl.

Third round 2007

Photographs V and VI represent the third round of the 2007 competition. Please, study the rules (Dutch Birding 29: 39-40, 2007) carefully and identify the birds in the photographs. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to masters@dutchbirding.nl

- from the website of the Dutch Birding Association at www.dutchbirding.nl

Entries for the first round have to arrive by **1 July 2007**. Please, indicate if you are subscribed to Dutch Birding. From those entrants having identified both mystery birds correctly, one person will be drawn who will receive a copy of the DVD *Onze meeuwen en sterns* donated by Plomp Digital Video. Swarovski Benelux has generously agreed to sponsor this competition again in 2007. This year, the overall winner after six rounds will receive a pair of marvellous 8,5x42 EL binoculars.

Rob S A van Bemmelen, Stavangerweg 535, 1013 AX Amsterdam, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)
Dick Groenendijk, Elzenstraat 14, 4043 PB Opheusden, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)
Jan Eerbeek, De Peel 2, 4041 EL Kesteren, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **March-early May 2007**, with some from previous months and early May. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

SWANS TO GROUSE A pair of **Whooper Swans** *Cygnus cygnus* with two last-year's young returned to Drégely-palánk for the third breeding for Hungary of this species since two centuries. A dark-billed first-winter **Taiga Bean Goose** *Anser fabalis* at Eilat on 14-24 March which regularly flew to the Aqaba sewage ponds constituted the first bean goose for Israel and Jordan. The second **Pink-footed Goose** *A brachyrhynchos* for

Sardinia was photographed in the Oristano gulf in mid-February (the first was in 1997). The second **Red-breasted Goose** *Branta ruficollis* for Iceland was an adult with Pink-footed Geese at Fljótsdalshérað on 7 May. The ninth **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* for Iceland first seen in January 1998 was again wintering this year with Harlequin Ducks *Histrionicus histrionicus* at Borgarfjörður (cf Dutch Birding 23: 156, 2001). The male **Black Scoter** *Melanitta americana* at Llanfairfechan, North Wales, stayed for its ninth winter from 24 September until at least 9 April. On 16 May, a male was picked up at Jenny's Brown Point, Lancashire, England, and released at sea. By early May, the c sixth **American White-winged Scoter** *M deglandi deglandi* for Iceland was a (possibly returning) male at Þvottáskriður from 30 April to at least 9 May. The first **Asian White-winged Scoter** *M d stejnegeri* for Poland

211 Bonelli's Eagle / Havikarend *Aquila fasciata*, second calendar-year (below), with Common Buzzard / Buizerd *Buteo buteo*, Lüsekamp, Viersen, Nordrhein-Westfalen, Germany, 12 April 2007 (Daniel Hubatsch)
212-213 Bonelli's Eagle / Havikarend *Aquila fasciata*, second calendar-year, Lüsekamp, Viersen, Nordrhein-Westfalen, Germany, 12 April 2007 (Daniel Hubatsch)

214 White-breasted Cormorant / Afrikaanse Aalscholver *Phalacrocorax carbo lucidus*, Barragem de Poilão, Santiago, Cape Verde Islands, 27 March 2007 (René Pop)

215 Wilson's Snipe / Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata*, Barragem de Poilão, Santiago, Cape Verde Islands, 26 March 2007 (René Pop)

216 Killdeer / Killdeerplevier *Charadrius vociferus*, Banna Minn, Mainland, Shetland, Scotland, 22 April 2007
(Hugh Harrop)

217 Great Snipe / Poelsnip *Gallinago media*, Elen, Limburg, Belgium, 5 May 2007
(Ran Schols)

WP reports

218 Black-browed Albatross / Wenkbrauwwalbatros *Thalassarche melanophris*, adult, Sula Sgeir, Outer Hebrides, Scotland, 9 May 2007 (Rob Laughton) **219** Squacco Heron / Ralreiger *Ardeola ralloides*, Boavista, Cape Verde Islands, 5 April 2007 (Pedro López Suárez) **220** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus fuscus*, fourth calendar-year, Hempsted, Gloucestershire, England, April 2007 (John Sanders) **221** Spotted Sandpiper / Amerikaanse Oeverloper *Actitis macularius*, adult, Lugar de Baixo, Madeira, 30 April 2007 (David Uit de Weerd) **222** Taiga Bean Goose / Taigarietgans *Anser fabalis*, Eilat, Israel, April 2007 (Jonathan Merav) **223** Pink-footed Goose / Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus*, Golfo di Oristano, Sardinia, Italy, 13 February 2007 (Mauro Sanna)

and the fourth for the WP was an adult male at Górkí Wschodnie, Gdąnsk bay, on 10 March. In the evening of 25 March, an unringed male **Bufflehead** *Bucephala albeola* was photographed and twitched by 21 birders during its stay of only two hours at Vilstedssø, north-western Jylland, Denmark. In the Netherlands, the male at Barendrecht, Zuid-Holland, remained for its third winter until at least 26 April. On 18-19 May, a male was reported at Beltringharder Koog, Schleswig-Holstein, Germany. The male **Barrow's Goldeneye** *B islandica* first present at Quoile Pondage, Down, Northern Ireland, from 20 November 2005 to 8 April 2006 was back from 4 November to at least 21 April. The male at Callander, Forth, Scotland, from 19 November remained until at least 27 April. The eighth **Hooded Merganser** *Lophodytes cucullatus* for Iceland was a male at Mývatn on 6 May. A **Marbled Duck** *Marmaronetta angustirostris* was reported from Schleswig-Holstein, Germany, on 6 April and another stayed at Frampton-on-Severn, Gloucestershire, England, from 9 April into May. The number of **Black Grouse** *Tetrao tetrix* at the species' last stronghold in the Netherlands at Sallandse Heuvelrug, Overijssel, had decreased this year to 15 males (23 males were counted in 2006 and 14 in 2005).

LOONS TO GREBES The juvenile **Pacific Loon** *Gavia pacifica* at Llys-y-Fran, Pembrokeshire, Wales, from 2 February remained until at least 20 March. In western Norway, a total of 52 **Yellow-billed Loons** *G adamsii* flew north past Skogsøy, Øygarden, Hordaland, from 29 April to 2 May. In Scotland, on 1 May, three single adults were present in Shetland and two at Isle of Lewis, Outer Hebrides. In Orkney, Scotland, two were seen off North Ronaldsay on 27 April. On 8 May, the **Black-browed Albatross** *Thalassarche melanophris* on Sula Sgeir, 40 miles north of Lewis, Outer Hebrides, was again present among the local Northern Gannets *Morus bassanus*. This bird was first reported in August 2005 and seen again on 23 May 2006. In Israel, a **Sooty Shearwater** *Puffinus griseus* flew past North Beach, Eilat, on 10 April and an adult **Red-billed Tropicbird** *Phaethon aethereus* on 15 April. Single **Great White Pelicans** *Pelecanus onocrotalus* were seen in Bayern, Germany, from 13 April, over Chassagne, Camargue, Bouches-du-Rhône, France, on 16 April and at Salins des Pesquiers, Hyères, Var, France, from 23 April. Two **White-breasted Cormorants** *Phalacrocorax carbo lucidus* photographed on Boavista on 28 March and one at Barragem de Poilão, Santiago, from 3 March into April were among less than a handful reports of any cormorant in the Cape Verde Islands since 80 years. Also on Santiago, an **Intermediate Egret** *Egretta intermedia* was seen at Praia harbour on 28 and 30 March. Other rare herons in the Cape Verde Islands were an immature male **Little Bittern** *Ixobrychus minutus* at Barragem de Poilão on 22 March, a **Black-crowned Night Heron** *Nycticorax nycticorax* at Rabil Lagoon, Boavista, **Squacco Herons** *Ardeola ralloides* at Manuel da Luz dam on Boavista on 5 April and at Barragem de Poilão on 4-30 March, a **Black Heron**

E ardesiaca on Raso on 6 March (the second for the Cape Verde Islands), and dark-morph **Western Reef Egrets** *E gularis* at Rabil lagoon, Boavista, on 10 March and on Santiago on 27 March. The 'Amsterdam' **Green Heron** *Butorides virescens* at Berre l'Étang, Bouches-du-Rhône, France, from 5 November remained until at least 29 April (cf Dutch Birding 28: 243, 2006; 29: 45, 2007). The second **Purple Heron** *Ardea purpurea* for Iceland was an adult at Helluvatn, Reykjavík, from 3 May. In Ireland and south-western England, exceptional numbers of **Glossy Ibis** *Plegadis falcinellus* turned up with, eg, six at Farranfore, Kerry, Ireland, on 19 April, three over Hayle, Cornwall, England, on 20 April, 17 in Gloucestershire on 20 April (at least 14 of these remained at Framton-on-Severn into May), seven at Lizard, Cornwall, from 21 April into May, and four over Somerset on 22 April, with several singles at other sites in late April and May. A flock of seven at Bonavista, Newfoundland, Canada, in late April may be part of the same WP influx. By late April, seven **Northern Bald Ibises** *Geronticus eremita* including subadults were present at the species' last Middle East stronghold at Palmyra, Syria. In the Cape Verde Islands, six **Eurasian Spoonbills** *Platalea leucorodia* at Barragem de Poilão in March included two ringed in the Netherlands. In Sardinia, up to 18 000 **Greater Flamingos** *Phoenicopterus roseus* were counted in the Cagliari gulf in early April and a record 8000 pairs started to breed at the Macchiareddu salt pans by 11 April. An adult **Lesser Flamingo** *P minor* was present at the latter site as well, from 24 February into April. In Spain, a total of nine Lesser Flamingos in March included five at the Greater Flamingo colony of Fuentedepiedra, Málaga, where one chick was raised. In 2005 and 2006, two pairs attempted to breed in the Camargue and up to three individuals were present here at Étang des Impériaux through March. The third **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* for Norway was discovered at Orrevannet, south of Stavanger, on 21 April. In Asturias, Spain, the one first discovered at Villaviciosa on 27 December 2006 and then found at Gijón remained at least into May.

RAPTORS The third **Black-winged Kite** *Elanus caeruleus* for Denmark was reported from Skagen on 16 April. The first-winter **Black-eared Kite** *Milvus lineatus* in Norfolk from 2 November 2006 remained into April (Birding World 19: 465-470, 2006, Dutch Birding 29: 45, 2007). The first-winter at Akasztó, Kiskunsági, Hungary, from 26 November 2006 was still present on 16 April. The first-ever breeding pair of **White-tailed Eagle** *Haliaeetus albicilla* for the Netherlands, which raised one young at Oostvaardersplassen, Flevoland, in 2006, had one hatchling again in the same nest on 15 April (a webcam showing the nest at www.staatsbosbeheer.nl attracted an average of 25 000 internet visitors per day). If accepted, an adult **Egyptian Vulture** *Neophron percnopterus* at Scoulton on 28 April, and elsewhere in Norfolk the next day, will be the first since 1868 for Britain. In Germany, up to 22 **Eurasian Griffon Vultures** *Gyps fulvus* and two

WP reports

224 Bateleur / Bateleur *Terathopus ecaudatus*, Greco cape, Cyprus, 21 April 2007 (Stavros Christodoulides)
225 Steller's Eider / Stellers Eider *Polysticta stelleri*, with Harlequin Duck / Harlekijneend *Histrionicus histrionicus*, Borgarfjörður, Iceland, 25 April 2007 (Björn Arnarson) 226 Glossy Ibises / Zwarte Ibissen *Plegadis falcinellus*, Slimbridge, Gloucestershire, England, 21 April 2001 (Steve Seal)

Eurasian Black Vultures *Aegypius monachus* were feeding on dead sheep at Haigerloch, Baden-Württemberg, on 12-13 May. The second **Short-toed Eagle** *Circaetus gallicus* for Britain flew over Barrow Gurney Reservoirs, Somerset, on 3 May. The first **Bateleur** *Terathopius ecaudatus* for Cyprus and Europe was a first calendar-year over Greco cape on 21 April (there are records in Egypt, Iraq, Israel (a handful) and Tunisia; cf Dutch Birding 28: 367, 2006). A 'ring-tail' **Montagu's Harrier** *Circus pygargus* flew over Raso on 24 March. Up to five **Cape Verde Buzzards** *Buteo bannermanni* were seen at the Mirador, São Jorge dos Orgãos, Santiago, Cape Verde Islands, on 27 March and one was flying here together with an adult **Cape Verde Falcon** *Falco madens* on 29 March. Also in the Cape Verde Islands, an adult pale morph **Booted Eagle** *Aquila pennata* was seen in display flight at Boa Entrada, Santiago, on 21 March. The second documented for Korea was a pale-morph in Gunsan on 30 March. The first **Bonelli's Eagle** *A fasciata* for Korea was a third calendar-year female found freshly dead on Ui, Shinnan-Gun, on 21 March. In Germany, a second calendar-year colour-ringed in southern France was photographed over Lüsekamp, Kreis Viersen, Nordrhein-Westfalen, on 12 April, just 100 m from the Dutch border of Limburg. The third for Denmark was a second calendar-year photographed at Skagen on 30 April. Also, a second calendar-year was seen at Harchies, Hainaut, Belgium, on 16 May. The first **Eastern Imperial Eagle** *A heliaca* for Norway at Hadland, Hå, Rogaland, stayed from 18 February to at least 21 March. A juvenile **Spanish Imperial Eagle** *A adalberti* was photographed west of Tan Tan, southern Morocco, in December 2006 and again in February (recently, several were satellite-tracked in Spain and appeared to disperse as far south as Senegal). Surveys in Senegal by LPO (BirdLife France) this winter have revealed a single roost containing over 28 600 **Lesser Kestrels** *F naumanni* and 16 000 **African Swallow-tailed Kites** *Chelictinia riocourii*, ie, one of the largest bird of prey roosts ever found and representing more than half of the known breeding population of Lesser Kestrel in western Europe and northern Africa combined (www.birdlife.org/news/news/2007/04/raptor_super_roost.html). A second-year **Saker Falcon** *F cherrug* stayed at Polder Bramel, Niedersachsen, Germany, from 28 April into May.

RAILS TO WADERS In the Cape Verde Islands, a **Spotted Crane** *Porzana porzana* was seen at Barragem de Poilão, Santiago, on 21-22 March and **Common Moorhens** *Gallinula chloropus* successfully raised young both here and on Boavista in March-April. In Korea, a **Sandhill Crane** *Grus canadensis* turned up at Cheorwon on 21 April. A **Demoiselle Crane** *G virgo* was photographed in a flock of 79 Common Cranes *G grus* near Altencelle, Niedersachsen, on 27-28 March. In Israel, one flew over Eilat on 5 April. The 15th **Little Bustard** *Tetrax tetrax* for Finland was found in Åland on 28 April. An adult **Cream-coloured Courser** *Cursorius cursor* stayed at El Prat de Llobregat, Barcelona, Spain,

on 23-26 April. In Scotland, the second **Killdeer** *Charadrius vociferus* for Shetland remained at Banna Minn, Mainland, from 6 April to at least mid-May. The highest ever day total of **Caspian Plover** *C asiaticus* for Kuwait was 168 at Sabah Al-Ahmad reserve on 15 March. Migrants were found at Spiro's Pool, Cyprus, on 27 March and (up to three) at Yotvata, southern Arava, Israel, on 5-11 April. In the Netherlands, a first-summer **Sociable Lapwing** *Vanellus gregarius* stayed at Veenendaal, Utrecht, on 16-20 March and at Wekerom, Gelderland, on 25 March; an adult was photographed at Linde, Gelderland, on 27 April. In Germany, one was seen in Thüringen on 15-16 March and, in Niedersachsen, one or more were present at three sites from 30 March to 2 April, on 12-16 April and on 19 April. In Spain, one stayed on 10-29 March in Soria and another was at Coto Doñana, Huelva, on 5-7 April. In France, adults were seen at Bouresse, Vienne, on 22 March and in Sarthe on 3 May. In Egypt, up to 14 **White-tailed Lapwings** *V leucurus* were counted at Qaroun lake, 2 km from Fayoum, between 21 January and 16 February. In Cyprus, one flew past Phasouri reedbeds towards Akrotiri on 11 May. The sixth for Denmark was photographed at Busemarke Mose, Møn, on 19 May. A **Semipalmated Sandpiper** *Calidris pusilla* was found at Belfast Lough, Down, Northern Ireland, on 9 May and a **Sharp-tailed Sandpiper** *C acuminata* at Ria de Aveiro, Portugal, on 21 March. In the Cape Verde Islands, a **Wilson's Snipe** *Gallinago delicata* was identified at Barragem de Poilão on 26-30 March (from 3 March onwards, two **Common Snipes** *G gallinago* were here as well). An unprecedented influx of **Great Snipe** *G media* occurred in Hungary during the second half of April with, for instance, a total of 24 individuals on 29 April alone, including 14 at Hajdú-Bihar, Hortobágy. Near the Dutch border in Belgium, one showed exceptionally well at Elen, Bichterweert, Limburg, on 4-6 May. Satellite tracking of **Eastern Bar-tailed Godwits** *Limosa lapponica baueri* not only revealed that these birds fly non-stop across open ocean from their breeding areas in Alaska, USA, to Australasia but also back, without strong tail winds, from North Island, New Zealand, to the Yellow Sea; one bird covered 11 026 km in nine days without a pause, the longest known non-stop flight of any bird (www.werc.usgs.gov/sattrack/shorebirds/overall.html). The first-summer **Spotted Sandpiper** *Actitis macularius* at Hayle Estuary, Cornwall, remained from November 2006 to 3 May. From 29 April onwards, an adult was present at Lugar de Baixo on Madeira (where up to two first-winters were seen in previous months). On 18 May, the second for Denmark, if accepted, was found near Århus, Nordjylland. The second **Wilson's Phalarope** *Phalaropus tricolor* for Hungary was an adult female in Pusztaszer, Büdös-szék, Kiskunsági, from 26 April into May (the first was a first-winter in October 2005). A female at Grafham Waters, Cambridgeshire, England, on 4-11 May attracted many twitchers. After last year's reclamation of the Saemangeum wetlands on South Korea's Yellow Sea coast, 10 000s of migratory waders, including the endangered **Spoon-billed Sand-**

WP reports

227 Caspian Plover / Kaspische Plevier *Charadrius asiaticus*, adult male, Yotvata, Israel, 11 April 2007 (*Kris De Rouck*) 228 Great Snipe / Poelsnip *Gallinago media*, Elen, Limburg, Belgium, 5 May 2007 (*Ran Schols*)
229 Caspian Plovers / Kaspische Plevieren *Charadrius asiaticus*, Yotvata, Israel, 11 April 2007 (*Kris De Rouck*)

230 Wilson's Phalarope / Grote Franjepoot *Phalaropus tricolor*, female, with Mallard / Wilde Eend *Anas platyrhynchos*, Grafham Waters, Cambridgeshire, England, 4 May 2007 (Bill Baston)

231 Broad-billed Sandpiper / Breedbekstrandloper *Limicola falcinellus*, K20, Eilat, Israel, 13 April 2007 (Kris De Rouck)

WP reports

232 Kumlien's Gull / Kumliens Meeuw *Larus glaucoides kumlieni*, Rossaveel, Galway, Ireland, 1 April 2007
(Michael Davis)

233 Spotted Sandpiper / Amerikaanse Oeverloper *Actitis macularius*, Hayle, Cornwall, England, April 2007
(Dave Stewart)

piper *Eurynorhynchus pygmeus* and **Nordmann's Greenshank** *Tringa guttifer*, faced starvation this spring as is illustrated by a picture of a dead Spoon-billed at news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6649233.stm.

SKUAS TO AUKS The identification by DNA analyses on feathers of immature great skuas *Stercorarius* on St Agnes, Scilly, Cornwall, on 7 October 2001 and at Aberavon Beach, Glamorgan, South Wales, on 1 February 2002 as the first **Brown Skuas** *S antarcticus* for the WP (Birding World 15: 383-389, 2002, Dutch Birding 24: 375, 2002, Ibis 146: 95-102, 2004) could not be confirmed by supplementary DNA evidence and is now rejected (www.blackwell-synergy.com/doi/abs/10.1111/j.1474-919X.2007.00669.x?journalCode=ibi). An adult **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* was reported at sea north off Rockall, Scotland, on 3 April. An adult-summer **Slender-billed Gull** *Larus genei* at both sides of the border at Het Zwin, Zeeland, on 12-13 April was the second for Belgium and the eighth for the Netherlands (all previous ones occurred on 5-11 May 2006). Apart from the British Isles and Iceland, adult **Bonaparte's Gulls** *L philadelphia* were also present in Baden-Württemberg, Germany, from 6 to at least 10 April and at Lac de Grand Lieu, Loire-Atlantique, France, on 25 April. A first-winter **Laughing Gull** *L atricilla* stayed in Devon, England, through March into May and an adult was at Blennerville, Kerry, on 10 April. An adult **Franklin's Gull** *L pipixcan* was seen at Crowdy Reservoir, Cornwall, on 1-4 April and again on 9 April. In the Netherlands, a second-summer roosted at Sophiapolder, Oostburg, Zeeland, on 19-29 April. The fifth **Audouin's Gull** *L audouinii* for Switzerland was an adult amongst breeding Yellow-legged Gulls *L michahellis* at Reussdelta, Uri, Seedorf, on 7 May. A second-summer briefly at Dungeness, Kent, on 16 May will be the third for Britain and England, if accepted. The blue-ringed third-winter **Glaucous-winged Gull** *L glaucescens* originally present in Gloucestershire on 14-15 December 2006 and relocated at Tywi Estuary, Carmarthenshire, Wales, on 2 March (cf Birding World 20: 13-19, 2007, Dutch Birding 29: 48, 2007) reappeared at Beddington Sewage Farm in south-western London, Surrey, England, for only one hour on 18 April. The first **Baltic Gull** *L fuscus fuscus* backed up by ring details for Britain was at Hempsted, Gloucestershire, on 18-20 April (it had been ringed on Pietarsaari, Vaasa, Finland, on 5 July 2004). The first-winter at Groningen, Groningen, the Netherlands, from 8 December 2006 through January was ringed at the very same site on 6 July 2006. The first **Short-billed Gull** *L canus brachyrhynchus* for the WP on Terceira, Azores, from 18 February to 24 March 2003 has recently been accepted by the Portuguese Rarities Committee. If accepted, an adult **Saunders's Tern** *Sterna saundersi* at Eilat's North Beach on 24 March will be the fourth for Israel. A major influx of **White-winged Terns** *Chlidonias leucopterus* in the Netherlands started on 15 May and peaked on 17 May with c 2500 individuals (including possible double counts). The **Forster's Tern** *Sterna forsteri* of Nimmo's Pier,

Galway, Ireland, remained into May. In Shetland, a **Brünnich's Murre** *Uria lomvia* was found dead at Scousburgh, Mainland, on 25 April.

DOVES TO SWALLOWS The second and third **Stock Doves** *Columba oenas* for Iceland were at Egilsstaðir in the fourth week of April and at Borgir, Nes, from 1 May. The **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* at Örmelen, Nord-Trøndelag, Norway, stayed from 23 January to at least 7 April. On 15 May, the **European Scops Owl** *Otus scops* had returned for its second year at Thrupp, Oxfordshire, England. In early April, three **Snowy Owls** *Bubo scandiacus* were present in Scotland on North Uist and St Kilda, Outer Hebrides, and on Cairn Gorm, Highland. In Denmark, a calling male **Eurasian Pygmy Owl** *Glaucidium passerinum* on Samsø on 2-4 April was a surprise late 'winter' record. A **Marsh Owl** *Asio capensis* was found dead at the mouth of the Moulouya river in north-eastern Morocco on 11 February. On 12 March, an **Indian Roller** *Coracias benghalensis* was seen at Fintas, Kuwait. The first successful breeding of **Eurasian Wryneck** *Jynx torquilla* for Kuwait and Arabia occurred at Tulha in the Sabah Al-Ahmad reserve on 3 May, when two fledglings were found, constituting a major range extension for this species. In Israel, an adult male **Black-crowned Sparrow-lark** *Eremopterix nigriceps* showed itself briefly at Lotan, southern Arava, on 21 April. The first **Dunn's Lark** *Eremalauda dunnii* for Cyprus and Europe stayed at Ayia Napa beach on 9-11 April. A **Calandra Lark** *Melanocorypha calandra* was found at Baltasound on Unst, Shetland, on 12 May. An estimated 100-130 **Raso Larks** *Alauda razae* were present on Raso, Cape Verde Islands, on 20-23 March. A **Horned Lark** *Eremophila alpestris* at 2000 m near Koralpe, Kärnten, was a rare visitor for Austria. Two **Red-rumped Swallows** *Cecropis daurica* in Liminka on 9-10 May concerned (already) the 34th record for Finland.

PIPITS TO FLYCATCHERS The first **Blyth's Pipit** *Anthus godlewskii* for Cyprus foraged with four Tawny Pipits *A campestris* on the Mandria beach, south-east of Paphos, on 4-7 April. An **Olive-backed Pipit** *A hodgsoni* frequented a garden near Hull, East Yorkshire, England, on 22 April and another was photographed at Stenåsbadet, Öland, Sweden, on 1-2 May. The first **Citrine Wagtail** *Motacilla citreola* for the Cape Verde Islands was photographed on Boavista on 11 April. The fourth **Moroccan Wagtail** *M subpersonata* for Europe was a male photographed near Tarifa, Cádiz, Spain, on 24 March. In Gujarat, India, 175 **Grey Hypocolius** *Hypocolius ampelinus* were counted on 25 March at Fulay village in Banni grasslands, Kutch, where it is a regular winterer. In France, a **Western Rufous Scrub Robin** *Cercotrichas galactotes* was reported at Besançon, Doubs, on 4 May. The first **European Robin** *Erithacus rubecula* for the Cape Verde Islands occurred at Jardim Botânico, São Jorge dos Orgãos, on 4 February. In East Yorkshire, a first-winter **Red-flanked Bluetail** *Tarsiger cyanurus* was seen at Easington on 31 March and in the morning of 1 April, but it was found dead

WP reports

234 Red-rumped Swallow / Roodstuitzwaluw *Cecropis daurica*, Liminka, Finland, 10 May 2007 (*Harri Taavetti*)
235 Grey Hypocolius / Zijdestaart *Hypocolius ampelinus*, Sabah Al-Ahmad reserve, Kuwait, 7 April 2007 (*Chris Batty*) 236 Hybrid Pied x Eastern Black-eared Wheatear / hybride Bonte x Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe pleschanka* x *melanoleuca*, male, Kaliakra, Bulgaria, 4 May 2007 (*Erik Van Bogaert*)

237 Dunn's Lark / Dunns Leeuwerik *Eremalauda dunni*, Ayia Napa, Cyprus, 10 April 2007
(Theodoulos Poullis)

238 Dunn's Lark / Dunns Leeuwerik *Eremalauda dunni*, Sabah Al-Ahmad reserve, Kuwait, 7 April 2007
(Chris Batty)

239 Long-tailed Shrike / Langstaartklauwier *Lanius schach*, Sulaibikhat, Kuwait, 3 April 2007 (Chris Batty)
 240 Horned Lark / Strandleuwerik *Eremophila alpestris*, Koralpe, Kärnten, Austria, 29 April 2007 (Leander Khil)
 241 White-throated Robin / Perzische Roodborst *Irania gutturalis*, male, Greco cape, Cyprus, 24 April 2007 (Thierry Jansen) 242 Pied-billed Grebe / Dikbekfuut *Podilymbus podiceps*, San Andrés reservoir, Serin, Asturias, Spain, 29 April 2007 (Daniel López Velasco)

later on 1 April. Another was present on Out Skerries, Shetland, on 2-3 April. In Cyprus, a male **White-throated Robin** *Irania gutturalis* was photographed at the Greco cape on 24 April. In early April, a second calendar-year male hybrid **Black x Common Redstart** *Phoenicurus ochruros x phoenicurus* was photographed on Lampedusa, Sicily; in Belgium, one was singing at Kalmthout, Antwerpen, on 27 April. A male **Moussier's Redstart** *P. moussieri* was reported at El Acebuche, Doñana, Huelva, Spain, on 8 April. In early May, hybrids **Pied x Eastern Black-eared Wheatear** *Oenanthe pleschanka x melanoleuca* were again photographed at Kaliakra, Bulgaria; more than 10 years ago, these hybrids, also present at Emona and Varna, Bulgaria, and in Romania, were reported as Finsch's Wheatear *O. finschii* (cf DB 15: 183, 234, 1993, 16: 164, 1994, 27: 281, 2005). In Scotland, a **Western Black-eared Wheatear** *O. hispanica* turned up on Argyll on 12 April.

The 14th **Desert Wheatear** *O. deserti* for Finland was a male at Korppoo on 27 March. The sixth and seventh **Blue Rock Thrushes** *Monticola solitarius* for Britain were males briefly at Elan near Rhayader, Powys, on 11 April and at Selsey Bill, West Sussex, on 30 April. The first **Common Blackbird** *Turdus merula* for Mongolia was seen at Khovd on 9 May (www.birdsmongolia.blogspot.com). The first-winter female **Black-throated Thrush** *T. atrogularis* at Nivå Bugt just north of Copenhagen, Denmark, stayed from 3 February to at least 31 April. In Britain, females turned up at Buckton, East Yorkshire, on 25-27 March, at Walcot Mill, Shropshire, on 8 April and on Fair Isle, Shetland, on 23 April. The first-winter male at Rothesay on Bute, Argyll, from 28 January was still present in early April. In Germany, a **White's Thrush** *Zoothera aurea* was seen at Ostenholz, Niedersachsen, on 6 April. **Sedge Warblers** *Acrocephalus schoenobaenus* at Höfn on 30 April and 1 May

were the 11th and 12th for Iceland. On 9 May, two **Basra Reed Warblers** *A. griseldis* were trapped at Lehavot Habashan fish ponds; one was ringed in early 2006 at the very same site, where the species was breeding for the first time in Israel, and the other was an unringed second calendar-year (cf Dutch Birding 28: 254, 2006). A **Large-billed Reed Warbler** *A. orinus* photographed at Chintamani Kar bird sanctuary near Kolkata, Narendrapur, India, on 1 April concerns the fourth-ever record of this species, assuming that a specimen from India recently found among skins of Blyth's Reed Warblers *A. dumetorum* at Tring, England, was correctly identified (www.kolkatabirds.com/orinus.htm, www.birdlife.org/news/news/2007/03/acrocephalus_orinus_rediscovery.html, cf Dutch Birding 29: 55, 2007). **Dusky Warblers** *Phylloscopus fuscatu*s remained at Electra, Groningen, the Netherlands, from 5 February to 7 April and at Newquay, Cornwall, from 24 February to at least 14 April. Singing **Pallas's Leaf Warblers** *P. proregulus* occurred at Wouldham, Kent, England, from 8 April and in the Netherlands at Driehuis, Noord-Holland, from 15 January to 21 March, at Amersfoort, Utrecht, from 4 February until 28 March and at Groningen on 13-14 April. In Malta, **Siberian Chiffchaffs** *P. collybita tristis* were found at Ghadira on 26 March and Gozo on 31 March. In England, an **Iberian Chiffchaff** *P. ibericus* at Colney from 21 April was (only) the first for Norfolk. Until the second week of May, three were sound-recorded in the Netherlands this spring. A **Semi-collared Flycatcher** *Ficedula semitorquata* was identified at Rabat, Malta, on 14 April. If accepted, an adult female on Porquerolles, Var, on 7 May will be the second for France.

SHRIKES TO BUNTINGS A **Long-tailed Shrike** *Lanius schach* stayed at Sulaibikhat, Kuwait, during March and into April. Possibly the first **Carrión Crow** *Corvus corone* for Iceland was at Kvísker, Öraefi, from 21 April into May. The first **Rose-coloured Starling** *Sturnus roseus* for Morocco was a first-winter male at Essaouira on 23 February. A **Spanish Sparrow** *Passer hispaniolensis* was singing at La Poterie, Cap d'Antifer, Seine-Maritime, France, from 5 May. The first **Desert Finch** *Rhodospiza obsoleta* for Mongolia was photographed at Khovd on 8 April. The second **Pine Grosbeak** *Pinicola enucleator* this winter for Denmark attempted to fly towards Sweden from Skagen, Nordjylland, on 2 April. If accepted, an unringed male **Northern Cardinal** *Cardinalis cardinalis* on Helgoland, Schleswig-Holstein, from 18 April to at least 13 May (trapped and ringed) would be the first for Germany and the WP. In

the Netherlands, a male with a red ring was singing in a garden at Terneuzen, Zeeland, from 4 May. As this species is not a long-distance migrant it is not surprising that a recent record of a male photographed in a garden at Portbury, Somerset, England, on 27 May 2003 has not (yet) been accepted as the first for the WP. Previous British records (at Bath, Avon, from October 1966 to 2 February 1967 (taken into care) and at Fountaindale, Nottinghamshire, from November 1973 to March 1974) are regarded as escapes. A **White-throated Sparrow** *Zonotrichia albicollis* was at Southampton Docks, Hampshire, England, on 12-13 May. A male and a female **Cretzschmar's Bunting** *Emberiza caesia* on Lampedusa on 7 April were the first for Sicily. A singing male on Kökar, Åland, on 8-10 May was the third for Finland; it was followed by the fourth at Ohtakari, Lohtoja, on 14 May. Three **Rustic Buntings** *E. rustica* ringed as juveniles in northern Sweden were recovered dead from bird markets at or near Tianjin, south-east from Beijing, China: a female ringed in July 1995 and recovered on 1 November 1998, a first-year ringed on 31 August 2002 and recovered (within two months) on 26 October 2002, and a female ringed in August 2005 and recovered on 27 October 2006. There was one previous recovery of an individual ringed in northern Sweden and recovered in China.

For a number of reports, Birding World, Birdwatch, British Birds, Ornithos, www.azores.seawatching.net, www.birdguides.com, www.lauwersmeer.com, www.netfugl.dk and www.rarebirdalert.co.uk were consulted. I wish to thank Peter Adriaens, Mashuq Ahmad, Peter Alfrey, Chris Batty, Chris Bell, Keith Betton, Axel Braunlich, Vegard Bunes, Rolf Christensen, Stavros Christodoulides, Tony Clarke, Andrea Corso (Italy), Kris De Rouck, Klaas van Dijk, Marc Duquet, Enno Ebels, David Eterius, Lee Evans, Pekka Fagel, Cobi Feijen (Egypt), Amine Flitti, Dick Forsman, Brian Foster, Raymond Galea (Malta), Steve Gantlett, Martin Gottschling, Barak Granit, George Gregory, Geert Groot Koerkamp, Marcello Grussu (Sardinia), Ricard Gutiérrez (Spain), Richard Hall, Cornelis Hazevoet, Erik Hirschfeld, Remco Hofland, Daniel Hubatsch, Klaus Hubatsch, Markus Hubatsch, Renzo Ientile, Justin Jansen, Thierry Jansen, Jo-o Jara, Park Jong-Gil, Adrian Jordi, Krys Kazmierczak, Howard King, Chris Lamsdell (Cyprus), James Lidster, André van Loon, Bruce Mac-tavish, Jonathan Meyrav, Richard Millington, Dominic Mitchell, Chris Monk, Nial Moores, Peter Nebel, Gert Ottens, Andy Paterson, Yoav Perlman (IRDC), Philippe Pilard, Stuart Piner, René Pop, Ramirez Espinar, Marc Read, Colin Richardson, Chris van Rijswijk, Magnus Robb, Luciano Ruggieri, Michael Sammut, John Sanders, Nir Sapir, Sumit Sen, Brian Small, Jan Hein van Steenis, Laurens Steijn, Gerard Steinhaus, Kókay Szabolcs, Harri Taavetti, Jugal Tiwari, David Uit de Weerd, Erik Van Bogaert, Pim Wolf and Pierre Yésou for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@planet.nl)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **maart-april 2007**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres, of via de website van de DBA op www.dutchbirding.nl.

Nederland

GANZEN TOT VALKEN De blauwe vorm **Sneeuwganzen** *Anser caerulescens* van Bemmelen, Gelderland, bleef tot 25 maart en werd op 1 april gezien in De Bijland, Gelderland. Van 24 maart tot 5 april verbleef een adulte **Ross' Gans** *A rossii* in de omgeving van de Workumerwaard, Friesland. Een handvol **Taigarietganzen**

A fabalis bij Lisse, Zuid-Holland, in een grote groep Toendrarietganzen *A serrirostris* betrof één van de zeer schaarse meldingen in het westen van het land in de afgelopen winters. **Dwergganzen** *A erythropus* waren nog aanwezig in de polders ten noorden van Camperduin, Noord-Holland, tot 26 maart met een maximum van 37 op 2 maart, op 7 maart 18 in het Oudeland van Strijen, Zuid-Holland, op 8 maart 14 op de Korendijksche Slikken, Zuid-Holland, en tot 2 april weer bij Anjum, Friesland, met een maximum van 13 op 8 maart. Verder werden er nog 13 gemeld op andere locaties, met de laatste op 9 april bij de Workumerwaard. Er werden 26 **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* opgemerkt met als beste plekken de Bantpolder, Friesland, met vier op 15 en 29 april en Ameland, Friesland, met drie op 22 april. Van de 14 **Witbuikrotganzen** *B hrota* verbleven er drie op Wieringen, Noord-Holland, en vier op Texel, Noord-Holland. Voor **Zwarte Rotgans** *B nigricans*, waarvan er 15 gemeld werden, was Texel eveneens de beste plek met drie. Op 16 april vloog er één langs Camperduin, een nieuwe telpostsoort. **Witoogeenden** *Aythya nyroca* zwommen tot 2 maart op de Keersluisplas, Flevoland, op 8 maart bij 's-Hertogenbosch, Noord-Brabant, op 1 april twee en 9 april één in de Kil van Hurwenen,

243 Dunbekmeeuw / Slender-billed Gull *Larus genei*, adult, Het Zwin, Zeeland, 13 april 2007
(Sjaak Schilperoort)

Gelderland, op 4 april (opnieuw) bij Castricum, Noord-Holland, van 7 tot 28 april (een vrouwtje) in Botshol en het naastgelegen natuurontwikkelingsgebied Waverhoek, Utrecht, op 10 april in de Wieden, Overijssel, en van 23 april tot in mei twee verschillende in de Engbertsdijkerven, Overijssel. Op 11 april werd een vrouwtje **Ringsnaveleend** *A collaris* ontdekt op het Bovenwater, Flevoland, dat bleef tot de ochtend van 13 april. Op 6 april werd 'per ongeluk' een vrouwtje **Witkopeend** *Oxyura leucocephala* gefotografeerd op de Starvaart, Zuid-Holland, waar Rosse Stekeltaarteenden *O jamaicensis* tegenwoordig met dubbele cijfers aanwezig zijn. Een mannetje **Brilzee-eend** *Melanitta perspicillata* vloog op 4 maart langs de Hondsbosche Zeewering, Noord-Holland, en zwom daar korte tijd. Het mannetje **Buffelkopeend** *Bucephala albeola* van de Gaatkensplas bij Barendrecht, Zuid-Holland, werd tot 26 april gezien. Een mannetje **Bronskopeend** *Anas falcata* dat op 7 en 8 april aanwezig was bij Gees, Drenthe, droeg helaas een blauw ringetje. Een telling van **Korhoenders** *Tetrao tetrix* op de Sallandse Heuvelrug, Overijssel, leverde slechts 15 henen en 12 hennens op. De enige **Ijsduiker** *Gavia immer* die overbleef na de hoge winteraantallen zwom tot 8 maart bij de Maasvlakte, Zuid-Holland. Een overtuigende onvolwassen (en ongeringde!) **Grote Aalscholver** *Phalacrocorax carbo carbo* pleisterde vanaf 17 maart op het Engelermeer, Noord-Brabant. **Kuifaalscholvers** *P aristotelis* verbleven tot 14 maart bij de Oosterscheldekering, Zeeland (maximaal drie), tot tot in mei bij IJmuiden, Noord-Holland (maximaal twee), en de gehele periode maximaal drie bij Den Helder, Noord-Holland; op 10 maart vloog een adulte langs de Maasvlakte. Op 29 april werd een **Woudaap** *Ixobrychus minutus* gemeld bij Holysloot, Noord-Holland. Drie **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* vlogen op 5 maart over Sleeuwijk, Noord-Brabant. Een adulte was op 9 april aanwezig in het Robbenoordbos, Noord-Holland, en een exemplaar werd opgemerkt op 22 april bij Zutphen, Gelderland. Uitzonderlijk vroeg was de melding van twee langsvliegende **Ralreigers** *Ardeola ralloides* op 12 april langs Breskens, Zeeland. **Koereigers** *Bubulcus ibis* werden regelmatig gezien: van 1 tot 19 maart bij Frieschepalen, Friesland, op 12 maart bij Bergen, Noord-Holland, op 11 april bij Ter Hole, Zeeland, en doortrekkers op 12 en 14 april langs Breskens, op 13 april langs Lopik, Utrecht, en op 19 april langs het Kinselmeer, Noord-Holland. Na een vroege melding van twee **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* op 26 maart over de Eijsder Beemden, Limburg, vlogen er vanaf 8 april nog eens negen over Nederland. Naast de reguliere **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* die tot 18 april werd gezien in de omgeving van Den Helder werden exemplaren gezien op 21 en 22 april in De Brekken bij Lemmer, Friesland, op 24 april over Hoogkerk, Groningen, en vanaf 25 april in de Westerbroekstermadedepolder, Groningen. De overwinterende **Zwarte Wouw** *Milvus migrans* van Kamerik, Utrecht, werd tot 31 maart gezien. Het paar **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* bleef de gehele periode in de Oostvaardersplassen, Flevoland, vaak rond en op

het nest, en hun jong van vorig jaar was tot ten minste 21 april in deze omgeving. Op 15 april bleek in het nest een kuiken aanwezig. De waarnemingen van een adulte op 31 maart in de Eempolders, Utrecht, en op 14 april over het Gooimeer, Noord-Holland, hebben waarschijnlijk betrekking op het Flevo-broedpaar. Tot 13 april verbleef nog een juveniele in de omgeving van het Zuidlaardermeer, Drenthe/Groningen, met op 24 maart hier ook een subadulte. Overigens werden nog eens c 20 veelal overvliegende exemplaren gemeld, waaronder vier adulte. Relatief vroeg kwamen er meldingen van (overvliegende) **Slangenarenden** *Circus gallicus*: op 6 april bij Stellendam, Zuid-Holland; op 11 april bij Bergen aan Zee, Noord-Holland; op 24 april bij het Zuidlaardermeer; op 27 bij Sint-Michielsgestel, Noord-Brabant; en op 28 april op de Kampina, Noord-Brabant. Over de Lüsekamp in Duitsland, slechts 100 m over de grens ten oosten van Roermond, Limburg, vloog op 12 april een onvolwassen **Havikarend** *Aquila fasciata*; de vogel droeg een kleuring uit Zuid-Frankrijk en heeft vrijwel zeker ook boven Nederland gevlogen. De inmiddels jaarlijkse oogst aan **Steppiekiekendieven** *Circus macrourus* in april behelsde dit jaar exemplaren op 1 april bij Herkenbosch, Zeeland; op 12, 27 en 28 april langs de Eemshaven, Groningen, op 14 april langs de Dordtsche Biesbosch, Zuid-Holland; op 16 april bij Urk, Flevoland; en op 25 en 26 april een overnachtend onvolwassen mannetje op de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant. **Grauwe Kiekendieven** *C pygargus* trokken door vanaf 12 april met in totaal 55 exemplaren, waarvan 51 na 22 april. Vanaf 26 april werden de eerste **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* gemeld; de teller kwam in april tot acht.

RALLEN TOT ALKEN In de nacht van 30 april op 1 mei werd een **Kleinst Waterhoen** *Porzana pusilla* gehoord bij Wageningen, Gelderland. Vanaf 1 maart begon de voorjaarstrek van **Kraanvogels** *Grus grus*, zoals gewoonlijk voornamelijk in Limburg en oostelijk Noord-Brabant tot aan het oosten van Overijssel. Hoewel de tellingen niet zijn uitgespit is wel duidelijk dat het een zeer goed jaar was met mogelijk tegen de 20 000 exemplaren met als piekdagen 3-5 maart en 26-28 maart. Opvallend is dat de soort ook in april nog flink doordruppelde met tot 3 april enkele 100en en in de rest van de maand nog enkele 10-tallen. Het topaantal op één locatie was ruim 2500 op 4 maart door het Geuldal bij Epen, Limburg. Vanaf 4 april werden niet minder dan 25 **Steltkluten** *Himantopus himantopus* doorgegeven, waarbij het vaak om gepaarde vogels ging. **Grielen** *Burhinus oediacnemus* werden gezien op 11 april bij Nuth, Limburg, op 23 april bij Berkel en Rodenrijs, Zuid-Holland, en op 28 april bij Sibbe, Limburg. Op 1 april werd een kortstondig aanwezige **Kaspische Plevier** *Charadrius asiaticus* geclaimd ten noorden van Middelburg, Zeeland; indien aanvaard zou het een nieuwe soort voor Nederland betreffen. Vanaf 12 april werden 30 **Morinelplevieren** *C morinellus* opgemerkt, de meeste na 25 april en 14 op 30 april op Texel. Het was opvallend dat, na goede berichten over aantallen overwinterende **Steppiekieviten** *Vanellus*

Recente meldingen

244 Korhoen / Black Grouse *Tetrao tetrix*, mannetje, Holterberg, Overijssel, 21 maart 2007
(Edwin Winkel)

245 Witkopeend / White-headed Duck *Oxyura leucocephala*, vrouwtje, Starrevaart, Leidschendam, Zuid-Holland,
6 april 2007 (Ellen de Lange)

246 Zwartkopmeeuwen / Mediterranean Gulls *Larus melanocephalus*, adult, Zuidgors, Ellewoutsdijk, Zeeland, 3 mei 2007 (Pim A Wolf)

247 Poelruiters / Marsh Sandpipers *Tringa stagnatilis*, De Hamert, Limburg, 24 april 2007 (Daan Schoonhoven)

Recente meldingen

248 Koereiger / Cattle Egret *Bubulcus ibis*, Frieschepalen, Friesland, 9 maart 2007 (Jos Welbedacht) **249** Steppiekiekendief / Pallid Harrier *Circus macrourus*, onvolwassen mannetje, Strabrechtse Heide, Noord-Brabant, 25 april 2007 (Robert Castelijin) **250** Franklins Meeuw / Franklin's Gull *Larus pipixcan*, tweede-zomer (links), met Kokmeeuw / Black-headed Gull *L. ridibundus*, Sophiapolder, Oostburg, Zeeland, 27 april 2007 (Paul M Gnodde) **251** Steppekievit / Sociable Lapwing *Vanellus gregarius*, eerstejaars, Wekerom, Gelderland, 25 maart 2007 (Chris Janse)

gregarius in Syrië en Turkije, dit voorjaar de soort ook weer in Nederland werd aangetroffen, met waarnemingen van 16 tot 20 maart bij Veenendaal, Utrecht, en (dezelfde) op 25 maart ten oosten van Barneveld, Gelderland (eerste-zomer), op 18 april bij Velp, Gelderland, en op 27 april ten oosten van Vorden, Gelderland (adult). **Gestreepte Strandlopers** *Calidris melanotos* kwamen vroeg en wel op 7 april bij Alphen aan den Rijn, Zuid-Holland; van 14 tot 20 april op Texel; op 15 en 29 april op de Starveert; en op 21 april in de Rammelwaard, Gelderland. Een **grijze snip** *Limnodromus* vloog op 22 april over Breskens. De beste plek voor **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* was De Hamert, Limburg, waar al op 9 april één werd ontdekt die lange tijd aanwezig bleef. Op 24 april waren er hier twee, op 25 april zelfs drie en op 26 april weer twee. Van 17 tot 21 april pleisterde er één langs de Philipsdam, Zeeland, en vanaf 28 april werden er her en der in het

land nog eens 16 (!) gemeld, waaronder drie op 30 april op de Bleekse Heide bij Chaam, Noord-Brabant. De enige **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* verscheen op 26 april bij Ouderkerk aan den Amstel, Noord-Holland. Op 19 april vlogen in drie uren tijd maar liefst 6157 **Dwergmeeuwen** *Larus minutus* langs Camperduin, hetgeen wel eens een nationaal record zou kunnen zijn. Voor degenen die vorig jaar mei de **Dunbekmeeuwen** *L. genei* hadden gemist kwam er al snel een herkansing in de vorm van een adulte op 12 en 13 april in Het Zwin, Zeeland. Een subadulte **Franklins Meeuw** *L. pipixcan* werd van 19 tot 29 april vooral 's ochtends vroeg en 's avonds gezien in de Sophiapolder bij Oostburg, Zeeland; hij werd aanvankelijk gemeld als Lachmeeuw *L. atricilla* (onder meer vanwege de vrijwel zwarte vleugelpunten). Op 5 april was er een serieuze claim van een adulte **Audouins Meeuw** *L. audouinii* bij de jachthaven op Schiermon-

252 Cetti's Zanger / Cetti's Warbler *Cettia cetti*, Brabantse Biesbosch, Noord-Brabant, 11 april 2007 (Jorrit Vlot)
 253 Pallas' Boszanger / Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus*, Coendersborg, Groningen, Groningen, 14 april 2007 (Lucien Davids) 254 Pallas' Boszanger / Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus*, Amersfoort, Utrecht, 4 maart 2007 (Martin van der Schalk) 255 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Diemerzeedijk, Noord-Holland, 22 april 2007 (Ruud G M Altenburg)

nikoog, Friesland. Waarnemingen van grote aantallen **Zwartkopmeeuwen** *L. melanocephalus* buiten de Delta zijn uitzonderlijk, dus het vermelden waard zijn de grote aantallen op de Kinseldam nabij Durgerdam, Noord-Holland, met een maximum van 188 op 25 april. **Grote Burgemeesters** *L. hyperboreus* bleven tot 24 maart op de Maasvlakte; tot 17 april bij Katwijk aan Zee, Zuid-Holland; tot 27 april (de adulte) bij Den Helder; op 13 maart langs de Oosterscheldekering; op 24 maart langs Huisduinen, Noord-Holland; op 25 maart (twee) langs De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland; van 27 maart tot 14 april bij de Brouwersdam, Zuid-Holland; en van 31 maart tot 6 april bij Heerlen, Limburg. De eerste-winter hybride **Grote Burgemeester x Zilvermeeuw** *L. argentatus* van IJmuiden werd tot 15 april gezien. Een eerste-winter **Kleine Burgemeester** *L. glaucooides* vloog op 9 april langs Breskens en op 28 april werd een tweede-kalenderjaar

gefotografeerd bij Westdijk op Terschelling, Friesland. De **Ringsnavelmeeuw** *L. delawarensis* bleef tot 18 maart in Tiel, Gelderland. Na de eerste melding van een **Lachstern** *Gelochelidon nilotica* op 22 april op de Maasvlakte, volgden waarnemingen op 29 april (drie) en 30 april (één) langs Breskens en op 30 april (één) langs Kamperhoek, Flevoland. In de Workumerwaard, Friesland, verscheen de eerste **Reuzensterns** *Hydroprogne caspia* op 9 april. Het maximum hier was acht op 29 april. Daarnaast werden er her en der in totaal nog eens 14 doorgegeven. Het staartje van april bracht **Witwangsterns** *Chlidonias hybrida* op 29 april bij de Strabrechtse Heide en in de Lauwersmeer, Groningen, en op 30 april op het Leikeven bij Loon op Zand, Noord-Brabant. **Witvleugelsterns** *C. leucopterus* verschenen al op 15 april langs Castricum en van 24 april tot in mei op de Steile Bank, Friesland. In de haven van West-Terschelling, Friesland, werd weer eens een

Recente meldingen

256 Slechtvalk / Peregrine Falcon *Falco peregrinus*, vrouwtje (broedde in 1999-2005 in Nijmegen, Gelderland), Deventer, Overijssel, 2 mei 2007 (*Edwin Winkel*) **257** Steppekiekendief / Pallid Harrier *Circus macrourus*, onvolwassen mannetje, Strabrechtse Heide, Noord-Brabant, 26 april 2007 (*Rob G Bouwman*) **258** Grote Aalscholver / Atlantic Great Cormorant *Phalacrocorax carbo carbo*, Engelermeer, Noord-Brabant, 23 maart 2007 (*Leon Boon*)

259 Zwartbuikwaterspreeuw / Black-bellied Dipper *Cinclus cinclus cinclus*, Beekhuizen, Gelderland, 11 april 2007
(Michel Veldt)

260 Beflijster / Ring Ouzel *Turdus torquatus*, mannetje, Hensbroek, Noord-Holland, 15 april 2007
(Hans Brinks)

Recente meldingen

261 Bruine Boszanger / Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus*, Electra, Groningen, 15 maart 2007
(Mark Schuurman)

262 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Diemerzeedijk, Noord-Holland, 5 mei 2007
(Jos van den Berg)

263 Siberische Tjiftjaf / Siberian Chiffchaff *Phylloscopus collybita tristis*, Bilthoven, Utrecht, 23 februari 2007 (Roland Jansen)

Zwarte Zeekoet *Cephus grylle* gezien, ditmaal in zomerkleed, van 23 februari tot 3 maart.

BIJENETERS TOT GORZEN Eind april verschenen de eerste **Bijeneters** *Merops apiaster*, met op 26 april ten minste vijf ten zuiden van Oudemirdum, Friesland; op 28 april langs Breskens; op 29 april langs Kamperhoek; en op 30 april zes over het Leikeven. De eerste **Hop** *Upupa epops* van het voorjaar verbleef van 17 tot 21 maart op Texel, en na twee exemplaren op 3 april ten westen van Dieren, Gelderland, volgden na 11 april niet minder dan 31 exemplaren. **Kortteenleeuweriken** *Calandrella brachydactyla* vlogen op 29 april langs Oudemirdum en op 30 april langs de Eemshaven. De stand van de **Kuifleeuwerik** *Galerida cristata* lijkt een kleine opleving door te maken. Van 10 locaties werden in totaal 19 exemplaren gemeld, waaronder maximaal acht bij Venlo, Limburg. Daarnaast waren er vier doortrekkers. **Roodstuitzwaluwen** *Cecropis daurica* vlogen op 21 april langs Breskens; op 26 april in de Ooijpolder, Gelderland; op 28 april bij Groede, Zeeland; en op 29 april langs Terschelling. Er werden aardig wat **Grote Piepers** *Anthus richardi* gezien. Naast het exemplaar dat vanaf 28 februari bij Huizen, Noord-Holland, aanwezig was en tot 2 maart bleef, werden er in deze periode nog 10 gezien, waaronder aan de grond één op 13 maart op de Maasvlakte en één van 7 tot 13 april op Wieringen. Vanaf 14 april werden 18 doortrekkende **Duinpiepers** *A campestris* gemeld. **Roodkeelpiepers**

A cervinus werden waargenomen op 25 april langs Kamperhoek; op 28 april over Groede; op 29 april over de Westerbroekstermadepolder, bij Hilversum, Noord-Holland, bij Neer, Limburg, en over het gebied Tetjehorn bij het Schildmeer, Groningen; en op 30 april over Hoogkerk en de Loozerheide, Noord-Brabant. Op 30 april en 1 mei werden bij Breskens hoge aantallen van, respectievelijk, 31 en 32 doortrekkende **Engelse Kwikstaarten** *Motacilla flavissima* genoteerd. Als voorshot op de volgende rubriek melden we hier de waarneming van een vrouwtje **Citroenkwikstaart** *M citreola* op 1 mei in de Vreugderijkerwaard, Overijssel. Een optelling van de nog aanwezige **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* leverde voor deze periode een totaal van 722 op. De laatste werden gezien op 14 april. Na een opmerkelijke 'blanco' winterperiode verbleven **Waterspreeuwen** *Cinclus cinclus* op 1 april bij Winde, Drenthe, van 10 tot 15 april bij Velp en op 24 april bij Vlissingen, Zeeland. Een **Roodbuikwaterspreeuw** *C aquaticus* werd op 15 april gezien bij Kerkrade, Limburg. Er was een uitzonderlijk vroege melding van een **Roodsterblauwborst** *Luscinia svecica svecica* op 15 maart bij Kockengen, Utrecht, en een eveneens vroege op 14 april bij Den Helder. De aantallen **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* beginnen weer te lijken op die van 1978 toen er c 60 werden geteld. Het overgrote deel van 44 territoria bevindt zich in het zuidwesten van Nederland. In dit deel van het land werden ook nog eens 15 **Graszangers** *Cisticola juncidis* opgemerkt, met

Recente meldingen

264 Graszanger / Zitting *Cisticola juncidis*, Kennemermeer, IJmuiden, Noord-Holland, 19 april 2007 (Harm Niesen)

daarnaast waarnemingen bij het Kennemermeer te IJmuiden vanaf 15 april; vanaf 18 april tot in mei verbleef op deze plek een paar. De **Vale Braamsluiper** *Sylvia curruca halimodendri* bleef tot 7 april in Groningen, Groningen. De bekende **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* bleven bij Driehuis, Noord-Holland, tot 21 maart en in Amersfoort, Utrecht, tot 28

maart (aan het eind van hun verblijf waren beide aan het zingen); een nieuwe zong op 13 en 14 april bij de Coendersborg in de stad Groningen. Ook de **Bruine Boszanger** *P. fuscatus* van Electra bij Oldehove, Groningen, rondde zijn overwintering succesvol (en zingend) af op 7 april. De **Siberische Tjiftjaf** *P. collybita tristis* van Bilthoven hield het uit tot 9 april. Vanaf 22 april liet een **Iberische Tjiftjaf** *P. ibericus* zich horen en zien bij Diemen, Noord-Holland. Er was een melding van een zingende **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* op 29 april bij Ede, Gelderland; helaas werd de vogel niet gezien. **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris familiaris* werden gemeld op 10 maart in Groningen, van 23 tot 25 maart in Veenendaal en op 26 maart aan de zuidkant van de Lauwersmeer. Van een melding op 29 april bij Geldrop, Noord-Brabant, is de ondersoort niet bekend. Ook bij de Franse Kamp bij Bussum, Noord-Holland, verbleven in maart één of meer exemplaren. In het iets zuidelijker gelegen Spanderswoud bij Hilversum werden er ten minste drie gezien, waaronder een paar, die **Kortsnavelboomkruipers** *C. f. macrodactyla* zouden betreffen. Van deze ondersoort werden buiten Zuid-Limburg nog territoria gevonden bij Sellingen, Groningen, en Ter Apel, Groningen, en drie bij Lonneker, Overijssel. Op 24 april bevond een **Roodkopklauwier** *Lanius senator* zich in de Eemshaven. Opmerkelijk is dat in april geen enkele **Ortolaan** *Emberiza hortulana* werd gemeld. Voor de volledigheid noemen we hier de solitaire **Dwerggors** *E. pusilla* die zich op 1 maart nog in Katwijk aan Zee bevond. Zowel bij Sibbe als bij Amby, Limburg, werden tot 30 maart **Grauwe Gorzen** *E. calandra* gezien met maxima van slechts vijf op 11 maart bij Sibbe en 27 op 28 maart bij Amby. De jaarlijkse vogel van de Vughtse Gement bij Vught, Noord-Brabant, was daar weer present vanaf 2 april. Verder werden er nog drie doortrekkers gemeld.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland

Remco Hofland, Aert van Neslaan 336, 2341 HN Oegstgeest, Nederland (remco.hofland@dutchbirding.nl)

Peter W W de Rouw, Detmoldstraat 92-1, 3523 GH Utrecht, Nederland

België

EENDEN TOT VALKEN Er werden **Witoogeenden** *Aythya nyroca* gezien in Harelbeke, West-Vlaanderen, tot 3 april (twee mannetjes); in Duffel, Antwerpen, tot 4 maart (vrouwje); in Aalter, West-Vlaanderen, tot 4 maart (mannetje); in Rijkevorsel, Antwerpen, op 5 maart; in Lozen, Limburg, op 18 maart (mannetje); in Ploegsteert, Hainaut, op 19 april; in Kallo-Melsele, Oost-Vlaanderen, vanaf 23 april (mannetje) en dezelfde vogel op Blokkersdijk, Antwerpen, op 26 april. Het ontsnapte mannetje **Kleine Topper** *A. affinis* werd nog tot 11 maart onregelmatig opgemerkt op het Hageven in Neerpelt, Limburg. De juveniele **Ijsduiker** *Gavia immer* bleef nog tot 29 maart langs de Maas in Maaseik, Limburg. Er werden vier **Roodhalsfuten** *Podiceps grise-gena* en drie **Kuifduikers** *P. auritus* waargenomen. Op

24 april werd een geringde, dus ontsnapte **Roze Pelikaan** *Pelecanus onocrotalus* gezien in Wellen, Limburg. Op 25 maart verbleef een **Kwak** *Nycticorax nycticorax* in Damme, West-Vlaanderen, op 17 april verscheen er één in Stuivekenskerke, West-Vlaanderen, en op 26 april in Watervliet, Oost-Vlaanderen. Net als in de voorgaande jaren werden hier en daar weer geringde, verwilderde **Koereigers** *Bubulcus ibis* opgemerkt: in Hoeke-Lissewege, West-Vlaanderen, van 4 maart tot 10 april en in Lokeren-Zele, Oost-Vlaanderen, vanaf 30 maart. De vijf 'echte' Koereigers waren nog tot ten minste 27 maart aanwezig in Woumen, West-Vlaanderen, en op 28 maart verbleef er één in Zemst, Vlaams-Brabant. Tot drie exemplaren pleisterden van 3 tot 21 april in de omgeving van Pommeroeul en Harchies, Hainaut. Op 1 april trok er één over Zeebrugge, West-Vlaanderen. Op 77 plaatsen werden in

totaal meer dan 285 **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* waargenomen; veruit de grootste concentratie telde 42 exemplaren in Zonhoven, Limburg. Vanaf 28 maart werden vrijwel dagelijks overtrekkende **Purperreigers** *Ardea purpurea* opgetekend en in totaal ging het om meer dan 91; op 22 april vlogen er maximaal 17 over De Fonteintjes in Zeebrugge. Terwijl de aankomst van **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* op de Ardense broedplaatsen in maart normaal is, geldt dat niet voor trekkende vogels in Vlaanderen. Nochtans trok er op 26 maart al één over Hombeek, Antwerpen. Daarna was het wachten tot 14 april in Zwevegem, West-Vlaanderen, en 30 april in Genk, Limburg. **Ooievaars** *C ciconia* zetten hun positieve trend van de laatste jaren verder met een totaal van ten minste 447. De groep van 25 over Herent, Vlaams-Brabant, op 26 maart is voor het voorjaar opvallend te noemen. De aanwezigheid van een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* in de Wijvenheide in Zonhoven van 22 tot 26 april past perfect in de invasie die zich vooral in Brittannië aftekende. Eenzelfde onvolwassen **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* vloog in West-Vlaanderen op 25 maart over Nieuwpoort en op 26 maart achtereenvolgens over Oostende, Zeebrugge en Knokke. Over Anderstad in Lier, Antwerpen, vloog op 22 april een vrouwtje **Steppiekiekendief** *Circus macrourus*. **Ruigpootbuizerds** *Buteo lagopus* werden opgemerkt in Lommel, Limburg, en in Appels, Oost-Vlaanderen, op 4 maart, en bij Doel, Oost-Vlaanderen, op 11 maart. Een **Bastaard-of Schreeuwarend** *Aquila clanga/pomarina* vloog op 9 april over Assenede, Oost-Vlaanderen. De eerste

Roodpootvalk *Falco vespertinus* trok op 15 april over Lokeren, Oost-Vlaanderen. Tussen 24 en 30 april volgden waarnemingen in Kalmthout, Antwerpen; Lommel; Mariakerke, West-Vlaanderen; Mechelen, Antwerpen; en Raversijde, West-Vlaanderen. Verder trokken ten minste 69 **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans*, 46 **Rode Wouwen** *M milvus* (alleen Vlaanderen), 13 **Grauwe Kiekendieven** *C pygargus* en 107 **Visarenden** *Pandion haliaetus* over.

RALLEN TOT STERNS Vanaf 24 april riep een mannetje **Klein Waterhoen** *Porzana parva* in De Blankaart in Woumen maar de vogel werd slechts sporadisch gehoord. We ontvingen waarnemingen van meer dan 14 000 **Kraanvogels** *Grus grus*, waarvan alleen al op 4 maart 8462 over de Hoge Venen, Liège. De trekpieken lagen gespreid over de hele periode. Bij Ragnies, Hainaut, werd op 29 april een **Griël** *Burhinus oedicnemus* gezien. Na 5 april verschenen **Steltkluten** *Himantopus himantopus* in Adinkerke, West-Vlaanderen; Doel; Kalmthout; Stuivekenskerke; in de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen (drie); in Warneton, Hainaut; en in Zeebrugge (twee). Op 30 april pleisterde de eerste **Morinelplevier** *Charadrius morinellus* voor dit voorjaar in Clermont, Liège, en op 30 april trok er één over de Kalmthoutse Heide. Een **Poelsnip** *Gallinago media* werd op 13 april gemeld bij Tournai, Hainaut. Op 29 april verschenen twee **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* langs de Maas bij Elen, Limburg, en één in Het Zwin in Knokke. Op 30 april verbleef er één in de Achterhaven van Zeebrugge. Op zijn minst verrassend was de **Grote**

265 Graszanger / Zitting *Cisticola juncidis*, Oostende, West-Vlaanderen, 2 april 2007
(Johan Buckens)

Recente meldingen

266 Reuzenster / Caspian Tern *Hydroprogne caspia*, Het Zwin, West-Vlaanderen, 30 april 2007 (Johan Buckens)

267 Hybride Zwarte x Gekraagde Roodstaart / hybrid Black x Common Redstart *Phoenicurus ochruros x phoenicurus*, Kalmthout, Antwerpen, 27 april 2007 (Glenn Vermeersch) 268-269 Bladkoning / Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus*, Zeebrugge, West-Vlaanderen, 28 maart 2007 (Koen Verbanck)

Jager *Stercorarius skua* die op 3 maart over Botrage in de Hoge Venen vloog. De hoogste tellingen van **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* kwamen van Essen-Kalmthout-Wuustwezel, Antwerpen, op 17 maart (225) en Verrebroek, Oost-Vlaanderen, op 10 april (282). Op 12 en 13 april, minder dan een jaar na de eerste gevallen in de Lage Landen, verscheen er weer een adulte **Dunbekmeeuw** *L genei* in Het Zwin in Knokke. Vaak foerageerde hij op Nederlands grondgebied maar met enig geduld kon men hem ook aan de Belgische kant van de grens bekijken. Op 25 april vloog bovendien een eerste-zomer over Anderstad in Lier. Een adulte **Baltische Mantelmeeuw** *L fuscus fuscus* werd op 20 maart gemeld in Dilsen-Stokkem, Limburg. Tot 3 maart werd de adulte **Kleine Burgemeester** *L glaucoides* nog gezien aan de Barrage de l'Eau d'Heure, Hainaut. Het kan haast geen toeval zijn dat er op 4 maart een adulte over de Kruiskouter in Relegem-Asse, Vlaams-Brabant, vloog. Een tweede-winter **Grote**

Burgemeester *L hyperboreus* vloog op 3 maart over Het Zwin in Knokke. Een erg mak en groot exemplaar in eerste-winterkleed verbleef van 28 tot 31 maart in de Vissershaven van Zeebrugge. Van 29 tot 31 maart dook er bovendien een eerste-winter op aan het stort van Mont-Saint-Guibert, Brabant-Wallon. Op 15 april vloog een **Lachstern** *Gelochelidon nilotica* over Bredene, West-Vlaanderen, en later over Zeebrugge. Op 29 april trok er één over Adinkerke en vlogen er twee over Knokke. Op 30 april volgden er nog eens twee over Zeebrugge. Voor de eerste **Reuzenster** *Hydroprogne caspia* moest men op 21 april in Lier staan. Op 29 april vlogen er twee over Het Zwin in Knokke en op 30 april drie over De Panne, West-Vlaanderen, die later werden onderschept boven Zeebrugge en pleisterden in Het Zwin in Knokke. Ten slotte trokken ze verder naar Breskens, Zeeland, Nederland. Vroeg was de **Dougalls Stern** *S dougallii* die op 14 april langs De Panne vloog. Op 21 april foerageerde een **Witwangstern** *Chlidonias*

hybrida in het Bloso-domein in Hofstade, Vlaams-Brabant. Een ander exemplaar dat op dezelfde dag langs het Mechels Broek in Mechelen trok vloog iets later langs Lier-Anderstad. Daar volgde op 28 april bovendien een tweede waarneming.

UILEN TOT GORZEN **Oehoes** *Bubo bubo* van meer of minder dubieuze herkomst doken op in Ronse, Oost-Vlaanderen; Temse, Oost-Vlaanderen; Schoten, Antwerpen; en (vondst) in Lille, Antwerpen. Er werden **Veld-uilen** *Asio flammeus* gezien in de Uitkerkse Polders van 13 tot 17 maart; bij Merkem, West-Vlaanderen, van 23 tot 25 maart; in Mol, Antwerpen, op 30 maart; bij Keiem, West-Vlaanderen, op 23 april; en in Lier op 28 april. Op de Maatheide in Lommel was op 16 april kortstondig een **Hop** *Upupa epops* aanwezig, daarna werden er nog exemplaren gezien in de Spanjaardduinen in Bredene op 22 april en in Alveringem, West-Vlaanderen, op 29 april. Wallonië scoorde beter voor deze soort met waarnemingen in Sart-Bernard, Namur, op 7 april; in Bure, Luxembourg, op 13 april; in Buissonville, Namur, en Ostiches, Hainaut, op 14 april; bij Nassogne, Luxembourg, op 16 april; in Thieusies, Hainaut, op 17 april; in Bersilies-l'Abbaye, Hainaut, op 20 april; in Bothey, Namur, op 21 april; in Fléron, Liège, op 23 april; en bij Molinfaing, Luxembourg, op 29 april. Op 11 april zong de eerste **Draaihals** *Jynx torquilla* bij Nassogne. Daarna volgden elders nog 14 waarnemingen. **Middelste Bonte Spechten** *Dendrocopos medius* lieten zich in Vlaanderen vooral in maart nog horen en/of zien: in Bilzen, Limburg (drie); Brasschaat, Antwerpen (zes); Destelbergen, Oost-Vlaanderen; Genoelsdeleren, Limburg; Herselt, Antwerpen (twee); Hoeleneden, Vlaams-Brabant; Horebeke, Oost-Vlaanderen; Kampenhout, Antwerpen; Kluisbergen, Oost-Vlaanderen; Miskom, Vlaams-Brabant (drie); Munsterbilzen, Limburg (twee); Nieuwenhoven, Limburg (twee); Perk, Limburg; Ranst, Antwerpen; Schelderode, Oost-Vlaanderen (twee); Sint-Pieters-Rode, Vlaams-Brabant; Torhout, West-Vlaanderen; Veerle-Laakdal, Antwerpen; en Zoersel, Antwerpen (twee). In Sint-Denijs, West-Vlaanderen, was op 22 april een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* aanwezig. Op 17 maart foerageerden nog 10 **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris* in Het Zwin in Knokke en op 13 april werden er daar nog drie geteld. Op 7 april vloog een vermoedelijke **Roodstuitzwaluw** *Cecropis daurica* over Lille. Op 21 april begon de ochtend stevig met drie exemplaren over De Fonteintjes en een andere over de Spanjaardduinen in Bredene. Op 22 april volgde een waarneming in Het Zwin in Knokke en op 27 april vloog er alweer één over De Fonteintjes in Zeebrugge. Op 16 april trok de eerste **Duinpieper** *Anthus campestris* langs Hollogne-sur-Geer, Liège, op 18 april pleisterde er één in de Voorhaven in Zeebrugge, en op 19 april waren er waarnemingen in Boneffe, Namur, en in Mesnil-Saint-Blaise, Namur. Op 30 april werden **Roodkeelpiepers** *A cervinus* gezien in de Achterhaven van Zeebrugge en in de Bichterweerd bij Elen. Op 29 april trok een mannetje **Citroenkwik-**

staart *M citreola* laag langs De Maten in Genk, Limburg. Bij Bocholt, Limburg, verbleven op 11 maart vijf **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* en zeven exemplaren pleisterden op 16 maart in Mol. Een hybride **Zwarte x Gekraagde Roodstaart** *Phoenicurus ochruros x phoenicurus* zong op 27 april bij Kalmthout. De trek van **Beflijsters** *Turdus torquatus* kende zijn start op 1 april. Er volgden ten minste 493 waarnemingen met maxima van 17 in Knokke op 21 april en 21 in Bredene op 15 april. **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* lieten hun zang weerklinken in Damme (twee); De Panne (negen); Douvrain, Hainaut; Gent; Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen; Harchies-Hensies (20); Heist, West-Vlaanderen (drie); Hoegaarden, Vlaams-Brabant; Kallo-Melsele (drie); Kampenhout; Koksijde, West-Vlaanderen; Laarne, Oost-Vlaanderen; Oud-Heverlee, Vlaams-Brabant; Ploegsteert (acht); Roksem, West-Vlaanderen (twee); Ruien, Oost-Vlaanderen; Semmerzake, Oost-Vlaanderen; Sint-Laureins, Oost-Vlaanderen; Stalhille, West-Vlaanderen; Stuivekenskerke (drie); Uitkerke; Veurne, West-Vlaanderen; Vianen, Oost-Vlaanderen; Walem, Antwerpen; Willebroek, Antwerpen (drie); Vrouwen; en Zeebrugge (25!). Ook **Graszangers** *Cisticola juncidis* voldeden weer aan de verwachting met meldingen uit Awirs, Liège; Casteau, Hainaut; De Panne; Doornzele; Gent; Heist (drie); Kalken, Oost-Vlaanderen (twee); Kruikebe; Nieuwpoort (twee); Oostende (drie); Oudenaarde, Oost-Vlaanderen; Uitkerke; Verrebroek (vier); en Zeebrugge (17). Opvallend was de waarneming in Mouscron, Hainaut, vanaf 18 april. Op 10 april zong de eerste **Snor** *Locustella luscinioides* in Rupelmonde, Oost-Vlaanderen, op 19 april liet er één zich horen bij Damme, op 28 april twee in Harchies en op 29 april in Willebroek en in Stuivekenskerke. De **Bladkoning** *Phylloscopus inornatus* bleef nog in Zeebrugge tot 9 april. Een **Iberische Tijftjaf** *P ibericus* liet zich op 28 april horen in Meldert, Oost-Vlaanderen. Op 22 april doken **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* op in De Putten in Melsen, Oost-Vlaanderen, en in Bredene. Op 26 april was er één aanwezig in Lier-Anderstad en op 28 april zong een mannetje in het Bos van Aa in Zemst. De twee overwinterende vogels bleven de hele maand maart in Amay, Liège. De laatste **Frater** *Carduelis flavirostris* voor het voorjaar trok op 25 maart langs De Fonteintjes in Zeebrugge en op 27 maart vloog hier een **Ijsgors** *Calcarius lapponicus* over. Op 30 april zong een erg vroege **Roodmus** *Carpodacus erythrurus* bij Hoeke, West-Vlaanderen. Een moeilijk te onderscheiden soort blijft voorlopig de **Cirlgors** *Emberiza cir-lus*: op 23 april werd een zingend mannetje aangetroffen in Liège, Liège. **Ortolanen** *E hortulana* werden op 22 april gezien in Zwijnaarde, Oost-Vlaanderen, en op 28 april in Lommel.

De hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Natuurpunt-Vogellijn was hier onontbeerlijk. De Natuurpunt-Vogellijn is alleen vanuit België bereikbaar op het nummer 0900-00194 (EUR 0.45/min), de Natuurpunt-Inspreklijn is te bereiken op 0800-11194 (gratis). De Waalse gegevens werden in hoofdzaak geput uit de AVES-website.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België (gerald.driessens@natuurpunt.be)

DB Actueel

Dunbekmeeuw in Het Zwin Op donderdag 12 april 2007 verbleef ik de gehele ochtend op de trekpost Breskens, Zeeland. Het was hier prima toeven met onder meer twee langstreckende Ralreigers *Ardeola ralloides*, een nieuwe soort voor de post, een Koereiger *Bubulcus ibis*, Kleine Zilverreigers *Egretta garzetta*, Blauwe Reigers *Ardea cinerea* en Purperreigers *A purpurea*: een ware reigerrace! 's Middags besloot ik zuidwaarts te gaan vogelen langs de Noordzeekust. De wind was de gehele dag noordoost en het was onbewolkt, bij een temperatuur van c 22 °C. Ik kwam om ongeveer 17:00 aan bij het Nederlandse gedeelte van Het Zwin. Bij grenspaal 369 keek ik de hier vlak voorlangs lopende geul af, op zoek naar meeuwen en sterns. Dit gedeelte van de geul ligt geheel op Nederlands grondgebied. Grenspaal 369 hoort namelijk in één rechte lijn te staan met paal 367 en 368 maar is om praktische redenen verplaatst naar dit toeristische uitkijkpunt. De eerste meeuw die het dichtst bij zat, op een afstand van c 50 m, had een lange nek, een donkere, zwartachtige lange snavel, een ongetekende, witte, langwerpige kop met afgeplat voorhoofd, een witte ongetekende staart en donkere poten. Het oog leek zeer donker. De vogel was in volwassen kleed en ongeringd. Wat meteen opviel in het lichte tegenlicht was de roze zweem over de borst en flanken. Hij was iets langer dan een Kokmeeuw *Larus ridibundus*, die er soms naast zwom en die hem regelmatig verjoeg. De manier van foerageren was opvallend en afwijkend van andere meeuwen: soms snel lopend over de ondiepe bodem en de kop vooruit stekend om, onder water, voedsel te bemachtigen. Een andere manier van foerageren was een herhaaldelijk duiken. Hierbij werd vanuit drijfpositie een kleine sprong genomen en gedoken, terwijl kort slechts de staart, vleugelpunten en achterzijde van het lichaam boven water bleven.

Ik herkende de soort meteen van vogelreizen in het Mediterrane gebied: het kon niets anders zijn dan een Dunbekmeeuw *L genei*! Top! Snel reed ik terug naar de telpost, waar Jeroen de Bruijn als enige nog aanwezig was. Met z'n tweeën gingen we spoorlags terug naar Het Zwin. We vonden de vogel om c 19:00 direct terug op dezelfde plaats. Door een andere lichtval bleek nu de kleur van de poten donkerrood, die van de snavel zeer donkerrood en die van de iris witachtig, met een rode oogrand. JdB maakte verscheidene foto's en meldde de vogel aan de Dutch Birding-vogellijn en via het semafooncircuit. Al korte tijd later arriveerde Patrick Beirens die ook veel foto's maakte. PB zag hem om 20:23 de zee op vliegen en in de mist verdwijnen. De volgende dag, vrijdag 13 april, werd de vogel vanaf de vroege ochtend door vele anderen op dezelfde plek waargenomen. Die dag werd hij ook enkele malen op Belgisch grondgebied gezien. Op 14 april kon hij niet meer worden teruggevonden.

Deze waarneming volgt nog geen jaar na de eerste

270 Dunbekmeeuw / Slender-billed Gull *Larus genei*, adult, Het Zwin, Zeeland, 13 april 2007 (Jan den Hertog)

influx van Dunbekmeeuwen in Nederland van 5 tot 9 mei 2006 (zeven exemplaren) en in België (twee op 9-11 mei 2006 die al op 6 mei in Nederland waren gezien). EMILE M E DIRKS

SLENDER-BILLED GULL On 12-13 April 2007, an adult Slender-billed Gull *Larus genei* stayed at Het Zwin, Zeeland, the Netherlands, almost on the Belgian border. It was discovered in the evening of 12 April and remained the following day. On 13 April, it was also seen across the border in West-Vlaanderen, Belgium. This record follows less than a year after the species' first records for the Netherlands (seven individuals on 5-9 May 2006) and Belgium (two on 9-11 May 2006 which, on 6 May, were first seen in the Netherlands).

Spectaculaire influx van Witvleugelsterns Vanaf 14 mei 2007 tekende zich in Nederland een massale influx van Witvleugelsterns *Chlidonias leucopterus* af. De eerste indicatie dat er 'iets' aan de hand was vormde de waarneming van een groepje van vijf bij Blauwestad, Groningen. De volgende dag werden hier al 24 vogels gezien, met nog 15 exemplaren elders in Noordoost-Nederland. Op woensdag 16 mei namen de aantallen snel toe en werden in totaal 977 exemplaren doorgegeven (inclusief mogelijke dubbelstellingen); de hoogste aantallen betroffen 158 bij Blauwestad, 90 boven het Zuidlaardermeer, Groningen, 52 bij de Steile Bank, Friesland, en 49 in het Bargerveen, Drenthe. Op donderdag 17 mei (Hemelvaartsdag) waren veel vogelaars in het veld en extra alert op (het zelf ontdekken van) Witvleugelsterns; die dag werden in bijna heel Nederland groepen en groepjes opgemerkt, waarbij de meeste waarnemingen vielen in een brede band van Noordoost- naar Zuidwest-Nederland (Limburg en de

Waddeneilanden werden niet of nauwelijks 'getroffen'. De teller bleef die dag (pas) steken bij een totaal van 2513. Hoewel daar ongetwijfeld dubbeltellingen bij zitten, was ook duidelijk dat de situatie op plekken snel kon wijzigen doordat vogels na een kort verblijf vertrokken. Wanneer later op de dag weer exemplaren op die plek werden gezien kan het heel goed om 'verse aanvoer' zijn gegaan. De hoogste aantallen op 17 mei waren 172 trekkend over het Ketelmeer bij Kamperhoek, Flevoland, 87 in twee groepen bij het Harderbroek, Flevoland, en 72 bij Blauwestad. De volgende dagen liepen de aantallen geleidelijk af: 775 op 18 mei, 441 op 19 mei, 352 op 20 mei en 131 op 21 mei en werden ook de groepen steeds kleiner. Elders in West-Europa werden minder hoge aantallen Witvleugelsterns gemeld (in Brittannië was bijvoorbeeld in deze dagen bijna geen enkele melding) maar in de noordelijke helft van Duistland werden wel hoge aantallen en flinke groepen gemeld.

Een grote influx vond slechts eenmaal eerder plaats in Nederland, in mei 1997. Op 13-16 mei werden toen 350-400 exemplaren waargenomen. De nadruk lag toen nog meer dan nu op het noordoosten van het land (Lauwersmeer, Groningen, en Bargerveen) en er waren meldingen van slechts een beperkt aantal plekken. Opmerkelijk is wel dat de grootste concentratie toen (200 bij de Vlinderbalg in de Lauwersmeer, Groningen) op 15 mei een hoger aantal betreft dan de grootste groep in mei 2007. Net als in 1997 waren er in 2007 nauwelijks Zwarte Sterns *C nigra* aanwezig tussen de Witvleugelsterns en werden er ook wat hogere aantal-

len Witwangsterns *C hybrida* gemeld, vooral in de dagen na de piek van de Witvleugelsterns. Hierbij ging het in 2007 echter om hooguit enkele 10-tallen vogels en veel kleinere groepjes (meestal één tot drie).

Een artikel waarin het precieze verloop van de influx en de mogelijke achterliggende (weers)oorzaken worden behandeld wordt voorbereid voor publicatie in Limosa. Op de website www.waarneming.nl (onder 'projecten') zijn allerlei gegevens te vinden over de influx en is via een animatie op de kaart van Nederland een heel goed beeld te krijgen van de geografische spreiding van de waarnemingen op de verschillende dagen. ENNO B EBELS

WHITE-WINGED TERNS From 15 May 2007, a major influx of White-winged Terns *Chlidonias leucopterus* occurred in the Netherlands. The first sign of what was going to happen was on 14 May with a group of five. On 15 May, 39 were reported., including 24 in one group. On 16 May, numbers (including possible double counts) rose to 977, including groups of 158 and 90, almost all in the north-east. The peak day was 17 May, with 2513 reported, almost all over the country (including groups of 172, 87 and 72). Numbers slowly decreased after that day (775 on 18 May, 441 on 19 May, 352 on 20 May and 131 on 21 May). The only previous major influx in the Netherlands was on 13-16 May 1997, when 350-400 birds were reported. The 1997 influx was concentrated on just a few localities, mainly in the north-east, but included a large group of 200 on 15 May.

271 White-winged Tern / Witvleugelstern *Chlidonias leucopterus*, Blauwestad, Groningen, 17 mei 2007
(Roef Mulder)

